

چوون بهر ب خودئى قه

چوون بهر ب خودئى قه

ته حسين ئيبراهيم دؤسكى

چوون بهر ب خودای فه

ل جهی ده سپیکي

سی ریکین ناشکرا و سی ره نگین مروان

د ئیکه مین سووره تی دا ژ قورئانی، کو سووره تا (الفاتحه) یه یا ئەم د هەر رکاعه ته کا نقیژی دا جاره کی دخوبین، به حسّ سی ریکان دئیتنه کرن:

- **ریکا راست** (الصراط المستقیم)، و ئەفه ریکا خودییه، ریکا ئەو ل سەر دچن یین خودی قهنجی لی کری. د فی سووره تی دا فرمان ل مه دئیتنه کرن ئەم دوعایی ژ خودی بکهین کو ئەو بهرئ مه بده ته فی ریکی.

- **ریکا وان یین غه زب لی هاتییه کرن** (صراط المغضوب علیهم)، و ئەفه ریکا شهیطانییه، ئەو ریکه یا ئەو خودی ژێستاندی ل سەر ب ریفه دچن یین ریکا راست دنیاسن، به لی ناخوازن لی بچن، نه بهس هنده.. به لکی ئەو خه لکی ژئ دده نه پاش و بهرئ وان ژئ وهردگیرن، و هه می هیژ و شیانی خۆ بۆ هندئ تهرخان دکهن کو هه قییبی د چاڤین خه لکی دا شیلی بکهن.

- **ریکا بهرزه بوویان** (صراط الضالین)، و ئەفه ژئ هەر ریکا شهیطانییه، به لی ئەو کەس لی دچن یین ژ نه زانین هه قی ل بهر خۆ بهرزه کسری، یه عنی: خه له ت چووینه ریکی و هزر دکهن کو ئەو ددورستن،

چوون بهر ب خودی فیه

و گرفتاریا وان یا مهزن نه زانین و جهله، و ژ بهر کو ئهف ههر دو ریکا مرؤقی ناگههیننه خودی، سوورته (الفتاحه) فهرمانی ل مه دکهت کو ئهف دو عایی ژ خودی بکهین ئهو بهری مه ژ شان ههر دو ریکان وه رگپرت.

پشتی دیارکنا شان ههر سی ریکین ئاشکهرا، دقیت ئهف بزاین کو مرؤف د چوونا خو دا بهر ب ریکا راست ژی فیه سی رهنگن:

رهنگی ئیک: ئهون بین هند هیزا وان یا علمی ههی کو ریکا راست ل بهر وان ئاشکهرا بکهت، لهو ئهو ریکا راست باش دنیا سن، و دزانن کانی چ ریکر و ئاستهنگ بو وی ریکه هه نه، بهلی ده می دبه دؤرا کرباری، هیزا وان یا علمی ب سهر هیزا وان یا عه مه لی دکهفت، و د ئه نجام دا ئهو ب دورستی کاری ب وی زانینی ناکه ن یا وان ههی، ژ بهر زالبوونا شه هوتی ل سهر وان. ئه گهر تو ژ لایی زانینی فیه بهری خو بدهیه فی رهنگی مرؤقان دی بینی ئهو ژ عامیبان دجودانه؛ چونکی ئهو ژ زانایان دئینه هژمارتن، بهلی ده می تو ژ لایی عه مه لی فیه بهری خو بدهیه وان دی بینی ئهو د کربارتن خو دا وهکی عامیبانه، و چو جوداهی د ناقبهرا وان و وان دا نینه.

پتربیا فی رهنگی مرؤقان زانا و ئه هلی علمینه، ئهو کیم نه بن بین خودی رحم پی بری و ئهو پاراستین.

رهنگی دو: هیزا وان عه مه لی یا ههی، و ژ لایی ئیراده پی فیه ئهو دی منهن، دست و زنده کین خو هلددهن، و خوش دچنه ریکه، و سستی د کاری ژی دا ناکه ن، بهلی گرفتاریا وان یا مهزن د هیزا وان یا علمی دایه، ژ لایی زانینی فیه ئهو دی هیز و لاوازن، لهو ههر جارهکا (شوبه یهک) که فته ریکا وان ئهو وهکی کوزان ب نک فیه و ب ناف فیه دچن، بی بشین قافارته کا درست بکه ن.

بتریا فان مرۆقان ئەهلێ طه‌ریقه‌تین صووفی و کۆم و ده‌سته‌کین سیاسی ییتن ئیسلامینه، چونکی ئەهلێ طه‌ریقه‌تێ پال دده‌نه سه‌ر ذه‌وق و که‌شفی، و ئەهلێ سیاسه‌تێ پال دده‌نه سه‌ر عاطفێ، و نه‌ ذه‌وق و نه‌ عاطفه‌ مرۆقی ژ (شو به‌ ییتن رێکی) ناپارێزن.

ره‌نگی سیی: ئەون ییتن هیزا علمی و یا عه‌مه‌لی پیکشه‌ ل نک خو کۆمکری، و ئەفه‌نه ییتن دشین ل ده‌می چوونا خو به‌ر ب رێکا راست قه‌ ب علمی خو خو ژ (شو به‌ یان) بپارێزن، و ب عه‌مه‌لی خو خو ژ (شه‌وه‌تان) دویر بیخن، به‌لی ئەف ره‌نگه‌ ژێ د ناچه‌را خو دا ل سه‌ر سی پشکان دئینه لیکشه‌ کرن، و ئەف هه‌ر سی پشکه‌ ئەون ییتن به‌حسێ وان د قی ئایه‌تا پیروژ دا هاتی:

﴿ تُمْ أَوْرُنَا الْكِتَابِ الَّذِينَ أَصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنِ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴾ (فاطر: ۳۲)

د قی ئایه‌تێ دا خودی دبیژت: پاشی -پشتی تبیرنا ملله‌تین کافر ییتن به‌ری هه‌وه‌- مه‌ قورئان دا وان ییتن مه‌ هلبژارتین ژ به‌نییتن خو، قیجا ژ وان هه‌یه یی ب کرنا گۆنه‌هان زۆردای ل خو کری، و ژ وان هه‌یه یی ئابۆری دکه‌ت (خرابییی ناکه‌ت، به‌لی زیده‌ ب ناف باشییی ژێ قه‌ ناچت) و ژ وان هه‌یه یی ب ئانه‌هییا خودی له‌زی د خیرین واجب و سوننه‌ت ژێ دا دکه‌ت. و ئەوا هه‌یه قه‌نجییا مه‌زن.

مه‌عنا ژ لاییی به‌ره‌هه‌شییا رێکی، و کۆمکرنا زاد و زه‌وادێ بو چوونا ل سه‌ر رێکا راست، ئەوا مرۆقی دگه‌هینته‌ خودی، ئەف مرۆقین هلبژارتی ییتن خودی قه‌نجییا مه‌زن د گه‌ل کری، ژیکجودا دبن، و دبنه سی پشک، ب قی شیوه‌یی دئ به‌حس ژێ که‌ین.

۱- نهوین زورداری ل خو کری:

ب تیکه لکرنا خرابییان د گهل کاری خو یی باش، و نهفه دکه فنه ناقبهرا پشک و بارین نهفسی ژ شهوه تان و پشک و بارین رحی ژ عیباده تان، جار ب فی لایی دا دچن، و جاری ژی ب فی لایی دا، یه عنی: نهو ژییی خو د ناقبهرا (روخصت) و (عهزیمه تی) دا دپورینن. نهف رهنگی مروقان ژ بهر فیانا وان بو خیری گلهک جارن طاعه تی خودایی خو دکهن، و هندهک جارن پشتا خو ب توبه کرنی گهرم دکهن، و که یفا خو ب رهحما خودی یا بهرفرهه دئینن، لهو ب ناف گونه هی قه دچن.

چوونا قان ل سهر ریکتی، دبت ل دووماهییی سهری بکیشته سهرکه فتن و مفایی، و دبت ژی بهری خودانی بده ته شکسته ن و زیانی، و کهنگی نهفه دی نهجامی دورستی کاری خو زانت؟ ده می نهو ل ناخره تی دگه هته خودایی خو، و نهو حوکمی ل سهر کاری وی ددهت، و ژ (نصوصین شهرعی) دئیتته وهرگرتن کو حوکم هنگی دی بو لایی راجح بت ژ کاری وی، مهعنا: نهگهر لایی خیرین وی ژ ته رازییا کیشانا کاری لایی گونه هان هلکیشا نهو دی ژ سهرکه فتیان بت، و بهروفاژی وی چهندی نهگهر لایی خرابییان گرانتر لی هات نهو دی ژ زبانکاران بت، و نهفه دادی و عه داله تا خودییه، بهلی د گهل هندی ژی دقیت نهو ژ بیر نهکه بین کو نه حکامین خودی ل ناخره تی نه ب تنی ل سهر بناخه یی عه داله تی دئینه دان، بهلکی گلهک جارن نهو ل سهر بناخه یی رهحم و دلوقانییی ژی دئینه ئافاکرن.

و ده می نهو دبیترین: (نهوین زورداری ل خو کری) دقیت ل بیرا مه بت کو مه خسه د پی نهوه ب کرنا گونه هان زورداری ل خو کری، چونکی زورداری سی رهنگن: زورداری د دهر حه قا خودی دا، ب کرنا شرکی، و نهوی

ب فی رهنگی بت نهو یی ل سهر ریکا شهیطانی دجت، و ل قبری مه بهحسی وی نینه. و زورداری د دهر حقا مروشان دا، ب تهعداییکرنا ل وان و ب خوارنا مافین وان، و نهوی ب فی رهنگی بت دفتیت مافی خه لکی ژئی بیته ستاندن ب چی رهنگی ههبت، نهگهر نه نهو نایبته عهفووکرن. و زورداری ل خو ب خو، ب کرنا گونههان، و نهفهیه یی گوتنا مه ل دور دزقرت.

و ژ بهر کو نهف (زورداره) گهلهک جاران خو ژ (شهوهتان) نادهنه پاش، نهو ل گهلهک قووناغین ژیبی خو تووشی داغین غهفلهتی دبن.

۲- نهوین نابوری د کرنا باشییان دا دکهن:

نهفه نهون یین خو ب نک گونههی فه لی نادهن، ژیبی خو د طاعهتی خودایی خو دا دبهنه سهری، بهلی نهو ژ کاری واجب دهرباس نابنه یی سوننهت، راسته نهو چوبی ژ کاری خو یی واجب کیم ناکهن، بهلی پا نهو چو کاری سوننهت ژی لی زیده ناکهن، و نهفه ژیبی خو د ناقبهرا (واجب) و (موباح)ی دا دبورینن، تشتی خودی ل سهر وان فهرکری ب جه دئینن، و هندی ژئی بیت نهو خو ژ گونههی و حهرامی ددهنه پاش، بهلی نهو چو تهخسیرییی د کرنا تشتی هلال و موباح ژی دا ناکهن، و زوی ب زوی بهر ب کرنا کارین سوننهت فه ناچن، و خودی د همدیسهکا قودسی دا دبیرت: ﴿ مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُجِبَهُ ﴾ (بوخاری فهدگوهیزت) یهعنی: بهنییی من ب تشتهکی خو نیزیکی من نهکریبه خوشتقیتر بت ل نک من ژ وی تشتی یی من ل سهر وی فهرزگری، و نهو دی مینت خو ب کرنا سوننهتان نیزیکی من کهت

چوون بهر ب خودای قه

حهتا نهز هز ژ وی بکه م. و نهفه هندی دگههینت کو کرنا مروقی بو سوننه تین زیده تر ژ فهرض و واجبان، مروقی ل بهر خودی شربین دکهت، و دکهته خوشتییی وی.

و ژ بهر کو نهف کهسه ل ده می چوونا خو یا بهر ب خودی قه خو ژ کرنا سوننه تان دده نه پاش، گهلهک جارن نهو خو تووشی ناستهنگان دکهن، و ریکا راست ل بهر خو تنگ دکهن.

۳- نهوین لهزی د کرنا خیران دا دکهن:

نهفه -وهکی زانایی ناقدار بن که شیر دبیتژت- نهون بین کارین واجب و سوننهت دکهن، و خو ژ تشتین هه رام و مه کرووه و هندهک موباحان ژی دده نه پاش. و چونکی نهفه کارهکی مهز نه و ب ساناهی نهو ب دهست خودانی قه نائیت، نایه تی ده می بهحسی فان مروقان کری گو ت: ﴿ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ ﴾ ب نانهییا خودی و دهستوبرییا وی نهو لهزی د کرنا خیران دا دکهن.

قورئان د هندهک نایه تین خو دا قی پشکا مروقان ژی ل سه ر دو جوینان لیک قه دکهت: (الأبرار) نهوین چاک، و (المقربون) نهوین نیزیک ژ خودی. بو نمونه: نیک ژ وان نعمه تین د گهل بهحه شتییان دئینه کرن قه خوارنا شهرا بهکا خوشه ژ کانیهکا زهلال، قورئان ده می ل جهه کی بهحسی قه خوارنا هندهک بهحه شتییان ژ قی کانیهی دکهت دبیتژت: ﴿ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴾ (الإنسان: ۵) نهفه (نه برارن)، و ده می بهحسی قه خوارنا هندهکین دی دکهت دبیتژت: ﴿ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴾ (المطففين: ۲۸) نهفه بین (موقه رره بن). مهعنا: نهو دژیکجودانه، و تشتی دبهت باشتین نیشارهت بو ژیکجودابوونا وان نهفه به بو نه برارن نایه تی گو ت: (یشربون من) و ده می بهحسی موقه رره بان کری گو ت: (یشرب بها) د نایه تا نیکتی دا فعلا

چوون بهر ب خودای قه

(یشرب) ب حەرفا جەرری (من) تهعهددی کر، و د نایه تا دی دا ب حەرفا جەرری (ب) تهعهددی کر، و وهکی زانایین زمانی عه ره بان دبیشن دهمی فعلا (شرب) ب حەرفا (ب) تهعهددیی بکته، هنگی ئەو رامانا فعلا (ارتوی) ددهت، یه عنی: تینکا وان دئیتته شکاندن ب قه خوارنه کا خوړی و صافی ژ کانویی دئیتته وەرگرتن، یا نه تیکه لکری د گهل تامه کا دی یا بیانی، به لئ ئەگەر وی فعلی ب حەرفا (من) تهعهددی کر، ئەو قی رامانا زیده نادهت، مه عنا: ئەو قه خوارنه کا تیکسه ژ کانویی نابت، و یا خوړی و صافی ژی نابت، چونکی ئەو دی یا تیکه لکری بت ب هنده ک قه خوارنن دی، و به لکی هەر ژ بهر قی چهندي دهمی به حسی قه خوارنا ئەبراران هاتیبه کرن به حسی پهرداغی هاته کرن: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ﴾ و دهمی به حسی قه خوارنا موقه رره با هاتیبه کرن به حسی پهرداغی نه هاته کرن ﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ هەر وهکی قه خوارنا وان تیکسه ژ کانویی به بی واسطه یا پهرداغه کی!

و ئەوین لهزی د کرنا خیران دا دکهن، چ (ئه برار) بن چ (موقه رره ب)، ئەون سه رکیشیا کاروانی چوونا بهر ب خودی قه ل سه ر ریکا راست دکهن، لهو مه ل بهر ل قیری پتر ژ جار ه کا ل وان و سالوخته تین وان بزقین؛ دا کو هەر چو نه بت قیانا وان و قیانا چاقلیکرنا وان د دلین مه دا پهیدا بت، و ل ئاخه تی مروفت دی د گهل وی بت بی مروفت هز ژئی دکته، وهکی د هه دیسه کا دورست دا هاتی.

هیقییا مه ژ خودی ئەوه ئەو بهری مه بدهته ریکا خو یا راست.

ل دوریانا ریکئی

ئه گهر تول سهر وه غهره کئی بی، و د قئی وه غهری دا ته ئارمانجهک ل بهر بت، و تو ب دهیه ری دا بگه هییه وی ئارمانجی.. و ته هند دیت دوریانهک کهفته ریکئا ته، ئهو دوریانا بهری ته ددهته ئیک ژ دو ریکئا:

ریکئا ئیکئی: یا نهخوشه، ژ بهر وان ژئلهلی و ژوردایی و ئاستهنگین لی ههین، بهلی ته بهری خو دایی دهپهک وهک رینیشان ل سهر دهقی وی ریکئی ژ لایی پۆلیستین هاتن و چوونی قه یی هاتییه دانان، و ل سهر یی هاتییه نفیسین: (ئهفه ئهو ریکه یا مروقی دگههینته فلان جهی) و ئهو جه ئهو یی ته ئارمانج.

ریکئا دویی: ریکهکا خوشه، یا ب دار و باره، و تری جهین خوشی و موژیلاهییی ل دور و پهخان ههنه، بهلی نه ئهو ریکه یا ته دگههینته ئارمانجی، و د سهر هندی ژی را ل سهر وی دهپی کول دهقی وی ریکئی هاتییه چکلاندن یی هاتییه نفیسین: (ئهف ریکه بهری مروقی ل دویماهییی ددهته جههکی ب ترس).

هنگی تو دئی ب کیژ ریکئی دا چی؟

وی دهمی تو دئی کهقییه بهرانبهر دو پالدهرین ناخخویی یین ب هیت:

۱- پالدهرئ نهفسئ: ئهوی مهیلئ بو خوشییئ دکهت، و ب تببعهتئ خو حهز ژ تشتئ ب ساناھی دکهت، و کهیف ب قهید و زنجیران نائیت.

۲- پالدهرئ عهقلئ: ئهوی ل دهسپئکئ ههه تشتهکی ب تهرازییا فایده و خوسارهتییئ دکیشته، و بریارئین خو ل سهه بناخهییئ نهجامئین ب مفا - نهکو رتکئین ب ساناھی - ئاڤا دکهت.

ڤیجا نهگهه تو ژ وان کهسان بی یئین ب دویف ههوا یئ نهفسئ دکهفن، و خوشییا بهردهست بلا یا بهروهخت ژئ بت، ب سهه خوشییا ل دویماهیئ ههه بلا یا بهردهوام ژئ بت، دئئخن! تو دئ گوهدارییا نهفسئ کهه، دهمیئ نهو دپئژته ته: تو چ مهجسووری زهحههتئ بو خو چئ کهه؟ کا جارئ ل رتکا خوش ههه ره.. ههتا دویماهیئ خودئ کهریمه!

بهلئ نهگهه تو ژ وان بی یئین گوهدارییا عهقلئ دکهن، و رپژئ ل بریارئین وی یئین بنهجهه دگرن، تو دئ رتکا ئیکئ هلبژئری، و دئ بیژیهه خو: راسته نهو رئ یا نهخوش و ب زهحههته، بهلئ نهو دئ من کههینته ئارمانجئ، و دئ مهصلحههتا من ب جهه ئینت، قهیدی ناکهت نهز هندهک وهستیانی بیینم، یان بکهقهه هندهک تهنگاڤییان، مادهم دویماهیئ دئ کهههه ئارمانجئ و کهقهه خوشییئ.

نهقه مهتههلا رتکا باوهریئ و رتکا کوفرئیهه.. رتکا باوهریئ، نهوا مرؤقی د دنیا یئ دا بهر ب خودئ قه دههت، و ل ئاخرهتئ بهرئ وی ددهته بهحهشتئ. و رتکا کوفرئ نهوا مرؤقی د دنیا یئ دا دئئخته داڤئین شهیطانی، و ل ئاخرهتئ سههری دکیشته جهههه می..

چوون بهر ب خودای فیه

خودای نهوی نهف دنیایه بو مه کریبه جهی جهرپاندنی، نه م ل سهر شی دورپاننی داناینه، و وی د ناخوییا ههر ئیک ژ مه دا شیانا هلبژارتنا ئیک ژ ههر دو ریکان دایه، و وی د ههر ئیک ژ مه دا تبیعه تهک چیکریبه نه م باشی و خرابیی پی ژیک جودا کهین، چ نهو ئیک زانا بت یان نه زان بت، بچویک بت یان مه زن بت، نهف تبیعه ته نهوه پی نه م دبیزینی: (فیطرهت) یان (خورستی)، و نهو تشته که -وه کی مه گوتی- خودای پی دایه مه، بیی مه دهستهک تیدا هه بت، یان مه داخواز کرت.

زاروکه کی هیشتا چو ژ فهد و فیلین دنیای نه زانت، ده می تو تشته کی دده پی، نهو ب که یف فه و ل پیش چاقین ته دی وی تشتی خوت، به لی نه گهر وی نهو بیی ته بر بت، دی چت خو ل ته فه شیرت، و ب ترس فه وی تشتی خوت، ههر وه کی نهو دزانت پارییی ئیک پی دورسته بو وی، و بیی دوی بو وی پی دورست نینه.. ما نه فه نه جودانکره د ناچه را حه فی و نه حه قییی دا؟

نه فه هنده که ژ ته فسیرا گوتنا خودییه: ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾ (البلد: ۱۰).

رېبه رین ریکې

مه گوت: د قی دنیا یی دا، خودی نم بین دانینه سهر دورپانه کی، و وی شیانا هلبژارتنا یتک ژ وان ههر دو رپیان ژی دا مه.. پستی قی هزکونا وی ل سهر هندی ژی پیک هاتیبه کول سهر دهقی قان ههر دو رپیان هندهک گازیکه ران رپنیشاندر هه بن، رپیه ریپی بو بکه ن، و بهری خه لکی بده نی، و دیعایه تی بو بکه ن.. ل سهر ریکا باش کو ریکا باوه رتیه، وی پیغه مبه رانان، و ل سهر ریکا خراب کو ریکا کوفرتیه، وی شهیطان دانان، و پستی پیغه مبه ران، و ل جهی وان، وی زانا دانان؛ دا نو بهره و امیپی بده نه کار پیغه مبه ران، و نهغه هنده که ژ مه عنا گوتنا پیغه مبه ری - سلاف لی بن-: ﴿ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا، إِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِطِّ وَافِرٍ ﴾ (ابن ماجه و ترمذی و نه بو داوود شه دگو هیزن) یه عنی: زانا میراتگرین پیغه مبه رانه، هندی پیغه مبه رن چو دینار و دهرهم پستی خو ب میراتگری بو که سی نه هیلاینه، به لکی وان زانین پستی خو هیلایه، فیجا هه چییی نو وهرگرتبت، نو وی پشک و باره کا مه زن وهرگرتیه.

و کار زانایان، وه کی کار پیغه مبه ران ب خو ژی، کاره کی ب سانا هی نه بو یه، و نو بار پی خودی لی کری ژی باره کی شک نه بو یه؛ چونکی نو د پتریا کار خو دا به رانه به نفسی و تبعه تی وی رادبن، و به ری خه لکی دده نه وی تستی یی نه فس زوی ب زوی مه یلی بو نه که ت.. نه گه ر تول سهری لاته کا بلند بی، و ته قیا که ره کی بهره یه بنی، تو گه له ک زه حمه تی ب قی کار قه نابه ی، چونکی هه ما به سه تو وی ژ جه - بله قینی، و

بیچه‌کی پالدهی، ژ ویری ویتفه ته شۆل بی نه‌بت، د گاقی دا ئەو دئ بهر ب خواری قه چت، و گه‌هته بنی نه‌الی. به‌لی ئەگەر ته قیا جارەکا دی وی که‌قزی ژ بنی نه‌الی ب سه‌ر لاتی بیخی، تو دئ گه‌له‌ک زه‌حمه‌تی ب قی کاری قه بینی.. ئەفه نمونه‌بی تبعه‌تی نه‌فسا مرۆقییه!

به‌لکی هوبن بیژن: چاوا؟

ئیک ژ گازیکه‌ری پیکا خرابیی دئ بیژته ته: ئیمزایه‌کا ب تنی بو من ل سه‌ر قی کاغه‌زی بکه، دا فلان تشت بو من بکه‌فت، هندی راتی ته بی ساله‌کی ئەز دئ ده‌مه ته.. و تو چو خوساره‌ت نابی و زه‌حمه‌ت ژی ب ته ناکه‌فت، به‌س خیچکه‌که دئ بو من ل سه‌ر قی کاغه‌زی که‌ی!

گازیکه‌ری پیکا باشیی دئ بیژته ته: نه وه‌بت وه بکه‌ی! ئەفه به‌رتیله، و به‌رتیل کاره‌کی حه‌رامه، رۆژا قیامه‌تی سه‌را قی کاری تو دئ ئییه جزادان، و چیه جه‌هنه‌می.

تو دئ به‌ری خو ده‌یی، ئەفه فایده‌یه‌که بی د ده‌ستی ته دا، خوشییه‌که نوکه تو دئ گه‌هیی، خیچه‌کا بچویک ل سه‌ر قی کاغه‌زی دئ ته ژ نرمییا فه‌قیریی بلند که‌ته کولۆفانکا زه‌نگینیی، یه‌عنی: فایده‌یه‌کی حازره، و وی هه جزایه‌کی پاشی‌خستییه، که‌نگی دئ ئیت خودی دزانت، ئەز چ بکه‌م چ نه‌که‌م؟ نه‌فسا ته ئەوا مه‌یلی بو خوشییا به‌رده‌ست دکه‌ت، دئ بیژته ته: جامیر، فایده‌یه‌کی حازر ژ به‌ر ترسانده‌کا نه‌به‌رچاڤ ژ ده‌ست خو نه‌که.. تو وه‌کی خه‌لکی بکه.. و رۆژا قیامه‌تی ب هیقییا خودی قه، خودی بی ب ره‌مه!

گازیکه‌ری خرابیی گه‌له‌ک زه‌حمه‌تی ب ته‌فه نابه‌ت، چونکی نه‌فسا ته ئەوا حه‌ز ژ خوشی و فایدی حازر دکه‌ت، هاری وی دکه‌ت، وه‌کی که‌قزی ل سه‌ری لاتی هه‌ما هه‌وجهی ب له‌قاندن و پالده‌نه‌کا کیمه‌ دا بچت ب بنی

چوون بهر ب خودای فیه

بکهفت، بهلی گازیکه ری باشی بی دئی زحمه تی ب تهفه بینت، چونکی نهو بی دبیرته ته: نهقی فایدهی و فی خوشیا نوکه د دهستی ته دا بهیله، دا تو د وهخته کی فهشارتی و نه بهرچا ف دا بگه هییه فایده و خوشییه کا دی.. و نهفه داخوازه کا گرانه ل سهر نهفسی!

ژ بهر فی چندئی ههمی گا فان پشته فانین ریبه ری پیکا خرابی بی د ناف مروقان دا پترن ژ پشته فانین ریبه ری پیکا باشی بی، و دقیت نهم بزاین نهف پتربیا وان نابته نیشانی دورستییا وان، بو شاتییا په تی بی و کیمییا نهلماسی پتر بهایی دده ته نهلماسی، و مروقین عه بقه ری و بههره مند ژی هه ردهم د ناف مروقان دا کیترن!

خودی دبیرت: ﴿وَإِنْ تُطِغْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ (الأنعام: ۱۱۶) یه عنی: نه گهر تو گوهداریا پتربیا خه لکی عه ردی بکه ی نهو دئی ته ژ ریکا خودی بهرزه کهن، چونکی هه ما نهو دویکه فتنا هزر و ته خمینان دکهن، و ژ دره وی پیقه تر نهو تشته کی دی نابیزن.

نهفه حالی پتربیا خه لکی عه ردییه.. فیجا هوبن ب پتربیی نه ئینه خاپاندن.

مرؤف

د نایبه را نه نسی و عقلی دا

ژ بلی رېبه رېن رېکا باشیې و رېکا خرابیې، کو پیغه مبه ر و دویکه فتیبتن وان و شه یطان و هه قالین وان، وه کی مه گوتی، د ناخوئیا مه ب خو ب خو ژی دا، خودی پشته فان بو فان و بو فان ژی داناینه، د هه ر ئیک ژ مه دا پشکهک هه یه پشته فانیا پیغه مبه ران دکه ت ئەم دیبژنی: عقل، و پشکهک هه یه پشته فانیا شه یطانان دکه ت ئەم دیبژن: ئەو نه فسا فه رمانا ب خرابیې دکه ت.

و به لکی هوبن بیژن: عقل چیه و نه فس چیه؟

بو دیار کرنا ئی چهندی نمونه هه کا ئەم هه می هه ست پی دکه ین دی قه گپین:

ئه گه ر تول بهر ده ری جهه کی خوشیه کا حه رام لی هه ی راوه ستی، و چو ئاسته نگ د نایبه را ته و چوونا وی جهی دا نه بن، ده می تو هه ر وئ خوشیې دکه ی یا کو ب ساناه ی ل وی جهی دی ب ده ست ته که فت، تو دی هه ست پی که ی ده نگه ک د ناخوئیا ته دا دی بیژنه ته: پیشقه هه ره .. به لی ئه گه ر دلئ ته ب باوه ریې یئ ئا فا بت، ده نگه کی دی دی ئیته ته و بیژنه ته: پیشقه نه چه، ئەف جهه ب کیر ته نایت، و چو خیر د وی خوشیې دا نینه یا شه رمزاری د دویف دا هه بت.

چوون بهر ب خودای قه

ئهو دهنگي ديبترته ته: پيشقه هه ره.. دهنگي نه فسقيه، ئهوا فهرمانا ب خرابيبي ل خوداني دکته، و دهنگي دي يي کو ديبترته ته: پيشقه نهچه، دهنگي عه قليب، قيجا تو دي گوهداريا کي ژ ههردويان کهي؟

خودي رهنگه کي مهخلووقی بو په رستن و گوهداريا خو ب تنی يی دای، چو جارن گوهداريا وی دهنگي ناکهت يی بهري خوداني ددهته خرابيبي، و ئەف مهخلووقه ئهوه يی ئەم ديبتريني: ملياکهت، و رهنگه کي دي يی مهخلووقی ههيه کار و کهسي وی نه گوهداري و بي ئەمرييا خوديه، و ئەو ئەوه يی ئەم ديبتريني: شهيطان، و ئەم مروث نه ژ واينه و نه ژ وان، يه عني: خودي ئەم نه داينه ملياکهت، چو جارن بي ئەمرييا وی نه کهين، هه ره وهسا وی ئەم نه داينه شهيطان ژي کو چو جارن گوهداريا وی نه کهين، و مه عنا قی چهندي ئەوه: دبت هندهک جارن ئەم گوهداريا دهنگي نه فسق بکهين ئەوا فهرمانی ب خرابيبي دکته، و هندهک جارن گوهداريا دهنگي عه قلی بکهين ئەوي بهري کمه ددهته رتکا دورست، و د ناقههرا قان ههردو رتيان دا مروث رادوهستت.

مروث چيکرييه کي عنتيکهيه، هندهک ژ ملياکهتان و چهندهک ژ شهيطانان و پيچهک ژ حهيوانهتان ژي ل نک وی ههيه! بهلکي هوين بيژن: چاوا؟

بهري خو بدنه مروثه کي، گاڤا دلې وی زهلال بوو، و خودايي خو نياسي، و شرينيا تاما باوهري سهحکر، و بهر ب عيبادهتي قه بلند بوو، هنگي ئەو تبيعهتي ملياکهتان ئەوي د وی دا هه ل سهر وی زال دبت، لهو ئەو وهکي ملياکهتان لي دئيت.. بهلي ئەگه دلې وی تاري بوو، و کوفر ب خودايي خو کر و پشت دا په رستنا وی، يان بهر ب شرکي قه نرم بوو، هنگي تبيعهتي شهيطاني ل سهر وی زال دبت، و دبتنه دهسته برايي وی.. ژ خو ئەگه کهري دلې وی تزي کر، و رهها ناقهچاڤين وی ستوبر بوو، و هه زکر هه فرکي خو ب نينوکان بخندقینت، يان

چوون بهر ب خودای فه

ب پیمان بچته سهر، یان ژى ئەگەر ئاگرى شهوهت و دلچوونا د هناقین وی دا گهشبوو، و پههین لهشى وی شاراندن، و ژبلى تیرکنا گازیا شهوهتی تشتهک ل بهر چاقان نهما، هنگی چو جوداییا وهسا د ناقبهرا وی و یا حیوانی دا نامینت.. ئەفه راستیا مرۆقییه، مهخلووقه بو باشییه و بو خرابییه ژى یی بهرههفه، هوسا خودی ئەو یی دای، بهلی ژ بیر نهکهن کو: راسته خودی نهفسهکا وهسا یا دای خرابییه ل بهر وی شرین بکهت، بهلی پا عهقلهکی وهسا ژى یی دای ئەو جوداییه پی د ناقبهرا باشی و خرابییه دا بکهت، و ئیرادهیهکا وهسا یا دای ئەو ریکا راست پی هلبژت، و ههر جارهکا وی عهقلی خو ب دورستی دا کاری، و ئیرادهیا خو باش ب کارئینا، ئەو ل دنیا یی ریکا دوست دی هلبژت، **ریکا چوونا بهر خودای فه** ئەوا ل ئاخرهتی وی دکهته ئیک ژ مرۆقین دلشاد..

کهنگی دی بهر ب خودئی نه چین؟

ههر کهسهکئی باوه‌رییا ب خودئی د دلی دا هه‌بت، همز دکهت بهر ب خودئی فه بچت، یه‌عنی: همز دکهت لایئ باشی وی ب سهر لایئ خراب دا زال بیت، چونکی نهو د دل دا دزانت کو خرابی نه‌گهر چهند یا خوش و شرین ژئ بت، دویم‌هیبی - ژ بلی خهم و کوٚقانان - تشتهک پیٚقه نائیت..

کهسهک ژ مه نینه د عه‌مرئ خو دا (گونه‌هکا خوش!) نه‌کرت، ل وی ده‌می نهو ب تامه‌کا شرین حه‌سیا، هزر کر کهیف نه‌وه یا هنگی نهو تیدا، پاشی پشتی ده‌مه‌ک ب سهر را بوژی، چ ژ وی تاما شرین ما د ده‌قی دا؟ چوننه!

و کهسهک ژ مه نینه سهر عیباده‌ته‌کی (وه‌کی رۆژیی بی نمونه) وه‌ستیان و نه‌خوشی نه‌دیت بت، به‌لی پشتی بوژینا ده‌مه‌کی، چ ژ تاما وی نه‌خوشی بی ما د ده‌قی دا؟ چوننه!

خوشی بی ب گونه‌ه‌دچن، باشی بی ب وه‌ستیان دچن، و هوسا عه‌مر ژئ دچت، و ب تنئ تشتهک دمینت: نه‌جامی وی کارئ ته کری، نه‌گهر باشی بت خیرا وی، و نه‌گهر خرابی بت جزایی وی، و ده‌می مرن دئیت، و پشتا ته دکه‌فته دنیایی ب خوشی و نه‌خوشی بی وی فه، و به‌رئ ته دکه‌فته ئاخره‌تی ب ترس و سه‌هما وی فه، چ د گهل ته دمینت ژ وان خوشی و نه‌خوشی بی ته د دنیایی دا دیتین؟ چوننه ب تنئ کول و کوٚقان!

من ل قی مالی نهظه رکر یا کو دووماهی قهبر
پر کهسا دایی دلی خو و دهرکه تن ژئی دل ب خون
ئهزل دنیا یی گه لکه گهرهام و خوشی من نهبر
عاقیبهت هیلان و چوونه پویچه لی مان و سوکون

مه گوت: ههر کهسه کی باوریا ب خودی د دلی دا ههبت، ههز دکهت بهر ب خودی قه بچت، بهلی ههر
جار نهو دهسپیکرنا قی چوونی پاشدا دبهت، چی گاغا عهقلی وی گوتی: بلا بهس بت، دم هات ئیدی تول خودی
بزقزی، و قهستا وی بکهی.. دلی وی دئی بیژتی: هیشتا زوییه، ههتا تو دگههییه فلان وهختی ژی پاشی!! نهو
ههز دکهت کو عهری وی دئی یی درتت بت، و روتت تیرا وی ههنه نهو تیدا ل خو بزقزت.. بهلی نهو دئی هند بینت
مرن، نهو میتقانی گران، بی ژقان هات، هنگی نهو دئی پهشیمان بت ل سهر ههر دهقیقه کا وی د نه د طاعهتی
خودی دا بوراندی، بهلی پهشیمانیا چو پیته نهئیت یا ژ خوئه!

ههر روتت نه مرنی ب چاٹ دبیین دهستی خو د ستوی هندهک ژ مه دوه رینت، و وان قهده قینت، و مه
نهئیت بینینه بهرچاقین خو کو نهو دئی روتته کی مه ژی بهت، نقیژئی نه مرنی دکهین، و د نقیژئی دا نه مرن
ههزا خو د دنیا یی دا دکهین کانی چاوا دئی پتری کوم کهین؟ نه مرنی بن ناخ دکهین و ههزا مه هه می یا
ل هندئی کهنگی دئی زقرینه قهسرا خو و جاره کا دی بینه پالین دنیا یی! و یا غه ریب نهوه نه مرنی دزانین کو
قهسرا مه یا دورست نه نهقهیه یا نوکه نه مرنی، بهلکی نهوه یا نوکه مه ههقالی خو هاقیتیه تیدا.. پیغه مبهر
(سلاف لی بن) دبیزت: جبریلی گوتنه من: ﴿ يَا مُحَمَّدُ، عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَأَحِبِّ مَنْ أَحَبَّتَ فَإِنَّكَ مَفَارِقُهُ، وَاعْمَلْ

مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ جَزِي بِهِ ﴿ (حاکم قه دگوهیزت) نهی موحه ممه د! هندی ته بقیته بژی، ههر تو دئی مری، و هه چیبی ته بقیته هه زئی بکه، ههر تو دئی وی هیلی، و چی کاری ته بقیته بکه، جزایی خو تو دئی وهرگری..

و نه گهر ته وه غهره ک ل بهر بت، و تو بزانی کو ههر تو دئی بو ئیه برن، و تو نه زانی ده می چوونی که نگیه، به لکی پشتی بیست خه به ره کین دی بت، ما نه ژ عه قلییه ههر ژ نوکه تو خو حازر بکه ی؟ به لکی گه له ک ژ هه وه چووبنه فرۆکه خانی، و نهو گاف دیت بت ده می دئیتنه گازی کرن: ریتنگین وه غه را ژماره هنده نهوا دئی ب فلان فرۆکه یی چن، بلا قه ستا دهر گه هی ژماره هنده بکه ن، ده مه فرۆکه یا وان بفرت.. هنگی فایدی ته ناکه ت بیتری: کانی خو ل من بگرن، من تشته کی خو یی هیلایه ل مال دا بچم بینم. گافا ته وه گوت، تو دئی ئیه هیلان، و که سه ک خو ل ته ناگرت، و خوزی ملیاکه تی مرنی تو هیلابای و چووبا، نه.. نهو دئی ئیت و ته بهت، ته بقیته نه قیته، و خو نیف ده قیقی نهو خو ل ته ناگرت. و گرفتاریا مه یا مه زن نهوه که سه ک ژ مه نزانت که نگی نهو دئی ئیت، دا نه م کاری خو بکه یین!

قیجا وهرن دا ههر ژ فی گافی کاری خو بکه یین، دا بهر ب خودی فه بچین، بهری ملیاکه تی مرنی بهر ب مه فه بیت، قیجا هنگی ژ نوی بیترین: ﴿ رَبِّ اَرْجِعْ عَلَيَّ اَعْمَلٌ صَالِحًا فَيَمَا تَرَكَتُ ﴾ (المؤمنون: ۹۹-۱۰۰) یا ره بیی من بزفرینن به لکی نهز باشییان بکه م، قیجا بو وی بیته گوت: ﴿ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ﴾ نه خیر! نهو هیقییه که نهو بو خو دخوازت، و ده می هیقییان نه ما..

وهرن.. دا پیکه بهر ب خودی فه بچین، بهری ده م ژ ده ست مه دهر که فت، ناخری ده م خوشی دچت و نهو خو ل مه ناگرت.

بهری تو بهر ب خودی فیه بچی

ئهگهر تو ژ وان بی یین ههز دکهن بهر ب خودی فیه بچن، و ته برپارا خو دا کو ههر ژ نوکه (نه کو پاشی) بهر ب خودی فیه بچی، بهری تو دهست ب چوونا ل سهر فئی ریکئی بکهی، دهه مهسهلین گرنه هه نه دقیت ژ بیرا ته نهچن، ل قییری ئه م دئی وان ب کورتی ئینینه بیرا ته:

- ئهگهر تو یئا ژ ههژا نهبا ژئا، بهلکا ئیغبال د رویئا ته دا بگرنژت:

تو نزانی دههگهه کهره ما خودی کهنگی دئی ل بهر ته قهبت، ئیک ژ باشناقین وی (وههابه) و (وهههاب) ئهوه یئ گهلهک جارن بی بهرانهه ددهته ته، ئهگهر خو تو یئ ژ ههژا نهبی ژئی، بهری خو بده ژیاننا خو، چه نه د قهنجی وی د گهل ته کرینه و ئهگهر ب کریارین ته با تو یئ هیژای وان قهنجیان نه بووی!؟

گهلهک جارن مرؤف بو ئارمانجه کئی قهستا ریکه کئی دکهت، و ههمی هیقییا وی ئهوه ئهوه وی ئارمانجی بو خو ب جه- بینت، دا بگههته مرادئ وهکی ئهوه هزر دکهت، پاشی.. ئهوه دئی هند بینت -بیی وی دهستهک تیدا ههبت- تشتهک هاته ریکئی بهری وی ژ ئارمانجی هاته وهرگپران، و ئهوه هیقییتین وی بو خو نژین سهرک و بنک بوون، و بهری وی کهنه ریکهکا دی یا نه ل سهر هزرا وی، بهلئ ریکهکا وهسا یا گهلهک پتر فایدئ وی تیدا، هنگی ئه م دبیزین: ئهقی مرؤفی ئیغبالهکا باش هه بوو.. قیجا تو نزانی، بهلکی بهریخودانهکا ب تنی ژ وی بو ته وی ئا خا د دهستین ته دا ههمییی بو ته بکهته زپر، بلا تو یئ ژ ههی وی زپری نهبی ژئی!

کۆمهکا سیره‌به‌ندان جاره‌کئی خۆ دانه ئێک، و قهستا پایته‌ختا مه‌زنێ وه‌لاتی خۆ کر، هه‌می ئارمانجا وان نه‌و بوو هیقییا مه‌زنێ خۆ بو ب جه‌ بینن، و ل پیتش چاقتین خه‌لکی هه‌فرکئی وی بشکینن، و به‌ریکین خۆ تژی مالی دنیا یی بکه‌ن، و بزقرنه‌ جه‌ خۆ ده‌وله‌مه‌ند، پاشی.. تشته‌کی دی یی نه‌ ل سه‌ر هزرا وان چیبوو، گاڤا نه‌و د گه‌ل هه‌فرکئی مه‌زنێ خۆ که‌فتینه‌ قه‌بخوازیی، مه‌زنێ مه‌زنان ل وان هاته‌ که‌ره‌می، و به‌ری وان ژ ئارمانجا وان یا نزم به‌ر ب عه‌سمانی قه‌ بلند دکر، ده‌ری ئیغبال ل به‌ر وان قه‌کر، هنگی وان هند خۆ دیت سه‌رین وان بو حه‌قیی چه‌میان، و دلین وان ب باوه‌ریی ئاڤابوون.. نه‌فه سه‌رهاتییا سیره‌به‌ندیی فیرعه‌ونی بوو، وان هه‌می کارئ خۆ بو هندی کر بوو ده‌ستین خۆ ب زپین فیرعه‌ونی تژی بکه‌ن، به‌لی ده‌می ئیغبال د روییتن وان دا گرنژی دلین وان ب قیانا خودی تژی بوون، و نه‌نجام هوبن هه‌می دزانن چ بوو!

جاره‌کا دی خاتوینه‌کا خودان حوکم و سه‌لته‌نه‌ت هه‌بوو، چ تشتی وی حه‌زکری ژ مالی دنیا یی ل به‌ر ده‌ستان هه‌بوو، وه‌لاته‌کی مه‌زن ل بن نه‌مری وی بوو، به‌لی دلئ وی ژ کوفرئ یی تژی تاریاتی بوو، ده‌می خودی قیای ئیغبال د رویی وی ژئ دا بگرنژت، و تاریا ژيانا وی ب رو‌ناهیی بیته‌ گوهارتن، بیی وی ده‌سته‌ک د قئ چندی دا هه‌بت طه‌یرکه‌ک ل هنداف قه‌سرا وی فری، حالئ وان دیت، نه‌و خو‌شیا دنیا یی یا نه‌و تیدا، و نه‌و کوفرا چه‌نگی خۆ یی ره‌ش ب سه‌ر دلین وان دا به‌ردای، هه‌ر زوی نه‌و طه‌یرکئی خه‌مخورئ ته‌وحیدی زقیری نک مه‌زنێ خۆ، پیغه‌مه‌ری خودی سوله‌یمانی، و سوچه‌تا وی خاتوینی بو وی قه‌گیړا.. پاشی چ چیبوو؟ پاشی -وه‌کی هوبن هه‌می دزانن- ده‌ری ئیغبال ل قئ خاتوینی و ملله‌تی وی قه‌بوو، و وان د گه‌ل سوله‌یمانی خۆ ته‌سلیمی خودایی عه‌رد و عه‌سمانان کر، و.. نه‌و چیبوو یا چو جارن نه‌ ل سه‌ر هزرا وان، و وان کار بو نه‌کری!

قیجا، تو نزانی که‌نگی ده‌رگه‌هی وی دئ ل به‌ر ته‌ قه‌بت، له‌و هه‌رده‌م یی ب هیقی به‌ ژ وی.

۲- نه بیژه: نهز نه یل قلا ریکل مه، و نهف چوونه ب من قه نائیت:

مرۆقی ب کیرنه هاتی و بی هممهت نهوه بی ههر ژ دهسپیکتی حوکمی ب فاشلییی ل سهر خو ددهت، دهمی هیژ دهست نه دایه کارهکی دبیتژت: نهز نه شیم قی کاری بکه، و نهف شوله ب من قه نائیت! د خالا بوری دا مه ئاشکه را کر کو بهلکی مرۆف ژ وان بت یین د سهر نه هیژاییا مرۆقی را ده رگه هی ئیغبالیی ل بهر قه دبت، و تال د رویان دا دگرژت، نه گهر خودی خیرا وی قیا بت، قیجا تو هزره کا باش ژ خودایی خو بکه، و بزانه کو ههر چاوا بت دقیت تو ریکا خو د قی دنیا یا فانی دا ببهیه سه ری، چ ژبله ل بچی چ ژور دا، و ماده م تو دئ ههر چی، بوچی چوونه کا سهر فراه تو ناچی؟

نه بیژه: ریکه کا دویره و یا ب ترسه!

ما هیمه تا ته ژ یا مرۆقی دزیکه ر کیمتره، بهری خو بدی چاوا نهو ل شهف و نیشه شان خهوی ژ چاقین خو قه دره قینت، و رها خو دهاقیت، و ترسی ددانته لایه کی؛ دا ماله کی بیخیر و حهرام ب دهست خو بیخت!؟

نه بیژه: قی ریکتی زه حمه ته کا زیده پی دقیت!

ما خیره تا ته ژ یا مییرییی کیمتره، دهمی نهو باره کی سی جاران هندی خو ل سهر سه ری خو هل دگرت، و دده ته ریکتی، دا قوبتی زفستانا خو کۆم بکه ت؟!؟

فوزه یلی کورپی عیاضی د جحیلینیا خو دا ئیک ژ مه زترین ریکر و دزین وه لاتی خوراسانی بو، شه قین خو ب دانانا بیسه یان قه بو شه لاندنا خه لکی دبۆراندن، و گاڤا ده ری ئیغبالیی ل بهر وی قه بووی، و خودایی وی لی هاتییه که ره می، وی دهست ژ ژیا نا خو یا بوری هه مییی بهردا، و وه لاتی خوراسانی ل پاش خو هیلا، و قه ستا

حه ره می کر، ریکه کا نه خویش و ب زهحهت دا بهر خو، ل پشت خو نه زقری، و نه گوت: کهسه کی وهکی من عه مرئ خو هه می ب دزیی قه بوراندی ب کیر قی ریکئی نائیت، و نه قه باره کی ژ من گرانتیه، بهر ب خودی قه چوو و قهستا ریکئی کر، ههتا روزهک ب سهه دا هاتی بوویه سهیدایی زاهدین نوممهتی یین وهکی: (بشر نه لحنافی، عبداللهاهی کوری مبارهکی، نیمامی شافعی..).

۳- نه گهر گوننه هئ دو هئ بارئ ته گران کریت، بلا توبه نه قرو وئ سقک بکهت:

گاغا ته نییهتا چوونا بهر ب خودی قه نیئا، تو دلئ خو ب هیقییا رهحما وی تری بکه، گهلهک ل دو هییا خو نه زقره، دا نهو گوننه یین دو هئ بارئ ته گران کری، ته ژ چوونئ سست نه کهن، نه بیژه: نهز گهلهکی قریژیمه، و شه رمه مرؤقی قریژی ل کوچکا سولتانی به رههف ببت! نه هیله شه یطان ب قی ریکئی ته بی هیقی بکهت، نهو سولطانی تو دئ قهستا دیوانا وی کهی، دهستی وی هه ردهم ب دانئ یی قه کرییه، گو هی خو بدئ چاوا نهو گازی یین وهکی من و ته دکهت:

﴿ قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٣﴾ (الزمر: ٥٣) نهی پیغه مبهه، تو بیژه وان به نییین من یین زیده ب ناف گوننهان قه چوین، هوین ژ رهحما خودی بی هیقی نه بن، هندی خودییه گوننهان هه مییان ژئ دبهت، هندی خودییه نهوه گهلهک گوننهان ژئ دبهت، و نهوه یی دلؤفانکار.

دوهی.. نه گهر گوننهان بارئ ته گران کریت، تو دشیی ب توی خو ژ وان هه مییان بشوی، و ژ که ره ما خودی وی دهر گه هی توی هه می ده مان یی هیلایه قه کری، بچویکه کی ته ده می خهله تییه کی دکهت، ب قیان و

نهرمی تو حسیبی دگهل دکهی، دا نهو ل خهله تیبیا خو بزقرت، تو ژی دهمی خهله تیبی د دهر حهقا خوداییی خو دا دکهی، نهو رهحمی د گهل ته ب کار دئینت، هندهک جاران ب ئیشانه کا سثک ته هشیار دکهت، و هندهک جاران ته دهژینت، ههر چهنده نهو دشیت ب گوته کی ته بی سهر و شوین بکهت، مروقه کی گهلهک گوننه کرن، ژ رپکا راست دویرکهفت، پاشی شهرم ژ خو کر، و داخووا توئی بو خو ژ خوداییی خو کر و بریار دا بزقرته رپکا راست، پئی ل بهر وی یا فه کری بوو، و گاغا وی ههستکری کوی بی ب هیزه، جارهکا دی ل گوننه هی زقری، و توپا خو شکاند، پشتی چهنده کی دلئی وی تژی خهم بوو، و شهرم ژ خو کره فه، و ژ بلی خودی چو پئی نه دینن ههوارین خو بگه هینتی، جارهکا دی وی دهرگهه فه کری دیت.. و ههست کری! پاشی زقری تو به شکاندی! به لی دیسا دنیا د چاقان دا تاری بوو، و ههست ب شهرمزارییی کر، ب دله کی شاربای، و ب دو چاقین تژی روژدک فه، سهری خو ل بهر دهری خوداییی خو چه ماند و کره ههوار:

- خوداییی من.. ژ بلی ته نهز کهسه کی نابینم شکهستنا من فه گرت، و قرپزا من بشوت، و نهز شهرم کرییی

ته مه!!

هنگی دهنگهک ژ بانین بلند دئیت: عهبدی من زانییه کو وی خوداییهک ههیه گوننهان ژیی دبهت، و نهو پی دگرت؟ من گوننهها عهبدی خو ژبیر، من گوننهها عهبدی خو ژبیر، من گوننهها عهبدی خو ژبیر، قیجا نهو چ دکهت بلا بکهت!

و نهفهیه مهعنا فی حه دیسی: ﴿ إِنَّ عَبْدًا أَصَابَ ذَنْبًا ، فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ ، فَأَعْفِرْ لِي . فَقَالَ رَبُّهُ : أَعْلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَعْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ ؟ عَفَرْتُ لِعَبْدِي . ثُمَّ مَكَثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَصَابَ ذَنْبًا ، فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ ، فَأَعْفِرْهُ ، فَقَالَ : أَعْلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ

رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ؟ غَفَرْتُ لِعَبْدِي. ثُمَّ مَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَذْنَبَ ذَنْبًا، قَالَ: قَالَ رَبِّ أَصَبْتُ، فَاغْفِرْهُ لِي، فَقَالَ: أَعْلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ؟ غَفَرْتُ لِعَبْدِي -ثَلَاثًا- فَلْيَعْمَلْ مَا شَاءَ ﴿ (بوخاری فه دگوهیتز).

ع- تیکه لکرنا ته بو باشی و خرابییی بلا ته ژ چوونای سست نه کهت:

ژ بهر کو تو یی هاتییه چیکرن مروث، نه ملیاکهت، دبت هندهک جاران تو کارئ خو یی باش تیکهلی کارهکی خراب بکهی، نهفه تشتهکی موسته حیل نینه، بلا نهف چهنده ئیکا هند ژ ته چچ نه کهت تو د چوونا خو دا بهر ب خودی فه سست بی، و بیژی: چاوا نهز ب نک وی فه بچم، و نهز یی فلان خرابییی تیکهلی باشییین خو دکهم؟ ما ته گوھ لی نه بوویه ده می نهو دبیرت: ﴿ وَآخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (التوبة: ۱۰۲) یه عنی: هنده کین دی هه نه، نعتراف ب گونه هین خو کرییه، و ژئ په شیمان بوینه، وان کارهکی چاک و ئیککی دی یی خراب تیکهلی ئیک کرییه، بهلکی خودی تو یا وان قه بویل بکهت، هندی خودییه گونه هیزیری دلوقانکاره.. و (بهلکی) یا خودی وهکی یا مه بو نحتیمالی نینه، بهلکی نهو بو مسوگه رکرنییه!

و دقیت تو بزانی کو چو مروث نینن د هه می حالین خو دا ل سهر ئیک ته رزی بن، جار هه یه باوه رییا مروثی زیده دبت، و نهو پتر بهر ب باشییی فه دجت، و جار هه یه ژئ نهو هه ست ب هندهک سستییی دکهت، و دویر نینه هنگی نهو بهر ب خرابییی فه بجت.. یا گرنگ نهوه مروث ل سهر ریکا خو یی بهر دهوام بت، و نه گهر جارهکی کهفت نهو کهفتن وی ژ چوونی لینه نه کهت، و د قئ دهلیشه یی دا دقیت تو دهرسی بو خو ژ میرییی بگری، چهند جاران نهو دکهفت؟ بهلی هنگی نهو رادوه ستت هه تا نارمانجا خو ب جه دئینت.

۵- هشیاری نهفسا خو به:

ل وی دهمی تو ددهیه ری، ئەگەر ته های ژ نهفسا خو نهبت، ئەو دئ ته خاپینت، نهفس وهکی مروقی تیگههشتی تهشبییه دکهن، وهکی وی صهیه یی خودانی موژیل دکهت، هتا وی غافل دکهت، دا پشتی هنگی خو د خوارنا وی وهرکهت، و بهت بخوت.. نهفس ههپرکهکا دزیکهه، هندی پتر تو وی نازدار بکهی، ئەو پتر بی ئەمرییا ته دئ کهت، وهفاییه ئەو نزانت، و ههر جارهکا ته ئەو تیر کر، ئەو دئ ته خوت، ما دکهفن دا عهقلداران نهگوتییه: (گافا ته صهیهی خو قهلهو کر دئ ته خوت!).

گهلهک جاران دهمی تو ددهیه ری، ئەو کهسین ل دهو و بهرین ته هزرا باشییه دئ ژ ته کهن، و دئ مهدهچین ته کهن، هنگی نهفسا ته دئ کهیف ب قی (دروهی) ئیت، و دئ ته وه تیگههینت کو راسته تویی وهسانی وهکی خهلهک هزری ژ ته دکهن، هنگی تو هشیاری خو به! ئاخری تو باش خو دنیاسی، و تو دزانی کانی چهند ژ سهدی گوتنا وان یا دورسته، قیجا چ مهعنا بو خو خاپاندنی نینه.

۶- هشیاری ئبلیس و ئارمانجا وای ژا به:

وهکی نهفسی ئەوا دقیت ته ب گوتنن خهلهکی بخاپینت، ئبلیس ژی هندهک جاران دئته سهر ریکی و خو ب کراسی مروقهکی جامیر نیشا ته ددهت، دا بیژته ته: ههما هنده ته چول سهر خو نههیلایه، تو ژ مروقین (اصلی) ئەوین گههشتینه هددی کهمالی، و بووینه وهلییین خودی، ما ته زندهتر چ دقیت؟ بهسه خو زندهتر نهوهستیینه، پیچهکی بیتا خو قهده، دا تو بشی بهردهوامییه بدیهه ریکا خو.. و هوسا ئەو دئ کاری کهت هتا تو وه هزر بکهی کو راسته تویی گههشتی، و بوویه (واصلهکی عارف)، و ههر جارهکا ته گوت: (ئه..). ئەو تو

چوون بهر ب خودای قه

چوویه هیلاکئی، چونکی تو دئی وهکی وی لئی ئیئی، ما نه په یقا (ئهز) بوو، جارا ئیکئی ئبلیس برییه هیلاکئی، ده می فه رمانا خودئی شکاندی، و بو ئاده می نه چوویه سو جدئی، و گوئی: (ئهز) ژ وی چیترم..! و ژ بیر نه که کو دبت تو خیره کئی بکه ی و ئه و خیره ته به ته هیلاکئی، و گونه هه کئی بکه ی ئه و گونه هه ته ژ هیلاکئی رزگار بکه ت.. به لکی تو بیژی: چاوا؟

خیره کا غورور د دویف دا دئیت، هتا وه ل خودانی دکه ت کو وه تی بگه هت کو ئیدی حه قی وی که فته سه ر خودئی، ژ بهر کو ئه و بوو ژ مرو فین (گه هشتی)، خودانی دبه ته هیلاکئی، و ئه و گونه ها ئیکا هند ژ خودانی چئ دکه ت کو ئه و شه ف و نیقشه فان روندکین په شیمانین بیبارینت، ئه و وی ژ هیلاکئی رزگار دکه ت.. قیجا هشیاری خو به، ئبلیس ده می بی هیفی دبت کو بشیت که سه کی ب گونه هئی د سه ردا به ت، د ریکا خیران را دئیتی، و غوروروی بو وی ب خیرین وی چئ دکه ت، دا وی پی ب دویف خو فه بخرینت.

۷- بلا رنګ بهرئ ته ژ مه عنایئ وهرنه گپرت:

زاروکه کی ئه گهر تو شکله کی بدانییه بهر سنگی، ئه و هند هزرا خو د وی مه عنایئ دا ناکه ت یا ژ فی شکلی دئیته وهرگرتن هندی بهرئ وی دمینته رهنگان، چونکی دینتا وی بو تشتی یا سه رقه سه رقه یه، قیجا ده می تو قه ستا ریکئی دکه ی خو وه کی وی زاروکی لئی نه که یی ب رهنگان فه موژیل دبت، چونکی ئه صل د ههر وینه یه کی دا ئه و مه عنایه یا ژئ دئیته وهرگرتن، ئه گهر نه په یف تژی سه ر ریکینه!

و ئه گهر تو د فی شیره تی گه هشتی زیر، ئه گهر وه لئی هات ریکئی ل ته بگرت، د چاقین ته دا دئی به بهر هکئی ب زه ری هاتییه رهنگرن، نه سه نه مه کئی ل سه ر سه ر و چاقان بیته دانان!

دبیزن: جاره کئی شیخه کی موریدهک هه بوو، د قویناغا سلووکئی دا بوو، جاره کئی هندهک زیر ب دهست موریدی کهت، بهلئی ژ شه رمین شیخی دا وی ئه و قه دشارت، شیخ پی دحهسیا، بهلئی خو پی نه دئینا دهر، دگوت: هندی زیر پی قهشارتی بت، ترس تیدا نابت.. جاره کئی شیخ و موریدی وی چوونه سه فهره کئی، د نهاله کا تاری دا بهرئی وان کهفته دورپانه کئی، ترس کهفته دلئی موریدی، ژ بهر وی زیرئی قهشارتی پی وی هه ی، لهو وی گوته شیخی خو: ئه رئی بزقپین یان بدهینه ری؟ بهرئی خو بدهینه کیش ری کئی؟

شیخی ب گرئزین قه گوئی: ئه و تشتی قهشارتی پی ته هه ی بها قیژه.. و ل کیش ری کئی تو دچی هه ره!

۸- خوشیا ری کئی بلا ته ژ چوونای گيرو نه کهت:

دبت ئه و ری کئا تولی دچی یا خوش بت، موژیلاهی ل دور و ره خین وی هه بن، بلا خوشی پی ژئی بیینی، بهلئی وه نه بت ئه و خوشی ته ژ چوونئی گيرو بکهن، یان ئارمانجی ژ بیرا ته بهن، بهلکی قهسرا ته یا خوش بت، و دیوارین وی دبلند بن، بهلئی دقیت تو ژ بیر نه که ی کو دهرگه هین وی قهسری ئه گهر چند دئاسی ژئی بن، ئه و نه شین ری کئی ل وی میثانی گران بگرن پی کو دی ئیته ته و ته ژ وی قهسری دهرتخت و د گهل خو به ته کورکه کا تنگ و تاری.. ملیاکه تی مرنی!

جاره کئی پادشاهه کی قهسره کا عه جیب ئافاکر، و ماله کئی زیده لی خه رج کر، و دهمی وی قهسرا خو وه کی پارچه یه کا به حه شتی لی کری، وی خه لک قه خواننده قهسری و دهرگه ه ل بهر وان قه کرن، دا ئه و وی عه جیبی پی بیین یا وی چیکری، هه ر ئیکی ژ لایی خو قه مه دحین قهسری کرن، و عه جیبی پی وی قه گپران، و دهمی پادشاه گه شتیبه کلؤفانکا غوروروا خو، ل سه ر ته ختی خو گوته به ره قبوویان: ئه ری هوبن کیماسیبه کئی د قهسرا من دا

دیبین؟ وان ههمیبیان پیکفه گۆت: حاشا، قهسرهکا بی کیماسییهکه، مروّقهکی زاهد ل وبری یی ناماده بوو، وی گۆته پادشاهی:

- بهلی، کیماسییهکا مهزن د قهسرا ته دا ههیه، و ئهو کیماسی گهلهکا ب ترسه!

پادشاهی ب عیجزی قه گۆت: کیماسییا چ؟ ئه قه توج دبیژی؟!

زاهدی گۆت: مهزنترین کیماسییا قهسرا ته ئهوه، دهرگههی وئ ل بهر نزراییلی یی قه کرییه!

مرن چو تامی ناهیتله د خوشییا قهسری، تهقنپیرک دهمهکی درپژ ب ئاڤاکرنا تهقنی خو قه دبهت، و پشتی ئهو ژ فی کاری خو خلاص دبت، ئهو هزر دکهت وئ قهسرهکا مهزن چیکر، و ئیدی دئ شیت ب سهدان میش و مۆران خاپینت و ئیخته داڤین خو بین موکم، پاشی دئ هند بینت بچوبکهک ب سهری دارکی خو یی زراف تهقنی وئ د گهل ههمی هیقیین وئ پیقه گرتداین، دئ پرتپرت کهت، و چوبی ژئ ناهیت.

دنیا ب ههمی خوشییین خو قه وهکی وی تهقنییه یی تهقنپیرکی راچاندی، یان وئ قهسری یا پادشاهی ل سهر جههکی بلند ئاڤاکری، مرن چو خوشییی تی ناهیت.

سهحکی ههمی کهس چوون دخه یالاتی عهدهم مان

سهحکی نه خودیناس و نه عوبادی صهنه مان

سهحکی نه شهه و حاکم و کیسرا و نه جهم مان

بی فایدهیه وهک تو دمیری دالهه و نازی

۹- قیانا مهجازی بلا قیانا حهقیقی ژ بیرا ته نه بهت:

بهلی، دنیا و گهلهک تشتین د ناڤ دا ههین، خودی ئه و هسا چیکرینه ل بهر دلای مرۆقی دشرین بن، بۆ هندای دا دنیا بیته ئافکارن، و مرۆف قویناغا ژییی خو ب خوشی لای ببۆرینت، بهلی عاشقی دنیا یی و وان خوشییین لای ههین، دقیت ژ بیر نهکته کو ئهف عشقه (عشقهکا مهجازییه) و (فیراق) دویماهییا ههر عشقهکا مهجازییه، ههوه دیتییه جارهکی (مهجاز) بوویه (ئهصل) و جهی (حهقیقهتی) گرتی؟!

ل دهسپیکا ههر عشقهکا مهجازی یا ریکا خو بۆ دلای ته دکته، بلا دویماهی ل بیرا ته بت، دا ئهوه عشق نه بهت رتگر د ناڤهرا ته و چوونا بهر ب مهجووبی حهقیقی فه..

- ته بهردهوامییا موجهتی دقیت؟

- مهجووبهکی بهردهوام بۆ خو بگره!

۱۰- خو ژ دنیا یی بلندتر بیینه:

ئهگهر جارهکی دنیا یی پشت دا ته و تو ب خهه ئیخستی، ب خو بی منه تکرنا ژ وی ب سهه وی بکه فه! و بلال بیرا ته بت کو بهری ته ژی ئهوه د عشقا خو دا بۆ کهسی یا ب وهفا نه بوویه، و بزانه ههر دلکهکی ب تشتهکی فانی فه بیته گریدان، ئهوه دلکهکی زیندی نابت.. ئیمامهکی زاهد رۆژهکی ل حهلهقا وهعطی خو یی روینشتی بوو، مرۆقهکی شهپزه هات، چاقین وی دسۆر بوون ژ گریبی، ئیمامی گوتی: ته خیره بۆچی تو دکیهه گری؟ وی گوت: خوشتقییهک من هه بوو ئهوه بۆ من وهکی رحی بوو، مرنی ژ من ستاند و ئهز هیلامه ب تنی. ئیمامی گوتی: خوشتقییهکی وهسا بۆ خو پهیدا بکه مرن قییرا نهگهت!

د غهزایه کئی دا مهزنترین صهنه می هندستانی کفته دهستی سولطانی غهزنه وی مهحمودی ناقدار، وی برپار دا صهنه می بسوژت، گاڤا هندییان ب قئی چندی زانی د ههوارا صهنه می خو چوون، و گوته سولطانی: هندی گرانییا وی ئەم زپری دی دهینه ته بهس تو وی نه سوژه، وهزیر و ههقالین سولطانی گوته: یا باشر بو مه ئەوه ئەم قی صهنه می بفروشینه وان، چونکی مه پیتقی ب وی زپری ههیه.. سولطانی گوته:

- ئەز دترسم پوژا قیامهتی خودی بیژت: نازری بابی ئیبراهیمی و مهحمودی غهزنه وی پیکقه بیننه بهر حسییی، قی صهنه می چی دکرن، و قی صهنه می دفرۆتن!

پاشی وی برپار دا صهنه می بیته سوتن.. و گاڤا وان ناگر بهدایه صهنه می و قهلیپ ب سهر قه رابووی، وان دیت بیست منین زپری د زکی وی دا ههبوون، سولطانی گوته:

- صهنه می هیژای قی سوتنیه.. و ئەم هیژای قی زپرنه، ئەو خهلاته که خودی دایه مه.

وان دقیا ب فرۆتنا صهنه می زپری ب دهست خو بیخن، و خودی دقیا ب سوتنا صهنه می زپری بدهته وان!

ته دقیت زپره کئی صافی ژ دنیایی بگههته ته؟

وی ب ناگری بسوژه!

ئهو دلی دقیت ته ههبت

د چوونا خو دا یا بهر ب خودی قه، و هیشتا ته ب دورستی نه دایه ری، دقیت تو ستوینا سه رده کی یا قی چوونیی ل نک خو پهیدا بکه ی، ئهو ستوینا بیی وی ههر چوونه کا ههبت دی یا بی فایده بت..

جهذبه و سهیرا سلووکئی بی مهحهبیهت نابتن
جهدهدیا بی عشق و حوب چهندی کو کر بی فایده بوو

جهزبه و سهیرا سلووکئی - وهکی مه لایی جزیری دهرپرینی ژئی دکهت- بو ههر نارمانجه کا ههبت دی یا بی فایده بت نه گهر ل سه ر بناخه یی قیانه کا ساخلم نه ئیته ئافاکرن، و قیانا ساخلم دله کی ساخلم پی دقیت.. بهری خو بده مروقان دهمی ئهو کاری بو ریکه کی دکهن، ههر ریکه کا ههبت، دی بیی ئهو سی رهنگن:

هندهك بهس خهمی ژ لایی سه رقه ییا خو دخون، چاوا دی خو ب سه ر و بهر کهن، دی چ کراسی کهنه بهر خو، چاوا ئهو دی وی کاری خو بی خه لک دبینن خوشکوک کهن، دا کس ب خرابی بهحسی وان نه کهت.. معنا: ههمی کاری وان بو خه لکییه و ژ بهر خه لکییه، و چونکی خه لک بهس لایی سه رقه یی وان دبینن، ئهو بهس خهمی ژ قی لایی دخون.

هندهکین دای ب هیهجه تا هندی کو ئهو پوبته ب گوئنین خه لکی ناکهن، و ل نک وان ههما بهس شه رت دله، دی بیی ئهو خهمی ژ کاری بهرچاشی خو ناخون، لهو ههما ئهو ب تنی گرنگییی دده نه دلی و کاری وی - وهکی ئهو دبیزن- نه گهر خو سه رقه ییا وان یا خراب ژی بت.

لایه کای دای یی نائفجی ههیه، و نهفه مرؤقین زانا و تیگههشتینه، خهمی ژ دل و ناخوویا خو دخون، چونکی نهو دزانن شهرت کاکله، و خهمی ژ لاییی سهرقهیییا خوژی دخون، چونکی نهو دزانن دهمی دل چاک بیت، لهش ژی چاک دبت، و گهلهک زهحمهته روناھی ژ وی لهشی بچت یی ناخوویا وی یا تاری بت.

د نایهتهکی دا خودایی مهزن بهحسی روظا دووماهییی دکهت، روظا نهنجام تیدا دئینه وهرگرتن، و دبیتژت: **﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾** (الطارق: ۹) عبداللههی کورپ عومهری د شهرحا قی نایهتی دا دبیتژت: ههر نهپنییهکا ههبت خودی روظا قیامهتی وی ناشکهر دکهت، قیجا نهو یان دئی جوانییهک بت ل سهر دیمی، یان ژی دئی کریتییهک بت. مهعنا: ههر تشتهکی تو نهفرؤ د دلی خو دا فهدشیری، روظا قیامهتی دئی کهفته سهر رویی ته، ژ بهر قی چهندی قهتادهیی دکوت: نهپنییین ههوه یین نهفرؤ هنگی دئی ناشکهر بن، قیجا ههوه دقیت خیری فهشیرن یان ناشکهر بکهن.

ل سهر قی بناخهیی نهم دبیتژن: یا ژ ههمییی گرنکتر بو سالکی ریکی کو ههر ژ دهسپیکتی نهو هزری تیدا بکهت، نهوه وی (ناخووییهکا ساخلم) ههبت، قیجا مهبهست ب ناخوویا ساخلم چیه؟ و بوچی یا گرنگ نهوه سالکی ناخووییهکا ساخلم ههبت؟ و چاوا ئیک ژ مه دئی زانت ناخوویا وی یا ساخلمه یان نه؟ دا بهری خو بدینتی..

ناخووییا ساخلم نهوا نهپنییین مرؤقی د ناث خو دا هل دگرت، چ نهو نهپنیی دباش بن چ دخراب بن، قورئان پتر ژ جارهکی ناثی: دلی ساخلم (القلب السليم) ل سهر ددانت، و چ نهم بیژینی: ناخووی، یان بیژینی: دل، نهو دهربرینا ب جهییه ژ وی تشتی دکهفته د جهی دا، ل جههکی قورئان دبیتژت: **﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾**

﴿۸۸﴾ **إِلَّا مَنْ أَىَّ اللَّهُ يَقلِبْ سَلِمْ** ﴿۸۹﴾ (الشعراء: ۸۸-۸۹) و ئەقە ئېشارەتە بۆ رۆژا قىامەتە، ئەو رۆژا نە مال و عەيال چو مفاىى ناگەهيننە مرۆقى، و ب تنى تىشتى مفاىى دگەهينتى ئەو ئەو ب دلەكى ساخلەم قە بېتە نك خودى.

و ئەو دلې دورست بت ئەم بېژينى: دلې ساخلەم، دقئيت ھندەك تىشت ل نك ھەبن و ھندەك ل نك نەبن، ئەو تىشتين دقئيت ل نك ھەبن ھەمى بۆ بناخەيەكى سەرەكى دزقن، ئەو ژى ئەقەيە: بېر و باوهرين وى دچاك بن، چونكى بېر و باوهرين قەشارتى د دلې دا ئەو بناخەيە يى ھەمى كارين ئاشكەرا ل سەر دئيتە نژاندن و ئاڤاكرن، و كەنگى ديوارەكى موكم ل سەر بناخەيەكى سست ھاتيبە دانان؟

و ھەتا بېر و باوهرين قەشارتى د دلې دا خراب نەبن، دقئيت خودان وان ژ سى رەنگين خۆ نەرازىكرنان پياربۆت، و نەھيلت ئەو ب سەر دلې دا بېنە خواری، ئەو ژى وەكى زانايى مەزن (ئبن قەبېم) ئاشكەرا دكەت ئەقەنە:

ئىلك: خۆ نەرازىكرنا ل سەر ناڤ و سالۆخەتېن خودى، ژ بەر ھندەك (شوبەھەيىن بەطال) ئەوېن خودانېن وان ھزر دكەن كو ئەو دەليلىن عەقلىنە، و ئەو ب خۆ ئەو ھندەك خەيال و نەزانينين ژ قەستانە، ھندەك كەس ھەنە دى بېنى (عەقل و تىگەھشتنا) خۆ يا توخوبيداي دكەنە (حەكەم) ل سەر ناڤ و سالۆخەتېن خودى، ھزر دكەن ئەو تىشتى عەقلى وان يى كېم تى نەچت، ئەو تىشت يى بەرەقەل نېنە، لەو دى بېنى ئەو لى دگەرېين ل دويف تىگەھشتنا خۆ يا كېم قان تىشتان (تەئويل) دكەن، و مەعنایا وان دگوھۆرن. ئەو دلې ب قى رەنگى بت، دلەكى ئېشەھويبە و نە يى ساخلەمە.

رېتک و چاره نهوه ئەم (وهحيا خودی) نه کو (عهقلی مرۆقی) بکهینه (حهکهه) د نیاسینا خو یا دورست دا بو خودی و ناف و سالوخته تین وی.

دو: خو نه رازیکرن ل سهر راستییین دینی، ژ بهر هندهک (شهوه تین نه رزان) یین خودانین وان هزر دکهن کو نهو شماره زاییه کا (موعته بهره) و نهو ب خو نهو هندهک خوشخوشکن شهیطان وان پی دخاپینت، نهف رهنگی مرۆقان ده می راستییین دینی خودی دئینه گۆتن، نهو دبیژن: زهوقی گشتی و مهصلحه تا نهفرو دخوازت نهف قان راستییان ژ ژيانا خو لادهین، قیججا دئ بیسی نهو لی دگه ریپین مهصلحه تا خو -یا نهو هزر دکهن مهصلحه ته- ل شوبنا راستییین دینی بدانن.

ل قیبری رېتک و چاره نهوه ئەم (راستییین دینی) نه کو (شاره زاییا ژ قهستا یا هندهک مرۆقان) بکهینه نهو رتبار یا نهف هزرا خو ل سهر ئاقا بکهین.

سه: خو نه رازیکرن ل سهر شریعه تی خودی، ژ بهر هندهک (سیاسه تین زۆردار) یین خودانین دهسه لاتنی ب هیجته تا (مهصلحه ته کا وهمی) بو خه لکی دکهنه بهرنامه یی ژیاننی، ده می دئینه گۆتن: نهفه شریعه تی خودییه، نهو دبیژن: سیاسه ت و مهصلحه تا مه فه رتره!

و رېتک نهوه ئەم (شریعه تی خودی) نه کو (سیاسه ت و مهصلحه ته کا وهمی) یا هندهک دهسه لاتداران بکهینه نهو بهرنامه یی نهف ژینا خو ل سهر ب ریشه دبهین.

مهعنا: دلنی ساخه له نهو دله یی (عهقل و شاره زایی و مهصلحه تین وهمی یین مرۆقی) ب پیش شریعه ت و دینی خودی نه ئیخت.

پشتی مه زانی مه خسه د ب ناخوئی یان دلی ساخلم چیه، پسیار نهفهیه:

نهری بوچی یا گرنکه بو وی مروئی بهر ب خودی فه بچت کو وی دلهکی ساخلم ههبت؟

د بهرسئی دا دی بیژین:

* گهلهک جاران مروث ب خوشی و شربنیا دنیا بی فه موژیل دبت، نهو خوشی و شربنیا چو دهمان ژ فتنی قالا نابت، چ نهو فتنه (شوپه) بن یان (شهوهت)، و ل فان دهمان (فایروس) ئیشا فیان و ههفرکییا ل سهر گلیشی دنیا بی خهرزی خو د دلی دا چی دکهت، لهو دی بینی ئیکه مین تشتی ژ ههژیکه ری دنیا بی خراب دبت دله، گهلهک ئیش ب سهر دلی وی دا دئین: حسویدی، کهر ب، نهفیان، ریمه تی، خو مه زنگرن، فیانا شوهرهت و مه نصبان، د فبلندی.. هند، و مه سه له ده می ب فی رهنگی لی دئیت، پاقرنا دلی ژ فان رهنگه ئیشان دبه گرنگترین تشت.

* د دنیا بی دا، نه گهر گهلهک کهس خه لکی ب رهنگ و رویی وان هلسه نگیان، و ئیک ژ حیکمهت و گوتننن مه زینن خو بکه نه نهو: (ته چهند ههیه تو هندئ دئینی)، ل ناخره تی نهف ته رازییه بو کیشان و پیفانا خه لکی نامینت، به لکی قاعیده دبه نهفه: (ته چهند باشی هه نه تو هندئ دئینی)، و هلسه نگاندا خه لکی ژ ل وی روژی ب رهنگ و رویان نابت، به لکی ب پاقرنیا دلی دبت نهوا بهری خودانی خو دایه پاقرنیا کاری.

* گهلهک جاران مروثین زانا و داخوازه رین دینی ژ بی ژ بهر موژیل بوونا وان ب علمی و دهعوی فه، ناگهه ژ پاقرنیا دلی نامینت! و نهو هند خه می ژ پاقرنیا دل و ناخوئی خو ناخون هندی خه می ژ پاقرنیا (هزر

و زانین و گووتننن خو) دځون، تشتی دبتنه نه گهرا هندی کو شهیطان ریکا خو بو دلین وان ببینت، و فیانا هه فَرکی و مملانیتییهکا نه شهریف پاقتیه تیدا. . و ب راستی نهغه تشته کی عه جیبه! مرؤف داخوازا پاقتیبی ژ خه لکی بکته، ل وی ده می دلای مرؤفی ب خو یی بهقمه یان حه تا قریژی.

* ژيانا مه يا ماددي، ب هه می شهوهت و شومه یین خو قه، یین کو ب ریکا ده زگه یین راگه هاندنی یین جودا جودا دئینه به لاقفرن، و بی (ره قیب و حسیب) دگه نه د مالین مه هه مییان قه، ب ساناهی کاره کی خراب ل دلین مه دکته، و وان خو نه رازیکرنا تیدا دنازرین یین بهری نوکه مه به حس ژنی کری، تشتی دبتنه نه گهرا هندی کو هندهک یان گه لهک (ئیشین دلی) ل نک مه په یدا بین.

* دل و پاقتییا وی بناخیه د مه سه لا باوه ری و کوفر و نیفاقی دا، یه عنی: هه بوونا سالوخه ته کی تاییهت و ده سنیشانگری بو دلی کاری ژ باوه ریسی بو منافییی و هر دگیت، و (شومه ییهک) د دلی دا بهری خودانی ژ ئیماننی ده ته کوفری، و بهر و قازی وی چهندی هلبوونا چریسه که کا رونا هییی د دلی دا دبت بهری خودانی ژ کوفری بده ته باوه رییی.

د سه ر قی هه مییی را، و د گه ل قی گرنیا مه زن یا پاقتکرنا دل و ناخوزییا مرؤفی، نه م دبیین ناخفتن ل دور قی سوجه تی ژ لایی زانا و واعظ و نصیحه تکه رین مه قه گه لهک یا کیمه، بهر و قازی (حه له قین علم و وه عظی) پیشییین مه، نه ویین به حسی تشته کی نه دکر هندی به حسی پاقتکرنا دلی و دورسکرنا ئییه تی دکر، ناخفتنین وان یین ساده ژ دله کی پاقتر ده رده کفتن، لهو هه ر زوی دچونه د دلان دا، نه وه کی ناخفتنین مه نه م چند د بهر را دچین، دا وان تازه بکهین، به لی مخابن نهو ناگه هنه لادن!

بشتی مه گرنگیا پاقرییا دل و نافخویبی بۆ سالکی ریکی ئەوی بهر ب خودی قه دچت زانی، پسپارا دی یا گرنگ یا کو دثیت هەر ئیک ژ مه ژ خو بکەت، و بۆ وی ل بهرسقی بگه‌رییت ئەقەیه:

ئەری چاوا ئیک ژ مه دی زانت کانی دلی وی یی پاقر و ساخلمه یان نه؟

دل تشتهکی قهشارتییه ل بهر خه‌لکی و گه‌لهک جاران ل بهر خودانی ب خوژی، و ئیک ژ وان سالۆخه‌تین خودی مه‌دحین خو پی کرین ئەقەیه: ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ﴾ (محمد: ۲۶) یه‌عنی: خودی دزانت کانی ئەو چ تشتی د دلین خو دا قه‌دشیرن. و هەر چه‌نده بهس خودی ب تمامی دزانت کانی دل چ د ناف خو دا هلدگرن، به‌لی وی هندهک نیشانین به‌رچاڤ بۆ مه داناینه کو ئەم پاقری و قیرییا دلان پی بزاین، و دانانا قان نیشانان بۆ هندییه دا ئەم ب ریکا وان خو و ئیک و دو ژ بنیاسین، ژ لایه‌کی قه دا ئەم ب ره‌نگ و رویین سهرقه نه‌ئینه خاپاندن، و ژ لایه‌کی دی قه دا ئەم کاری بۆ پاقرکرنا دلی بکه‌ین ئەگه‌ر هات و مه هندهک نیشانین قیرییا وی ل نک خو دیتن. و ئەقە هندهک ژ وان نیشانانه:

ئیک: ئیخلاص و راستگویی:

ئیخلاص ئیک ژ کارین دلییه، به‌لکی ئەو دئیتته هژمارتن بناخه‌یی هه‌می کارین دلی، و مه‌خسه‌د پی ئەوه ئارمانجا مروقی ب هه‌می گوتن و کربار و ئەحوالان کناری خودی ب تنی بت، یه‌عنی: مه‌خسه‌دا وی ب طاعه‌تی خودی ب تنی بت، و ئەو یی پاراستی بت ژ وان مه‌خسه‌دین دنیایی بین هندهک کهس دخوازن، وه‌کی: مه‌دحه و ریمه‌تی و خو ئینانه پیش و هەر تشته‌کی دی.

ئیخلاصی ب خوژی هندهک نیشان هه‌نه مروقی پی دزانت کانی ئەو ل نک وی هه‌یه یان نه، ژ وان:

۱- کرنا باشییی ب رهنگه کئی قهشارتی و دویر ژ مهدهحه و ریمه تییی:

ئهو کهسی ئیخلاصه کا دورست د دلی دا ههبت، دئ چهز کهت ب رهنگه کئی قهشارتی قهستا کارئی باش بکهت، بییی بهری وی ل هندئی بت خه لک ب کارئی وی بحه سیین یان نه، چونکی ئهوی ئارمانجا وی ب کارئی خودئی بت، و بهری وی لی بت خودئی جزایی وی بدهتی، ئهو دزانت کو خودئی -دهمی حالهتان دا- ب کارئی وی دهه سییت و ب ئنیهتا وی یی زانایه، و ئهو دئی جزایی وی ددهت، لهو بهری وی ل هندئی بت خه لک مهدهحین وی بکهن یان جزایه کی بدهنی.

خدایع مهزن د نایه ته کئی دا بهحسی هندهک به نییین خو یین (موخلص) دکهت، ئهوین خواری ددهنه مروقیین ههوجه و ژ زار دهقی وان قهدهگوهیزت کو ئهو دبیتن: ﴿إِنَّمَا نُنْطِئُكُمْ لُوجِهَ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ (الإنسان: ۹) یه عنی: هه ما ئه م بو کناری خودئی خواری ددهینه ههوه، مه چو جزا و سوپاسی ژ ههوه نه قیین.

پیغه مبهه ری -سلافت لی بن- د گوته کا خو دا دبیتن: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ، الْغَنِيَّ، الْخَفِيَّ﴾ (موسلم قهدهگوهیزت) یه عنی: خودئی چهز ژ عهبدی ته قوادار و دهوله مه ند و قهشارتی دکهت.

قیبجا ههه جاره کا ته کاره کئی باش کر، و ته چهز کر خه لک پی بحه سیین و مهدهحین ته سهرا وی کاری بکهن، و گاڤا ئهو پی نهحه سیان و مهدهحین ته سهرا نه کرن تو ب خه م بکه قی، هنگی تو بزانه کو وی کارئی ته چو ئیخلاص تیدا نینه، مه عنا: دلی ته نه ده کئی ساخله مه، ئیبراهیمی کورئی ئه دهه می دبیتن: ((ههچییی شوهرهت و ناقداری بقییت، ئهو یی راستگو نینه د گهل خودئی)) و ئیما می شافعی دگوت: ((من چهز دکر خه لک فی علمی بزنان و تشتهک ژئ بو من نه هاتبا پالدان)).

۲- ره‌ئینا ژ موعجییا ب خو و خو ئینانه‌پیشی:

و کانی چاوا مروؤتین (موخلص) ژ شوهرت و ناقدارییی دره‌فن، وهسا یان پتر ژئی ئەو ژ موعجییا ب خو و خو ئینانه‌پیشی ژئی دره‌فن، چو جاران ئەو ب چاڤه‌کی بلند به‌ری خو ناده‌نه خو، و وهسا د خو ناگه‌هن کو تشته‌کی ل نک وان هه‌ی ل نک که‌سه‌ی دی نینه، له‌و دقیت خه‌لک هه‌می ستوبی خو ل به‌ر وی خوار که‌ن! زانایه‌کی خودیناس دگوت: ((ئه‌گه‌ر ئەز شه‌فی هه‌مییی یی نغستی بم و سپیدی یی په‌شیمان بم، ل نک من چیتره ژ هندی کو ئەز ب شه‌فی هه‌مییی عیباده‌تی بکه‌م، و سپیدی یی ب کاری خو موعجب بم)).

و ئەفه ژ ریمه‌تییی ژئی خرابتره.. به‌لکی هوبن بیژن: چاوا؟

دویر نینه ل به‌ر گه‌له‌ک که‌سان یا ب سانا‌هی بت کو ئەو خو ژ چاقین خه‌لکی بده‌نه پاش و کاری باش بکه‌ن، و هزر بکه‌ن کو ئەفه ئیخلاصه ئەو دکه‌ن، به‌لی چهند ژ فی ره‌نگی مروّقان هه‌نه ده‌می ب فی ره‌نگی کاری دکه‌ن دشین دلین خو ژ ئی‌عجابا ب فی کاری وان کری بیارین؟ و وهسا د خو نه‌گه‌هن کو وان کاره‌کی وهسا کریه کو ره‌نگه‌کی بی منه‌تییی ل نک وان په‌یدا بکه‌ت، خودیناسان ده‌می کاره‌کی باش دکر -ئه‌گه‌ر خو ب فه‌شارتی ژئی با- ئەو دترسیان کیماسییه‌ک که‌فتته کاری وان ژ به‌ر هندی کار ژئی نه‌تیته وه‌رگرتن و ل وان بیته زفراندن، خودی دبیژت: ﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أُنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿۶۰﴾﴾ (المؤمنون: ۶۰) یه‌عنی: خیران دده‌ن و دترسن خیرین وان ژئی نه‌تیته قه‌بولکرن، ژ به‌ر کیماسییه‌کا کو ژ وان په‌یدا بووی بیی ئەو پی بحه‌سییتین.

ڤیجا هشیار بی، ئەگه‌ر جاره‌کی تو ب باشییه‌کا خو موعجب بو، و ته هزرکر ئیدی تو بی بی منه‌تی، بیرا خو ل وان هه‌می عه‌بان بینه قه‌ یین ته هه‌ین، دا نه‌فسا خو لغاث که‌ی و پاشدا به‌ی!

۳- وهکههقییا ناخوئی و سهرقهییا خودانی:

خودئ بهحسئ منافقان دکهت و دبیرت: ﴿يَقُولُونَ بِاللَّيْسِ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ (الفتح: ۱۱) یهعنی: تشتئ ب سهرقه خه لک ژ وان دبیرت، وهکی وی نینه یئ د ناخوئییا وان دا هه ی. لهو ژ نیشانئین ئیخلاصا مروقی ئه وه ناخوئی و سهرقهییا وی وهکی ئیک بت، و نه وهکههقییا ناخوئی و سهرقهییا مروقی به لایه کا مه زن ل ئاخره تی دئینته سه ری، پیغه مبه ر - سلا ث لی بن- د گوته کا خو دا دبیرت: ﴿لَأَعْلَمَنَّ أَقْوَامًا مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِحَسَنَاتٍ أَمْثَالِ جِبَالٍ تَهَامَةٌ بَيْضًا، فَيَجْعَلُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَبَاءً مَنُشُورًا﴾ یهعنی: نه ز دئ هنده ک مروقان ژ ئومه تا خو نیاسم رورثا قیامه تی دئین خیرین وان هندی چیا یین تهامه یئ دسپینه، خودئ وان وهکی تززه کا به ربا کری لی دکهت، گو تن: نه ی پیغه مبه ری خودئ، وان بو مه سالوخ بده، وان بو مه ناشکه را بکه، نه کو ئهم ژ وان بین و ئهم نه زانین، وی گو ت: ﴿أَمَّا إِنَّهُمْ إِخْوَانُكُمْ، وَمِنْ جِلْدِنَكُمْ، وَيَأْخُذُونَ مِنَ اللَّيْلِ كَمَا تَأْخُذُونَ، وَلَكِنَّهُمْ أَقْوَامٌ إِذَا حَلَوْا بِمَحَارِمِ اللَّهِ انْتَهَكُوهَا﴾ یهعنی: نه وهکی هه وه نه براین هه وه نه، و ژ نفشی هه وه نه، و نهو ژئ وهکی هه وه ب شهقی بو کرنا عیباده تی رادبن، به لی نه وه هنده ک مروقن، ده می دمینه ب تنئ د گهل وان تشتین خودئ حرام پی لی ددانن. (ئبن ماجه قه دگو هیتت).

دو: خو موژیلکرنا ب عه یین خو قه و هیلانا عه یین خه لکی:

نهو مروقی دله کی ساخلم و ناخوئییه کا پاقر هه بت، هه رده م به ری وی دئ ل هندئ بت نهو ل عه یب و کیماسییین نه فسا خو بگه ریبت؛ دا وان نه هیلت، ژ بهر قئ چه ندئ وی هند دم نابت نهو ل عه یب و کیماسییین خه لکی بگه ریبت، و ده می نهو ل عه یین خو دگه ریبت نهو دئ خه مه کا مه زن ژ دلئ خو خو ت.

و بلا کهس هزر نه کهت مهعنا فی گوتنی ئەوه دقیت کهس بهحسی خهله تیبین خه لکی نه کهت، و وان ژ خرابیان نه ده ته پاش، نه خیر! ئە گهر وه سا بت، مهعنا: دقیت فهرمانا ب باشیی و پاشقه برنا ژ خرابیی -کو ئیک ژ واجباتین شه رعیه- د ناث ئوممه تی دا نه مینت، به لکی مهعنا وی ئەوه دقیت ئەو ب رهنگه کی وه سا ب خهله تیبین خه لکی فه موژیل نه بت کو خه له تی و کیماسیین خو ژ بیر بکهت، یان هزر بکهت چونکی ئەو خهله تیبین خه لکی دورست دکهت مهعنا وی چو خه له تی نینن.

س: ب دیتنا وان خودای ل بیرا خه لکی دئیته فه:

ئەو کهسی ناخۆیییه کا پاقر و دلەکی ساخه لم هه بت، خودی رۆناهییا باوه ری ل سه ر دیمی وی ناشکه را دکهت، و وی ل بهر خه لکی شرین دکهت، لهو ده می خه لک وان دبینت باوه ری ل وان زیده دبت، چونکی خودی ل بیرا وان دئیته شه، جاره کی پیغه مبه ری -سلا ف لی بن- پسیا ره ک ژ هه قالین خو کر و گو ت: ﴿أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِكُمْ﴾ یه عنی: ئەز بو هه وه بیژم باشترین هه وه کینه؟ وان گو ت: به لی، پیغه مبه ری -سلا ف لی بن- گو ت: ﴿الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللهُ﴾ یه عنی: ئەون یین ئە گهر هاتنه دیتن، خودی ل بیرا خه لکی دئیته فه. (بوخاری د ئەده بی موفرده دا فه دگو هیزت).

و ئەفه تشته کی عه جیب نینه، ئەو کهسی نه فسا خو پاقر بکهت، و ناخۆیییا خو زه لال بکهت، و د گه ل خودی یی ساخه لم بت، خودی سه رفه ییا وی ژ ی ل بهر چاقین خه لکی دی زه لال کهت، و خه لک دی وی پاقر بینن، وه کی ئیسا می عومه ر دبیزت: ((هه چیی ناخۆیییا خو چاک بکهت خودی سه رفه ییا وی دی چاک کهت)).

چار: باوهرای و خو ته سلیم کرن و رازیوونا ب حوکمای خودای:

ئه فه ب رهنگه کئی گشتی نیشانا باوهریا خودانییه، و ب رهنگه کئی تایهت نیشانا پاقرییا نافخوییا وییه، خودی د نایه ته کئی دا دبیتت: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا﴾ (النساء: ۶۵) یه عنی: سویند ب خودایی ته، ئه و باوهرییی نائینن هتا کو ئه و ته د ناقهرا خو دا د وی تشتی دا یی ئه و تیدا ب خیلاف چوون بکه نه حه که م، پاشی ئه و د نه فسا خو دا ب چو دلته نگییی نه حه سیین ژ بهر حوکمی ته، و ئه و خو ب ده ست فه بهر دهن.

ئه وی دله کئی ساخلم هه بت، ده می گو ه ل حوکمی خودی دبت - د هه مه سه له کئی دا - باوهرییی پی دئینت، و دزانت کو ئه وه حقی، و کاری پی دکهت، و دلی وی د دهر حقی دا یی صافییه، نه وه کی وان منافقان ئه وین ب سه ر سه ر فه حوکمی خودی ب کار دئینن به لی د دل دا وان ب وی حوکمی خو ش نینه، و ئه و هه ز ژئ ناکهن.

پینج: کرنا باشییا و خو دویر کرنا ژ خرابییا:

گه له ک که س هه نه دی بینی هه می رهنگین خرابییا دکهن، و خو ژ گه له ک باشییا ژئ دده نه پاش، و ئه گه ر ئیک بیژتی: بوجی تو فی چه ندی دکه ی؟ ئه و دی بیژت: دلی منی صافییه، و ئیه تا من یا باشه، و شه رت دله! و ئه م دبیتن: ئه گه ر باوهرییی جهی خو د دلی دا کریت، و دل پاقر کریت، کاری له شی ژئ دی یی پاقر بت، و قهت تشته کئی بهر هه ز نینه دلی پاقر کاره کئی قریژی ژئ دهر که شت، و هه ر ژ بهر فی چه ندییه قورئان هه رده م (باوهرییی و کاری چاک) پیکفه گریدهت، و دبیتت: ﴿الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ﴾ هه ر وه کی باوهرییا بی کاری چاک، و کاری چاک بی باوهری چو مفای ناگه هینته خودانی.

و هندهک که سین دی هه نه کارای باش دکهن، و بهلکی خو ژ هندهک خرابییان ژی ددهنه پاش، بهلای نه گهر تو بیژیی: بوجی تو قئی چهندي دکهی؟ نهو دئی بیژته ته: چونکی نهو کارهکی ئینسانیه و بو من یی بوویه عهدهت. مهعنا: نه ژ بهر قیانا وی بو خودی یان ترسا وی ژئی، یان ژ بهر هیقییا رهحما وی، نهو قئی چهندي دکهت، لهوا نهو ل ناخرهتی چو مفایی ژ قئی کاری نابینت، شیخ ئیسلامی ههرهوی دبیتت: ((پاقرییا کاری هندی دخوازت نهزانی تیکهل نهبت، و عهدهت نهچته نا، و هیممهت ریکئی لی نهگرت)) ئین جهوزی دبیتت: ((نهز دبیم گهلهک جاران ل نک خهلکی عهدهت ب سهر کارکنا ب شریعهتی دکهفت)) و مهخسهدا وی نهو دهمی نهو کاری ب شریعهتهکی دکهن وان ژ بهر هندئ نینه چونکی نهفه شریعهته بهلکی چونکی نهو بو وی یی بوویه عهدهت، و نهو نمونهیهکی ل سهر قئی چهندي دئینت، دبیتت: رۆژبگرتن ل رهمهزانی بو هندهکان یا بوویه عهدهت، نهگهر تو وان بدهیه بهر قامچییا نهو رۆژی ناخون، بهلای ل نک وان مانع نینه مالی خهلکی ب حهرامی بخون و نهزمانی خو دهر حقا ناموسا وان دا دریز بکهن.. مهعنا: رۆژی ل نک وان یا بوویه تشتهکی عهدهت و چو ددی نه!

شهش: تهواضوع و دویرکهفتنا ژ خوهمهزنگرنای:

تهواضوعا ژ ههمیی مهزنتر نهو مرؤف خو بو حقییی بجهمینت، دهمی حقییهک بو ته هاته گوتن، تو پی رازی بی و ژ باطلی خو لیقه بی، و خوهمهزنگرنا ژ ههمیی کرتتر ژی نهو تو خو ژ حقییی مهزنتر بیینی. لهو ژ نیشانتین پاقرییا دلی نهو دل خو د سهر حقییی را نهبینت، و تهواضوعی بو بکهت، و پیغهمبهر -سلاف لی بن- ب مه ددهته زانین کو نهوی دندکهکا (تهکهبوری) د دلی دا ههبت ناچته بهحهشتی.

پینج تیکدهرین پاقریا دلی

ل سهر ریکا چوونا خو یا بهر ب خودی فه، دل تووشی هندهک ئاستهنگین وهسا دبت یین ریکی لی دگرن، و ناهیلن نهو زهلالییا خو بیارتزت، و سالکی ریکی، نهوی دقیت دلی وی پاقر بمینت دقیت ب فان ئاستهنگین تیکدهر یی ناگهدار بت، و نهو مروقتین خودان سهریور ل فی ریکی، تیکدهرین زهلالییا دلی د پینج خالان دا کوم دکهن، نهو ژی نهفنه:

ئیک: خوگردانا ب ئیک دای فه ژ بلی خودای:

تشتی ژ ههمییی پتر پاقری و زهلالییا دلی تیک ددهت نهوه دل خو ب ئیکی دی ژ بلی خودی فه گری بدت، چهز ژئی بکته، و خو بهیلته ب هیقیی فه، و هزر بکته نهو دی مفایی گهینتی و زیانی ژئی دته پاش، نهوی هوسا بت خودی وی دهیلته ب هیقییا وی فه یی وی خو هیلایه ب هیقیی فه، د نایهتهکی دا خودایی مهزن بهحسی وان بهخترهشان دکته نهوین هزر دکهن ژ بلی خودی هندهک خوداوهند ههنه پشتهفانیی ژئی بکهن، و دبیت: ﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾ كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾﴾ (مریم: ۸۱-۸۲) یهعنی: وان ژ بلی خودی هندهک خوداوهند بو خو گرتن دا نهو بو وان بینه سهرهفرازی، و وهسا نینه وهکی وان هزرکری، نهو خوداوهند نه ب تنی وان سهرهفراز ناکهن، بهلکی نهو دی کوفری ب وی پهستننی کهن یا وان بو کری، و دی بو وان بنه دوژمن.

چوون بهر ب خودای فیه

و تشته کی ناشکه رایه بو ههر کهسه کی خودان عهقل بت کو ژ بلی خودی ههر کهسهک و تشته کی ههبت دی فهنا بت، و مان بهس بو خودییه، و نهوی دلی خو ب تشته کی فانی خوش دکهت مهته لا وی وهکی مهته لا وییه یی دلی خو ب سبیه ری خوش دکهت. و بناخه یی سه ره کی یی شرک ل سه ر دئیته ئافا کرن نه وه مرؤف ئیک کی دی بیسته ریزا خودی یان ب سه ر وی بیخت، و دلی خو پینقه گریدهت و هزرکهت نهو دی پشته فانییی ژئی کهت. خودی دبیژت: ﴿لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ (الإسراء: ۲۲) یه عنی: ژ بلی خودی تو چو خودایین دی نه دانه نه گهر تو دی روینی نه مه دحین ته دئینه کرن و نه تو دئییه ب سه ریخستن. و مرؤف ئیک ژ چارانه:

- یان مه دحین وی دئینه کرن بیی کو بیته ب سه ریخستن، وهکی وی یی ل بهرانه ر نه حه قیبی دشکیت.
 - یان ب سه ر دکهفت به لی مه دحین وی نائینه کرن، وهکی وی یی ب نه حه قیبی ب سه ر دکهفت.
 - یان مه دحین وی دئینه کرن و نهو دئینته ب سه ریخستن ژئی، وهکی وی یی ب حه قیبی ب سه ر دکهفت.
 - یان ژئی نه مه دحین وی دئینه کرن و نه دئیته ب سه ریخستن.. و نهفه یی ژ هه مییان خرابتره، و نهو حال وییه یی دلی خو ب ئیک کی دی ژ بلی خودی فه گری ددهت و هزر دکهت نهو دی وی ب سه ریخیت.
- فئيجا هه چیبی بثیت دلی وی پاقر و بزوین بمینت، دفتیت نهو ب دلی خو خودی ب تنی ببینت:

مه لا ههر وی ببین ههر وی نه گهر ههر وی دناسی تو

(هو المعبود و المشهود بل لا غیر فی الدارین!)

دو: تیکه‌لییا زیده د گهل مروّقان:

ئهو تیکه‌لییا دبتہ ئه‌گه‌را هندئ کو مروّف بکهفته بن بارئ هندهک عهده‌تین وهسا یین مروّقی ژ کارئ وی یی واجب یان هتا یی سوننهت موژیل بیت، یان ژئ وه ل مروّقی بکهت کو چاف ل خرابییین خه‌لکی بکهت، و ببتہ هه‌قالی خرابان.

ئه‌گه‌ر مروّف بزانت ل جهه‌کی، یان د ناف کومه‌کا مروّقان دا ئیشه‌کا خراب و فه‌گر یا به‌لاقبووی، ئیکه‌مین تشتی مروّف هزری تیدا دکهت دئ ئهو بت مروّف خو ژ وان بده‌ته پاش دا ژ ئیشی پاراستی بمینت، و ئه‌گه‌ر ته کهسه‌ک دیت سستی د فی چهندي دا کر، و بیی ب کارئینانا رتیکین خو پاراستنی بهر ب وی جهی فه چوو، یان تیکه‌لییا وان مروّقان کر، مسوگه‌ر تو دئ بیژی: ئه‌ف کهسه خودانی عه‌قله‌کی تمام نینه! و ئه‌گه‌ر ته ئه‌فه زانی تو دئ مه‌عنایا وئ گوټنی زانی یا کو ژ زانایه‌کی تابعیان دئته فه‌گوه‌استن، ده‌می دیبژت: ((تیکه‌لییا مروّقی یا زیده د گهل خه‌لکی نیشانا سه‌خیفاتییا دینداریا مروّقیه)). و مه‌خسه‌دا وی ئه‌وه: مروّقی دینداریه‌کا دورست هه‌بت هند وهخت نابت کو زیده تیکه‌لییا خه‌لکی بکهت، و پتریا ده‌می خو ل دیوانخانه‌یین وان ببورینت.

ئهو کهسه‌ی زیده تیکه‌لییا خه‌لکی دکهت، ب تاییه‌تی یا مروّقین عامی و نه‌زان، دلئ وی ژ دوکیلا نه‌فه‌سا وان دئ تژی بت، و ده‌مه‌کی درپژ پیغه‌ناچت، ئهو دئ هند بینت دلئ وی یی ره‌ش بووی، و گاقا دل ره‌ش بوو ناخخوییا خودانی زه‌لال نامینت، و هزر و بیرین وی دئ بژاله بن، و ده‌می وی هه‌می دئ ب هندئ فه چت کانئ چاوا ئهو دئ شیت وی تشتی کهت یی خه‌لکی دقیت و وان پی خوش بت، و ئه‌گه‌ر ئهو کهته د فی کراسی دا وی هند دهم نامینت خودئ ژ خو رازی بکهت یان کاری بو ناخه‌تی بکهت.

و تیکه لیبیا ژ همیبی خرابتر نهوه یا ل سهر بناخه یی مه صلحه تین نه زانین دنیا یی دئیته دانان؛ چونکی نهول ناخره تی دئیته وهرگیران، و دبه دوزمناتی، خودایی مه زن دبیژت: ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ (الزخرف: ۶۷) به عنی: نهوین ل دنیا یی بوینه خوشتقییین نیک و دول ناخره تی دوزمن نهو تی نه بن بین تهقوادار بن. و ژ دووماهییا فی نایه تی دئیته وهرگرتن کو نهو تیکه لیبیا د نابهرا تهقواداران دا هه ی، نه ژ وی تیکه لیبییه یا زه لالی و پاقرییا ناخوییا مرؤقی تیک ددهت و شیلی دکهت، مه عنا: نهو تیکه لیبیا ل سهر بناخه یی خیری و هاریکارییا ل سهر باشییی و بهلاقرنا زانینی یا خراب نینه، و زیانی ناگهینته خودانی، ههر چهنده دهر حاله ته کی دا کیمکرنا تیکه لیبی و خوڤه ده رکن نیک ژ مه نترین نه گهرین بارسفکییا مرؤقییه، ب تایبه تی ل وی ده می فتنه و خرابی به لاف دبت.

سأ: هیقییین دویر و دریژ:

ژیان بی هیفی و ئومید ب ریڤه ناچت، نهڤه راستییه که دقیت ل بهراهییی ل بیرا مه بت، به لی کو مه سه له بگه هته وی دهره جی مرؤف ژیا نا خو ل سهر هیقییین دره و ئاڤا کهت، و خو بهیلته ب هیقییا خه ونرؤژکان قه، نهڤه سه رمالی مرؤقین موفلسه!

و دقیت ژ بیر نه کهین کو خاپاندنا ب هیقییین دویر و دریژ نهو ریکه یا شهیطانی ههر ژ رؤژا نیکتی بو بهرزه کرنا مرؤقان دانای، ده می سؤز دای و گوتی: ﴿وَأَضَلَّتْهُمُ وَالْمَآئِيَّتَهُمُ﴾ (النساء: ۱۱۹) به عنی: سویند بت نهز دی بهری مرؤقان ژ ریکا حه قییی وهرگیرم، و ب هیقییین دره و نهز دی ژقانی ده مه وان. و مه خسه دا وی نهڤه یه: نه گهر نیک ژ وان دلی خو بره توبه کرنی، نهز ب ریکا چاندنا هیقییین دریژ د دلین وان دا دی پاشخستنا

توی ل بهر وان شرین کم. و ئەفه تشتهکی قهشارتی نینه ل بهر مه، چەند ژ مه هەنە دلێ خۆ دبهنه تۆیه کرنا ژ خرابی و گونەهان، پاشی توی ژ هزرا خۆ دهاقین ب هیتجەتا هندی کو هیشتا زوییه، جارێ بلا ئەو تیر خوشییان بو خۆ چی کەت پاشی.. و هیشتا ئەو (پاشی) نههاتی یا وی تۆیه بو پاشخستی، ته هند دیت وی بی تۆیه کرن ژ دنیا بی وەغەرکر، و ئەفیه یا شهیطانی سۆز پی دای!

ژ بلی قی چەندی ژ، تو بهری خۆ بده هیقیین خۆ کانێ ئەو ل دۆر چنه؟ پاشی ل دویف پەنگی وان هیقیان تو خۆ هلسه نگیه، خودانی هیممەتا بلند هیقیین وی ژ دێ دبلند بن، دێ ل دۆر وان تشتان بن یین وی د دنیا بی دا هند بلند دکەن هەتا کو وی بهر ب خودی و بەهەشتی قه بهن، و خودانی هیممەتا نزم هیقیین وان ژ چارچووه بی (شوبهت) و (شهوتین نزم) دەرناکەن، قیجا چاوا ئەو دێ وەکی ئیک بن؟

و هیقییا مرۆفی ئەگەر ل سەر خیری یا ئاڤاگری بت، ئەو دێ مفایه کی مەزن گهینته خودانی، د گەلەک سەرھاتی و رویدانان دا پیغه مبهری -سلاف لی بن- بو مه ئاشکەرا کریه کو ئەوی هیقی و خوزیین کرنا خیری د دلێ دا هەبن جزایی وی یی کیمتر نابت ژ وی کەسی یی خیری دکەت، یهەنی: ئەگەر تو کەسه کی بیینی یی خیرهکا وەسا دکەت تو نهشی بکهی، و دلێ ته یی تژی هیقی و خوزی بت کو تو ژ شیا بای وی خیری بکهی، خودی هند خیری دێ دته ته هەر وەکی ته ئەو خیر کری.

قیجا هزر بکهن مفای هیقیین دورست چەنده؟

بهلی بهروفاژی وی چەندی ژ دوهو، یان یین ئاڤاگری ل سەر بناخه یه کی خراب -وهکی مه گۆتی- پاقرییا دلێ تیک ددهت.

چار: خهوا زیده ب تایبته ل دهمی کارای:

خهوا، نه گهر هدهدی خو یی سورشتی دهرباس کر، دهمی زهعی دکهت، و لهشی گران دکهت، و دلی دمرینت، و خهوا ل سهر سی پشکان دئیتته لیکه کهن:

خهوا ب مفا: و نهفه نهوه یا لهشی ههوجهیی پی ههی، و وهکی خودان سهرپور دبیزن: نهفه ل نیفا ئیکی یا شهقییه، پشتی عهیشا و هتا شهف ب نیفی دبت، و خهوا نیفا رۆژی ژی.

خهوا ب زیان: و نهفه نهوه یا ل وی دهمی بت کو لهشی ههوجهیی پی نهبت، یان ل وان دهمان بت یین لهش پی گران دبت، وهکی دهسپیکا رۆژی یان دووماهییا رۆژی، یان دهسپیکا شهقی (پشتی مهغرهب) یان دووماهییا شهقی (بهری بانگی سپیدئ).

خهوا ب شریعت مهکروهه، و نهفه نهوه خهوه یا خودانی خو ژ کرنا کاری، چ عیبادهت بت یان کارای دنیایی بت، ددهته پاش. یهعنی: دبتته ئاستهنگ د ناقبهرا مرۆقی و ب جهئینانا مهصلحهتین وی یین دینی و دنیایی دا، و ل قییری نهه دی بهحسی یین دینی کهین:

سینئیکا دووماهییی ژ شهقی (نهوه دهمی نهه دبیزینی: دهمی پاشیقی) دهمی ب دهستقهئینانا دهسکهفتییین مهزنه، چونکی نهوه دهمه یی خودی تهجهللییی ل سهر بهنییین خو دکهت، و دبیزت: کی داخوازهک ههیه بلا ژ من بکهت دا نهوه داخوازا وی بو ب جه بینم، وهکی دهه دیسین دورست دا هاتی، قیجا ما نه کریتی و خوساره تییهکا مهزنه مرۆف ل وی دهمی یی نفستی بت، و خو ژ خودی بی منهت بکهت!؟

چوون بهر ب خودای فه

دهسپنکا رۆژێ پشستی نڤیژا سپیدێ و ههتا ههلاتنا رۆژێ، ئهو دهمی یی زرق تیدا دئیتته خواری، و خودی بهرهکهتی دهافیتتی، و دهه دیسین دورست دا هاتییه پیغه مبهه -سلاف لئی بن- دو عایا بهرهکهتی بو وان کهسان کرپیه ژ ئوممهتا خو یین ل فی دهمی کاری دکهن.. فیتجا ما نه خوسارهتی و کریتیههکا مهزنه مرۆف ل وی دهمی یی نفستی بت؟

هه یفا ره مهزانی، دووماهییا رۆژا ئهینییی، و ههر دهمهکی هه دیس پی هاتین کو ده مین خیرینه، ما نه تشتهکی کرپته مرۆف شوینا وی دهمی ب کاری خیریی فه ببهته سهری، بچت بنقت؟
خهوا زیده ل قان ده مین هوسا دبهته ئه گهرا تیکدانا پاقرییا ناخخوییا مرۆفی.

پینج: خوارنا زیده ئهوا دلای دوهستینت:

وهکی نفستی، خوارنا زیده ژی رۆناهییی د دلی دا ناهیتل، و ل قیریی دو رهنگین خوارنی هه نه:
- رهنگهک دلی خراب دکهت؛ چونکی ئهو ب خو یا خرابه، وهکی وان خوارنان یین خودی هه رام کرین، و گۆتییه مه: خو ژیی بدهنه پاش.. ئهف خوارنه دهمی دچنه د هنافین مرۆفی دا، و مرۆف گۆشتی پی دگرت، ئهو لهش هیتراتره ب ناگری بیته سۆتن، وهکی د هه دیسان دا هاتی، و ژ بی ئیفله حییا خوارنا هه رامی خودی دو عایین وی کهسی قه بویل ناکهت یی لهشی وی ب هه رامی شوین بووی.
- رهنگهک ئه گهه زیده بوو دلی خراب دکهت، وهکی ئیسرافا د خوارنا هه لالی دا، یان تیریا بهردهوام؛ چونکی ئهو لهشی گران دکهت، و فیری خوشیی دکهت، و ئهو لهشی ب فی رهنگی بت پتر بهر ب خافییی فه دچت، و هیمه مهتا وی کیم دکهت.

و ژ بهر کو برسیکرنا لهشی دهم بو دهمی مفایین مهزن یین ساخلمییین و یین نهفسی ژی تیدا ههنه، رۆژی بوو نیک ژ گرنترین ریکین پاراستنا لهشی ژ ئیشان، و پاراستنا دلی ژی ژ ریکین شیطانی، و مرۆقین شارهزا دزانن کو ئهوی گهلهک بخۆت، دئ گهلهک فهخۆت، و ئهوی گهلهک فهخۆت، دئ گهلهک نفت، و ئهوی گهلهک بنفت دئ گهلهک مفایان ژ دهست دهت. و پیغه مبهه - سلاڤ لی بن - دبیرت: ﴿ مَا مَلَأَ آدَمِيَّ وَعَاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنٍ، حَسْبُ الْآدَمِيَّ لُقِيَاتُ يُقْمَنَ صُلْبَهُ، فَإِنْ غَلَبَتِ الْآدَمِيَّ نَفْسُهُ، فَتُلُتْ لِلطَّعَامِ، وَتُلُتْ لِلشَّرَابِ، وَتُلُتْ لِلنَّفْسِ ﴾ (ئبن ماجه فهدگوهیزت) یه عنی: مرۆقی ئامانهک تژی نهکریبه خرابتر ژ زکی خو، تیرا مرۆقی ههیه هندهک پاریکان بخۆت خو پی بگرت، و ئهگه مرۆف نهشیا نهفسا خو بلا سیئیک بو خوارنی بت، و سیئیک بو فه خوارنی، و سیئیک بو یینی.

قویناغین ریکئی

قویناغین ریکا چوونا بهر ب خودی فه، یان مهقامین ریکئی وهکی نههلی سلووکئی دبیتئی، نهو جهن یین پیتئییه ریفنگئی ریکئی لی بدانت، و تیرا دهریاس بت، دهمی نهو قهستا مهحبوبی خو یی حهقیقی دکهت، و نهو قویناغ نهفهنه:

- ۱- تویهکرن.
- ۲- زوهد.
- ۳- تهوهککول.
- ۴- رازیبون.
- ۵- خوړاستکرن ل سهر ریکئی.
- ۶- صهبر و شوکر.
- ۷- ههژاری.
- ۸- خوگرتن ب وهریسی موکوم فه.
- ۹- مهزکنا پیروزیان.
- ۱۰- ل بهرچاگرتنا نهگه ران.

و ل فیرئی ئیک ئیکه نهو دی بهحسی فان قویناغان کهین.

تۆبه کرن

کراس نهگەر قرپژیبوو، بهری ههوجهیی ب هندئ ههبت مرۆف ئۆتی بکهت و بینین خوش لی بکهت، دقیت هزرا شیشتنا وی بکهت، و مرۆف بهری هزرا چوونا بهر ب خودی فه بکهت، و داخوازا خۆنیزبیکرنا ژ وی بکهت، دقیت کاری بو پاقرکرنا نهفسا خو بکهت، دا ب کبیر فئی مهتره بهیا بلند بیت، و ئیکه مین قویناغا ل سهر رپکا چوونا بهر ب خودی فه یا نهو لی ددانت، خوپاقرکرنه ژ وان تشتین نهفسا وی قرپژبیکری، و پاقرکرنا نهفسی ب وی تشتی چی دبت یی نه دبیژینی: (تۆبه کرن).

و ژ بهر کو تۆبه پاقرکرنه بو نهفسی، و نهو کهسی بهر ب خودی فه دجت دقیت نهفسهکا پاقر ههبت، ل درپژیبیا رپکی، ههر ژ دهسپیکئی و ههتا دویماهیسی ژی، دقیت بهردهوام نهو ل سهر توی یی خوراگرتی بت، د ئایه تهکی دا ژ وان ئایه تین ل مه دینئی هاتینه خواری، خودایی مهزن فرمانئی ل خودان باوه ران دکهت، و دبیژینی: ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (النور: ۳۱) یه عنی: گه لی خودان باوه ران، هوبین هه می تۆبه بکهن، و ل خودی بزقرن، دا بهلکی هوبین ب ئیفلح بکهفن..

کهنگی نهف فرمانه ل وان هاته کرن؟

- پشتی وان باوه ری ئینای، و صهر ل سهر فئی باوه رییی کیشای، و ژ بهر فئی باوه رییی واری خو هیلای و مشه ختبووین، و قهستا غه ربیبیان کری، و ل وپری دهست دایه جیهادی!

ل وی دهمی خودی گوتی تویه بکهن.. مهعنا: ل ههمی دهمین خو وان ههوجهیی ب تویی ههیه، و ژ بهر کو تویه کرن زفرینا ل خودییه، و هیلانا وان ههمی ری و ریتبازانه یین مروقتین سهرداچوری لی دچن، قی چندی پیتشی ب تهوفیق و هیدایهتی ههیه، و چونکی نهو ب دهستی خودی ب تینه، دقتیت مروفت ههردهم داخواری ژ خودی بکهت کو نهو (تویهیهکا دورست) و بهردهوام ب رزقی وی بکهت.. و دقتیت ههردهم ل بیرا وی بت کو ب تنی تویه دشیت وی ژ وی نزمییی دهریخت یا گونهه وی دهافتیه تیدا.

مهتهه توبای:

و نهگهر ههوه مهتهلهک ل سهه کرنا گونههی و تویه کرنی دقتیت گوهدارییا قی نمونهیی بکهن:

پیتشنگهکی ههی ب تهناهی و پشتراستی ل ریکهکی دچت، هندهک جارن خوش ددهته ری، و هندهک جارن هیدی دچت، هندهک جارن گوهی وی یی ل سهه ریککی، و هندهک جارن بهری وی ب رهخ و دورن دکهفت، و پیقه موژیل دبت، جارهکی سیبهههکا خوش دبت، نافهکا سار و شرین، میرگهکا کهسک و دلغهکهه، دلی وی گوتی: ما بوچی پیچهکی تو بیتنا خو ل قیتری نهادهی؟ وی گوهدارییا دلی خو کر، و پالی خو دا دارهکی و دلی وی د خهو چوو، و خو ژ بیر فهکر، دهمهکی وی هند دیت نهیارهکی وی یی ل هندافی سهه ری.. نهیاری نهو گرت و باش ب قورمی داری فه گریدا، و هیلا ل ویری و چوو، دا نهو ل ویری ژ برس و تینا دا بمرت، پشتی دهمهکی، وی مرنا خو ب چاڤ دبت، و ل نک وی مسوگهر بوو کو نهو و گههشتنا نارمانجی ژیک خلاص و نهو دی چته هیلاکی، و ژ تین و برسا دا دی مرت.. و دهمی نهو دقان هزر و تهخمینان دا، نهو هند ببینت ههقالهکی وی یی خوشتقی ب سهه هلبوو، کنف فهکر، و هندهک ئاڤ و خواری دایی، و گوتی: یی بهردهوام به ل سهه ریکا خو، و

چوون بهر ب خودای قه

هشیاری نه یاری خو بی، جاره کا دی ب خافله تی قه نهو ته نه گرت، نه قه نهز چووم و توژی د دو یف من دا ودره، و غافل نه به.

نهف ریثنگه نهز و توینه، و ریگ نهف ژبانیه یا نهم دبۆرینین، نه یار گونه هن، و کنف شه هوه تن، و هه قال تو بهیه.. قیجا تی بگه هه.

تۆبه و دو راستی:

حه تا تو به کرنا ته ژگونه هین بۆرین یا دورست بت، دو راستی هه نه دقیت تو ژ بیرا خو نه بهی، نهو ژی نه قه نه:

نیک: نهو گونه ها ته کری نه گهر چهنه د یا بچوبک ژی بت، دقیت د چاقین ته دا گه لهک یا مه زن بت، چونکی نه گهر تو وئ ب چو قه نه گری، و نهو د چاقین ته دا یا بچوبک بت، تو ژی په شیمان نابی، و ناشکه رایه کو قه هرا ته ل سه ر بهرزه کرنا دیناره کی هندی وئ قه هری نینه یا تول سه ر بهرزه کرنا هزار دیناران دخزی.. و حه تا گونه د چاقین ته دا یا مه زن بت، تو بهری خو نه ده بچوبکییا گونه هی به لکی بهری خو بده مه زنییا وی بی ته ب قی گونه هی بی نه مرییا وی کری.

دو: ب ساناهی تو ب تو یا خو بی پشتراست نه به، و هزر نه که هه ما چی گا فا ته گوت: من تو بهیه.. نهو ده فته را ته سپی بو، تو به قه گرتنا ژ شه کستنییه، و راسته ههستی نه گهر شکه ست دئیتته جه براندن، به لی نهو ههستی بی جاره کی شکه ست، نه گهر خودان بی لی هشیار نه بت، دبت گه لهک ب ساناهی نهو بشکیتته قه، چونکی نهو ب دورستی وه کی بهری لی نه هاتییه.

نه حکامین توبه کرنای:

هندهک نه حکام بو توبه کرنی هه نه دقیت توبه کهر بیرا خو لی بینته شه، و ژئی بئ ناگهه نه مینت، و نهو ژئی نه شه نه:

ئیك: توبه کرنا ژ گونه هی د گافتی دا و بئ گیرۆکرن فهرضه، و ههر جاره کا خودانی نهو گیرۆکر نهو ب قئی گیرۆکرئی گونه هکار دبت، مه عنا: گونه هین وی دبنه دو گونه هه، و دقیت نهو ژ وان ههردویان توبه بکته، نه ژ یا ئیکئی ب تنی، و بهلکی گونه ها دویئ، گونه ها گیرۆکرنا توبی، ئیک ژ وان گونه هان بت یین گه لهک جاران هه نه ئینه سه هزرا مرۆقی! لهو فه رمان یا ل مه هاتییه کرن، ده می نه م توبه دکه یین بیژین: یا ره بی من توبه یه ژ وان گونه هان یین نه ز پی دزانم، و یین نه ز پی نه زانم ژئی.

دو: ژ نیشانین توبا تمام و ب مفاتر نهوه نهو یا بهردهوام بت، یه عنی: ده می مرۆف توبی ژ گونه هه کی دکته، نهو بکته دلخ خو کو ئیدی نهو ل وی گونه هی نازقرته شه، به لی پسیار ل قییرئ نه شه یه: نه گهر پشتی هنگی نهو ل وی گونه هی بزقرته شه، نه ری توبا وی یا بوری دئ ئیته قه بوبلکرن، و نهو دئ ب وی گونه ها به ری نوکه ئیته جزادان یان نه؟ نهف ههردو بوچونه ژ زانایان دئینه شه گوهاستن، و یا دورستتر - و خودی چیتتر دزانت - نهوه: گونه هه خرابییه و توبه باشییه.. و خودی دبیرت: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِنُ السَّيِّئَاتِ﴾ (هود: ۱۱۴) باشی خرابییان دهن، و خرابی باشییان نابهن، و هتا گونه هان وی یا دویئ ژئی بچت، دقیت نهو توبه کا دی ژئی بکته.

سه: ژ نیشانین توبا دورست نهوه توبه کهر په شیمان بت ل سهر وی گونه ها وی کری، و ژ دل سهز بکته کو وی نهو نه کربا، چونکی که یفه اتنا ب کرنا گونه هی گونه هه، و نیشانا نه توبه کرنا ژ وی گونه هییه.

چار: نهگهر نهو گونهها مرؤف ژئ تۆبه دکهت حهقی عهدهکی بت ل سهر مرؤفی، ههتا نهو تۆبه یا دورست بت دقیت مرؤف وی حهقی بو وی بزقربنتهفه، یان گهردهنا خو پئ بدته نازاکرن، نهفه نهگهر نهو حهق حهقهکی مالی بت، ژ خو نهگهر نهو حهقهکی مهعنهوی بت، وهکی کو غهیبهتا وی کریت، و نهو پئ نهحسبیا بت، هنگی یا دورست نهوه نهو د ناقبهرا خو و خودی دا تۆبه بکهت، و شهرت نینه نهو بچت بیژتی: من غهیبهتا ته یا کری من نازا که.. چونکی خرابییا قی گوتنی ژ باشییا وی پتره، و نهو دبهته نهگهرا دلرهبشیی، و شریعت فهرمانی ب وی تشتی ناکهت یی خرابی تیدا ههبت.

پنج: نهری تۆبه خودانی ل وی مهترهبع دزقربنتهفه یا بهری کرنا گونههی نهو لی یان نه؟ یا دورست نهوه نهفه ل دویش حالی تۆبهکهری و عهزیمهتا وی رادوهستت، و د ناف تۆبهکهران دا هندهک ههنه ل مهترهبا خو یا بهری نازقرن، و ژ وان ههنه هندهک وهکی بهری لی دئین، و هندهک ههنه ژ بهری گونههی چتر لی دئین.. خودی مه ژ وان یین دویماهییی حسیب بکهت.

زوهد

قویناغا دویبی یا مروقی پرتنگ د چوونا خو دا بهر ب خودی فه لی ددانت: زوهده.. یه عنی: ئەو مروقی بقییت د (سلووک) دا ژ (اصلان) بت، دقیت چانتکی خو ژ زادی زوهدی تژی بکهت، ئەگەر نه.. بلا ل هیقیی نهبت ئەو بگههته نارمانجی، قیجا زوهد چیه؟ و چاوا ئەو دی ب دەست مروقی کهفت؟
دا بهری خو بدەینی..

زوهد چیه؟

د قورئانی ههمییی دا پهیقا (زوهد) جارهکی یا هاتییه گوتن، ئەو ژ ل سەر وی مهعنایی یا د زمانی عەره بان دا ژ قی پهیقی دئیتە وهگرتن، د سوورەتا (یوسف) دا ئایه تا (۲۰)ی دەمی خودایی مهزن بهحسی فرۆتتا یوسفی دکەت ژ لایی برابیین وی فه، دبیرت: ﴿وَشَرَّوْهُ بِمَنْ بَخْسٍ دَرَاهِمٍ مَّعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ یه عنی: وان ئەو ب هندهک دهرهه مین کیم فرۆت، و ئەو د دەر حەقا وی دا ژ زاهدان بوون، یه عنی: هندی هند ئەو د چاقین وان دا یی کیم بوو، وان بهایهکی زیده بهرانبهر وی نهخواست، ههما وان دقیا ب چ حالی ههبت بهلایا وی ژ خو فه کهن، لهو ب هندهک دهرهه مین کیم رازی بوون. و ژ قی دئیتە زانین کو زوهدا د تشتی دا ئەوه: مروف رویی خو ژ وی تشتی وهرگیرت، و وی کیم ببینت، و یی ژ یی منەت بت، ژ بهر ههبوونا تشتهکی دی یی ب بهاتر بهرانبهر وی.

و د پیناسه یا زوهدی دا -وهک زارافه کی شه‌ری- گلهک گوتن هه‌نه، ههر ئیکی ل دوپش دیتن و سه‌ریورا خوئو دایه نیاسین، به‌لی دبت ئهو ته‌عریفا (شیخ الإسلام ابن تیمیه) ی بو دانای ژ هه‌می ته‌عریفان کورتر و تیر مه‌عنا تر بت، ده‌می دبیژت:

((زوهد هیلانا وی تشتیه یی ل ناخره‌تی مفایی نه‌گه‌ینت، و وهرع هیلانا وی تشتیه یی ترسا زیانا وی ل ناخره‌تی هه‌بت)).

مه‌عنا: زوهد ئهو نینه مرؤف تشتی حه‌لال به‌پیلت و حه‌ز ژئی نه‌که‌ت، یان پشت بده‌ته دنیایی، و برئیت کیفی، یان عه‌مری خو هه‌مییی د خه‌لوئی و شکه‌فتان دا بت، ژئی نه‌ئینت، و خوارنیتن خوش نه‌خوت، و ل سه‌ر جه‌ئ نه‌رم نه‌روینت.. وه‌کی هنده‌ک هزر دکه‌ن، ئه‌فه نه‌ ئهو زوهده یا ئیسلامی به‌ری مه‌ دایی، و نه‌ ئهو ریکه یا پیغه‌به‌ری مه‌ -سلاف لی بن- و سه‌حابیین وی لی چوون. به‌ری خو بده وان تشتین حه‌لال ئهوین د دنیایی دا هه‌ین، یین کو ب ده‌ست ته‌ دکه‌فن، ههر جاره‌کا ته‌ دیت تشته‌ک ژ وان ل ناخره‌تی چو فایده‌ی ناگه‌ینته‌ ته‌، بلا چو زهره‌ری ژئی نه‌گه‌ینت، خو ژئی بده پاش و دلئی خو نه‌به‌یی، ئهو هنگی تو دئی بییه مرؤفه‌کی زاهد، به‌ری خو بدی نایه‌ته‌ک چاوا ب مه‌ته‌له‌کی ئیشاره‌تی دده‌ته‌ فی مه‌سه‌لا هویر:

﴿ وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٦﴾ الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٧﴾ ﴾ (الكهف: ٤٦-٤٧) مه‌ته‌لا فی دنیایی یا ئهم تیدا دژین، د خه‌ملا خو یا به‌روه‌خت و د چوونا خو یا ب له‌ز دا، وه‌کی ئافه‌کییه یا خودی ژ عه‌سمانی ئینایه‌ خوارئ، و شینکاتی پی دهرکه‌فتی، و که‌سک بووی،

چوون بهر ب خودای قه

پاشی ههر زوی ئەو شینکاتی هسک بووی و بوویه پیش و بای ئەو ل ههمی لایان به لاف کری.. و خودی ل سهر ههر تشته کی بی خودان شیان بوو.. مال و عه یال جوانی و هیزه د قی دنیا یا بهروهخت دا، بهلی ئەو کارین چاک بین کو دمین، ئەو ل نک خودای ته چیترن، و ئەو باشترن کو مروث یی پی ب هیقی بت.

ئەو تشتی د گهل ته دمینت و تو مفایی ژئ دینی، حهتا پشتی تو دمیری ژئ، ئەو چیتره تو دلئ خو بیهی، و تو یی ژئ ب هیقی بی، بهلی ئەو تشتی ب دویماهی هاتنا ژيانا د قی دنیا یی دا ب دویماهی دین، و فایدئ وان دهرباسی لایئ دی نهبت، ئەگەر چ دورسته تو دلئ خو بیهی ژئ؛ چونکی د ژيانا خو دا تو فایدئ ژئ دینی، بهلی ئەگەر ته دلئ خو نهبری، و ئەو د چاقین ته دا تشته کی بی بها بت، ئەو هنگی تو بوویه مروثه کی زاهد.

رهنگین زوهدای:

ئیمامی زاهدان ئەحمه دی کورئ حهنبهلی، ئەوی سهیدای وی ئیمامی شافعی شاهدهیی بو دای کو د ههشت علما دا ئەو ئیمامه و ئیک ژ وان زوهده، دبیرت:

((زوهد سی رهنگن:

بی ئیکی: مروث خو ژ حهرامی بدهته پاش، و ئەقه زوهدا عامیانه.

بی دوپی: مروث خو ژ حهلالی زیده بدهته پاش، و ئەقه زوهدا خاصانه.

بی سیپی: مروث خو ژ وی تشتی بدهته پاش یی مروثی ژ خودی موژیل بکهت، و ئەقه زوهدا عارفانه)).

زوهد د چ تشتی دایه؟

ب کورتی دثیت مروث زوهدی د وی تشتی دا بکته یی نه مینت، و دلّی خو ببه ته وی تشتی یی د مینت، ما هه وه گوهد ل قئی نایه تی نه بوویه: ﴿ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ﴾ (النحل: ۹۶) ئەو تشتی ل نک هه وه نامینت، و ئەوی ل نک خودی دی مینت.. و کی ژ هه وه مروثه کی ب عقل دیتییه تشتی بمینت بده ته ب یی نه مینت؟

مالی دنیا یی.. شکل و صورته.. مه نصب و جاه.. مروث و کس و کار.. نه فس، ئەفه هنده ک ژ وان تشتانه یین ل بهر دلّی مروثی دشرین، به لی ئەو هه می دچن و نامینن، ئەگه ر تو شیای وان بو خو بکویه تشته کی و هسا یی فایدی وان پشتی مرنی د گهل ته بمینت، وه کی کو تو خیران ب مالی خو بکوی، هنگی نه ژ زوهدییه تو دلّی خو نه به یی، به لی هه ر جار هکا ئەف تشتی هه تو ژ چوونا ل سه ر ریکی موژیل کری.. من گوئ: تو موژیل کری، نه به ری ته ژ ریکی وهرگیپرا.. هنگی زوهد ئەوه تو وان بها قیژی، و پشتا خو بده یی، و هه ر ئیک چیتر خو و شیاینن خو دنیاست!!

بو نمونه: د دیرۆکا مه دا هنده ک زاهدین مه زن هه بوون، حوکم که فتبوو دهستی، به لی مه نصبی وان قهت ئەو ژ ریکی گیرۆ نه کرن، وه کی عومه ری کوری عه بدلعه زیزی، د گهل هندی ژی قه بویلکرنا وان بو وهرگرنا حوکمی ناخی زوهدی ژ وان نه ستاند، به لی هنده ک زاهدین دی یین مه زن هه بوون، د خو را نه ددیت دی شین مه نصبی وهرگرن، و خوش ل ریکی ژی چن، لهو ده می مه نصب بو وان هاتییه دان، ئەو ژی ره شین، وه کی سوفیانی شهوری، مه عنا: زوهد ئەو نینه تو مه نصبی وهرنه گری، وه کی هنده ک سه رقه سه رقه تی دگه هن.

مه‌رتنه‌به‌یین زوهدی:

سی مه‌رتنه‌به و پیکین زوهدی ژی هه‌نه:

یا ئیک: هه‌ر تشته‌کی تو تیدا بکه‌فیه گومانی کانی نه‌وی حه‌لاله، یان یی حه‌رامه، خو ژئی بده پاش، و پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د گوتنه‌کا خو دا دبیت: ﴿هه‌چیئی خو ژ تشتی گومان بده‌ته پاش، نه‌وی دینی خو و نامویسا خو پاراست﴾.

یا دوئی: و نه‌فه مه‌رتنه‌به‌یه‌کا بلندتره، نه‌هیله ده‌می ته ب تشته‌کی فه بچت، نه‌گه‌ر نه‌و تشت نه‌و بت یی ته نیزیکی خودی دکه‌ت، یان هاریکاریا ته بکه‌ت کو تو پی نیزیکی خودی بی، مه‌عنا: نه‌گه‌ر خوشییه‌کا دنیا یی هه‌بت بو ته بته هاریکار کو تو پی نیزیکی خودی بی، و خیر بو ته پیغه‌بی، نه‌ ژ زهدییه‌ تو پشتا خو بده‌یی، و دلی خو نه‌به‌یی.

یا سیی: و نه‌فه هیشتا بلندتره، و به‌لکی هه‌می که‌س نه‌شین بگه‌هنی، کو تو زوهدی د زوهدی دا بکه‌ی!

- چاوا؟

- ده‌می ژ به‌ر زوهدی تشته‌کی تو ده‌یلی، هیلانا وی تشتی و نه‌هیلانا وی ل نک ته وه‌که‌هفن بن، یه‌عنی: وی تشتی هند قیمه‌ت ل نک ته نه‌بت کو تو هیلانا وی تشته‌کی مه‌زن بیینی، له‌و زانایه‌کی دگوت: نه‌گه‌ر که‌یفا ته ب زیده‌بوونا مالی ته نه‌هات، نه‌و تو یی زاهدی! یه‌عنی: بلا تو کاری بو زیده‌بوونا مالی خو بکه‌ی، به‌لی دقیت وی مالی هند ژ به‌ر خو ب خو هند به‌ایی خو ل نک ته نه‌بت کو که‌یفا ته ب زیده‌بوونا وی بیت.

تهوه ککول

تهوه ککول و کو مروژف خو بهیلته ب هیقییا خودئی فه ئیک ژ قویناغین گرنگین ریکا چوونا بهر ب خودئی فهیه، و خودایی پاک و بلند ب ههمی مهزنییا خو فه کفالهت دایه کو ههچییی ل سهر قئی ریکا ب زحمهت و دریز خو بهیلته ب هیقییا وی فه نهو تیرا وی ههیه کو وی ژ ههر نهخووشی و تنگاقبییهکی بیاریزت، دهمی دبیزت: ﴿ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾ (الطلاق: ۳) یه عنی: ههچییی خو بهیلته ب هیقییا خودئی فه نهو تیرا وی ههیه. قیجا مهعنا وی چییه مروژف خو بهیلته ب هیقییا خودئی فه؟ و چهند دهرهجه بیین قئی کاری هه نه؟

تهوه ککول و ههر حهفت دهرهجه بیین وی:

ئیمام نهحمه د -خودئی ژئی رازی بت- دبیزت: ((تهوه ککول کارئی دلییه)) و مهعنا یا قئی گوئنا وی نهوه نهو کاره که ب دلی دبیزته کرن، نه ب نهزمانی و لهشی، و نهو نه ژ پشکا وان زانیانه بیین مروژف ب دهست خو فه دبیزت، و هندهک وی ژ پشکا زانیان دهرژمیرن، و دبیزتن: تهوه ککول نهوه دل بزانت کو خودئی تیرا مروژفی ههیه. و هندهک دبیزتن: تهوه ککول نهوه مروژفی چو هلبزارتن نهبن، و ههما خو بهیلته ب هیقییا وی تشتی فه بی خودئی بو ههزکری و پی رازی بیت.

و نهو ب خو تهوه ککول حاله تهکی پیکهاتییه ژ کومهکا تشتان، ههتا نهو تشت ههمی ب جه- نهئیت تهوه ککول ب راستی و دورستی ل نک خودانی پهیدا نابت، و ههف تشته نهون بیین نهو دبیزنی: دهرهجه بیین

چوون بهر ب خودای قه

تهوه ککولې، و ههتا هه ر ئیک ژ مه بزانت کانې نهو ژ وان کهسانه یین تهوه ککولا خو ددهنه سهر خودی یان نه، دقتیت نه و ان دهرهجه یان بزاین، نهو ژی نهغه نه:

نیک: دقتیت مروث خودایی خو ب دورستی بنیاست، و باوهری بی ب ناف و سالوخه تین وی ژی بینت؛ چونکی نهوی باوهری به کا تمام ب خودی و صیفه تین وی نهبت، نهو ب دورستی خو ناهیلته ب هیقییا وی قه، بو نمونه: نهو که سین باوهری ب قه دهره خودی نهبت، و نه زانن کو چو تشت بی خودی د ملک وی دا چی نابت، نهو خو ناهیلته ب هیقییا وی قه. و نهوی باوهر نه کهن کو زانینا خودی ب ههر تشت کی هیه چ بی گر بت چ بی هویر، نهو خو ناهیلته ب هیقییا خودی قه، و هوسا.. هندی زانینا مروقی ب خودی و سالوخه تین وی یا پتر و تمامتر بت تهوه ککولا وی ل سهر خودی دی یا دورستتر بت.

دو: گه هشتنا دلی بو مه قامی تهو حید، و مه عنا قی نهوه دل بیته پاقرکن ژ هه ر گلیشه کی شرک د گه ل خو دینت یان ل پاش خو دهیلت، و ئیکا هند ژ دلی چی دکهت کو نهو پشکه کی ژ په رستی بو ئیک دی ژ بلی خودی پیشکیش بکهت، و هه ر جاره کا دلی هیقی - نه گه ر خو دندکه ک ژی بت- ب ئیک دی ژ بلی خودی ههبت، و نهغه رهنگه کی په رستییه، نهو دل هنگی ب دورستی خو ناهیلته ب هیقییا خودی قه.

سه: ب کارینانا وان نه گهران یین خودی دانایان دا مروقی بگه هیننه مراد بی مه عنا وی نهو نینه مروقی خو نه هیلیایه ب هیقییا خودی قه، هندهک کهس هه نه ژ نه زانین هزر دکهن کو ده می نه د بیترین: خو بهیلته ب هیقییا خودی قه مه عنا وی نهوه: هه ما رویننه خواری و بلا چو لشین و بزاف ژ هه وه چی نه بن؛ چونکی تشتی خودی بو هه وه هه ز کربت دی گه هته هه وه نه گه ر خو هوین د کونجا خانی ژی قه بن.. و نهف گوتنا هندهک

ب سه‌رقه‌ییا وی یا به‌رعقل دئینه‌خاپاندن، چو راستی و دورستی بۆ نینه؛ چونکی پشکهک ژ قه‌ده‌را خودئی نه‌وا ل بهر مه‌قه‌شارتی نه‌وه: ههر تشته‌کی خودئی حه‌ز کربت چئی بیت، وی نه‌و ب په‌یدابوونا نه‌گه‌ره‌کی قه‌گریدایه، و فه‌رمان ژئی دایه‌کو نه‌و نه‌گه‌ر بیته‌ب جه‌ئینان. به‌لئی ل قئیرئ تشته‌کی هه‌ی دقئیت نه‌م ژ بی‌ر نه‌که‌ین، نه‌و ژئی نه‌قه‌یه: نه‌ ژ ته‌وه‌ککولیییه‌ مرؤف ب هه‌می قه‌خۆ به‌یلته‌ب هیقییا وان نه‌گه‌ران قه، و هه‌ز بکه‌ت هه‌ما ب کارئینانا نه‌گه‌ران ب تنیییه‌ تشتی ب جه‌ دئینت، له‌و چی گاڤا وی نه‌گه‌ر ب کارئینان نه‌و وه‌ هه‌ز بکه‌ت کو لازم نه‌و تشت ب جه‌ بیت، نه‌خیر.. نه‌و خودایی ژ به‌ر حکمه‌ته‌کی تشته‌ک کریبه‌ نه‌گه‌ر بۆ په‌یدابوونا تشته‌کی دی، دشیت -نه‌گه‌ر بقیته- وی نه‌گه‌رئ راکه‌ت و نه‌گه‌ره‌کا دی بدانت، و ژ به‌ر قئئ مه‌سه‌له‌یا هوبیر دوعا کرن هاته‌دانان، نه‌گه‌ر نه‌.. چو مه‌عنا بۆ دوعا کرنئ نه‌دما.

چار: هه‌زا باش ژ خودئی، و کو نه‌و بۆ مرؤقی دلؤفانتره‌ ژ ده‌یابان، ژ به‌ر قئئ چه‌ندئ هه‌ندک زانا دبئترن: ته‌وه‌کول نه‌وه‌ مرؤف هه‌زه‌کا باش ژ خودئی بکه‌ت، و هه‌ر ده‌مه‌کا ته‌ هه‌زه‌کا باش ژ خودئی کر، و ته‌ باوه‌ری هه‌بوو کو وی تشتی خراب بۆ ته‌ نه‌قئیت، تو دئئ خۆ هئیلییه‌ ب هیقییا وی قه.

پینج: کو مرؤف خۆ ب ده‌ست ته‌قدیر و ته‌دبیرا خودئی قه‌ به‌رده‌ت، و هه‌ر ته‌دبیره‌کا دی یا هه‌بت لاده‌ت، و بی ژئی بی هیقیی بت، نه‌قه‌ د وان تشتان دا بیین خودئی د گه‌ل مرؤقی دکه‌ت، نه‌ کو بیین نه‌و فه‌رمانئ پی ل مرؤقی دکه‌ت، و د سه‌ر هه‌ندی ژئی را مرؤف هه‌می کارین خۆ هه‌لپه‌سیره‌ته‌ خودئی و به‌یلته‌ب هیقییا وی قه، و بزانت ته‌دبیرا خودئی بۆ وی چیترو باشتره‌ ژ ته‌دبیرا وی ب خۆ بۆ خۆ، و خودئی ل سه‌ر نه‌زمانئ خودان باوه‌ری مالباتا فه‌یره‌ونی دبئتر: ﴿ وَأَوْصُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴾ (غافر: ۴۴) یه‌عنی: نه‌ز دئئ کاری خۆ هئلمه‌ب هیقییا خودئی قه، هه‌ندی خودیییه‌ بیین به‌نهر بووییه‌ب به‌نییین خۆ.

تهوهککول د ناقبهرا زانين و حالای دا:

ئیک ژ وان وههم و خه یالین بو هندهک که سان چي دبت، د بابه تی تهوهککول و گهلهک بابه تین دی ژی دا، تهوه تهو جودایی نائیخه ناقبهرا (زانینا تشتی) و (حالای) وی، یه عنی: ده می تهو زانینی ب تشته کی ل نک خو پیدا دکهن، هزر دکهن تهو تشتی یی ل نک وان هه ی، که سه کی تو دی بینی یا ژ وی قه تهوه ده می تهو دزانت تهوهککول چیه و راستیا وی چیه و دهرجه و مهرته به یین وی چندن، نه قه تهو بو ئیک ژ وان که سین دورسته نه م بیژینی: (موتوه وکل)، و تهو ب خو وه سا نینه.. ل بهر خو کرنا کراسی تهوهککولی تشته کی جودایه ژ نیاسینا وی، وه کی فیانی، چند کهس هه نه فیانی دنیا سن و دزانن تهو ب چ دئیت و ب چ دچت، ب چ زیده دبت و ب چ کیم دبت، به لی وان چ پشک و بار ژ فیانی نین، و چوی ژ حالای عاشقی نه فیندار نزانن؟! خودی راستیا گوتنی د گهل دورستیا کیری ب رزقی مه بکه ت.

په یوه ندیا تهوهککولای ب رازیوونای قه:

(شیخ الإسلام ابن تیمیه) د بیژت: ((کار د نا ف دو تشتان دا یی پتچایه، تهوهککول ل پتشیی، و رازیوون ل پاشیی))، یه عنی: هه کاره کی ل سه مرؤقی هاتنه نقی سین دقیت بهری تهو بیت مرؤف د راستا وی دا خو به یلته ب هیثیا خودی قه، و پشتی تهو دئیت و دپته واقع دقیت مرؤف یی رازی بت، لهو دئیته گوتن: رازیوون فیقیی دارا تهوهککولییه..

قیجا رازیوون چیه؟

رازیوون

هندهک بسپوړتین زانا ب چوونا ل ریکتی دبیژن: رازیوون ئیک ژ (مهقاماتین ریکتی) یه، یهعنی: ئهو ئیک ژ وان قویناغانه یین ریتنگ لی ددانت، و ئهو ب خووهستاندنئ دشیت بگههتی. و هندهکین دی دبیژن: نهخیر، ئهو ئیک ژ (ئهحوالین ریکتی) یه، یهعنی: ئهو دانا خودییه، دهمی ریتنگ دکهفته ریکتی، خودی وئ رازیوونئ ددهته وی یی وی بقیث بئی کو وی دهستهک د خوگهاندنا وئ دا ههبت. و هندهک دبیژن: ل دهسپیتکی ئهو ژ (مهقاماتانه) دقیت ریتنگ کاری بو ب دهستقهئینانا وئ بکهت، پاشی دووماهییبی ئهو دپته ژ (ئهحوالان).

رازیوون و تاما باوهرئ:

ژ بهر کو دین ههمی ل دور (رازیوونئ) دزقرت، پیغهمبهر -سلاف لی بن- د گوتهکا خو دا دبیژت: ﴿ذَاقْ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا﴾ (موسلم فه دگوهیت) یهعنی: ههچییبی ب ئهللاهی رازی بت خدا، و ب ئیسلامئ دین، و ب موحهممهدی پیغهمبهر، ئهو وی تاما باوهرئ سهحرک.

و رازیوون، ئهگهر ئهو بت مروث بهس ب دهقی بیژت: ئهزئ رازیمه ب فلان تشتی، ئهو دئ کارهکی گهلهکی ب ساناهی بت، بهلی ئهگهر مروث ب کریار بکهفته ئمتیحانا رازیوونئ کیم کهس ههنه ب سهرکهفتن ژئ دهریاس بین؛ چونکی رازیوونئ راستییهک بو ههیه دقیت د واقعی دا ئهو ب جهر بیت، قیجا راستییا رازیوونئ چییه؟

راستییا رازیبونا:

رازیبونا ب خوداینییا (ئه‌للاهی) ئه‌وه مرۆف یی ب (روبوبییهت و ئولووهییهتا) وی رازی بت، رازیبونا ب روبوبییهتا وی ئه‌وه مرۆف وی ب سالۆخه‌تین خودانییی همییان بنیاست، و وان بده‌ته وی ب تنی، وه‌کی کو یی رازی بت ب ته‌دبیر و ته‌قدیرا خودی بۆ وی قیای، له‌و خو ب هیتله ب هیقییا وی ب تنی قه، و داخوآزا هاریکارییی ژ وی ب تنی بکه‌ت، و خو هله‌سیره‌ته وی ب تنی. و رازیبونا ب ئولووهییهتا وی ئه‌وه قیان و گوهدانا وی د هه‌می کار و کریاران دا بۆ وی ب تنی بت، ب وی شه‌رتی ئه‌و د وی قیان و گوهدانی دا یی دلپیش و موخلص بت.

و رازیبونا ب ئیسلامی ئه‌وه ئه‌و حوکمی ئیسلامی د هه‌ر ئه‌مر و نه‌هییه‌کا هه‌بت دا ب جه- بینت، بیی هه‌ست ب دلته‌نگیییه‌کی یان دودلییه‌کی بکه‌ت، ئه‌گه‌ر خو ئه‌و حوکم دژی هه‌وایی نه‌فسا وی بت، یان د گه‌ل گوتنا سه‌رۆک و ده‌سته‌ک و کۆما وی نه‌گونجت ژی.

و رازیبونا ب پیغه‌مبه‌رینییا موحه‌مه‌دی -سلاش لی بن- ئه‌وه ئه‌و خو ب ده‌ست وی قه به‌رده‌ت، و دویچوونا ریکا وی بکه‌ت، و باوه‌رییی ب هه‌ر تشته‌کی وی گۆتی بینت، و ژ بلی شریعه‌تی ئه‌و یی هاتی حوکمی خو نه‌به‌ته به‌ر چو شریعه‌ت و قانونین دی.

و ئه‌گه‌ر وی ئه‌ف چه‌نده کر، گه‌له‌ک که‌س دئ هه‌بن خو ژئ دهنه پاش، و وی هیتله ب تنی.. به‌لی، بلا ته خه‌م یی نه‌بت، کیمییا هه‌قالان، و گه‌له‌کییا نه‌یاران بلا ته ژ ریکتی سست نه‌که‌ت؛ چونکی گه‌له‌کییا خیشه‌به‌رکان وان ب بها نایخت، و کیمییا گه‌وه‌ران وان بی قیمه‌ت ناکه‌ت!

پسپارهك و ئالۆزیهك:

و هندهك كهس هه نه خۆ ل بهرانبهه ئالۆزیهكی دبینن ده می مرۆف به حسێ رازیوونی دكهت، ب تایبه تی رازیوونا ب ته دبیر و ته قدیرا خودی، و پسپار دكهن: باشه نه گهر خودی تشته کی بۆ مرۆفی نه خۆش و ل سهه نفسی گران ههز کر، وه کی مرنا خۆشتقییه کی، نساخییه کی، هه ژاریی.. ئه ری چاوا مرۆف پی رازی بیت و بۆ وی خۆش بت؟ ئه قه تشته كه دژی تبیعه تی مرۆقییه، بیژنه قی صهبر، بلا.. بهس هوین بیژنی: رازیوون ئه قه تشته کی ب زهحه ته؛ چونکی رازیوونا ب نه خۆشیی کۆمکرنا دو هه قذرانه.

و ههه چهنده ئه ف پسپاره به لکی ب سهه سه ره قه یا به ره قه ل ژی بت، به لی ب راستی ئه و دورست نینه؛ چونکی تبیعه تی مرۆفی گه له ک جاران وی ژ مرۆفی دخوازت کو ئه و ب تشته کی بۆ وی نه خۆش رازی بیت، به لکی ههز ژی ژی بکهت، و هه ما به سه نمونه یه کا ب تنی بۆ هه وه بینین:

مرۆقی نساخ، ده می دچته نک دختۆری و داخوازا ده رمانه کی بۆ ده ردی خۆ ژی دكهت، و دختۆر دبیتنی: ده رمانی ته ئه وه ئه م ده سته کی ته بپین، نه گه ر نه.. ده رد له شی ته هه مییی دئ قه گرت! هنگی د گه ل کو برینا ده سته بۆ وی گه له کا نه خۆشه ژی، به لی ئه و دئ پی رازی بت، و دئ ههز کهت زوی ده سته وی ژیته کهت ژی.. به لی ل قی پی تشته کی دی هه یه دقیت ئه م بیرا خۆ لی بینینه قه: قی رازیوونا نساخی ب برینا ده سته وی مه عنا یا وی ئه و نینه دقیت ئه و نه ئیشت، و نه فسا وی ب قی کاری نه خۆش نه بت، و ب خه م نه که قه ت ل سهه برینا ده سته وی، نه.. ئه ها ئه قه یه یا دژی تبیعه تی مرۆفی، و ئه قه یه یا ناکه فته د بن مه عنا یا رازیوونی قه، پیغه مبهه ر-سلا ف لی بن- ده می نساخ دبوو دئیشا، و ده می خۆشتقییه کی وی مربا ب خه م دکهف و دکره گری.

فیقیبی رازیوون:

مهزنترین فیقیبی ب رازیووننی قه دئیت نهوه مروقی ریشنگ ل دریتربیا چوونا خو یا ل سهر رتکی ههست ب یینفرههی و کهیف و خوشییی دکهت؛ چونکی نهو دزانت ههچیبیا هاتییه سهری ب قهدهرا خودییه، و نهو تشتی خودی بو وی هلبزارتی چیتره ژ وی یی نهو بو خو هلبزرت. . جارهکی گوتنه نیمامی شههید حوسهینی کورپی عهلی -خودی ژئی رازی بت- نهبوو ذهر دبیژت: نهز ژ زهنگییی پتر حهز ژ فهقیرییی دکهم، و ژ ساخلهمییی پتر حهز ژ نساحییی دکهم، نیمامی گوت: ((خودی رهحمی ب نهبوو ذهری بهت، پا نهز دبیژم: ههچییی خو بهیلته ب هیقییا هلبزارتا خودی یا باش قه دئی حهز ژ وی تشتی کهت یی خودی بو وی هلبزارتی)).

و جارهکی سی ژ مهزنترین زاهدین نوممهتی گههشتنه ئیک: سوفیانی شهوری، و وههییی کورپی وهردی، و یووسفی کورپی نهسباطی، سوفیانی گوت: بهری من حهز ژ مرنا ب خافلهتی نهذکر، بهلی نوکه نهز حهز دکهم بمرم. یووسفی گوتی: بوچی؟ وی گوت: هندی نهز دترسم فتنه ب سهر من دا بییت. یووسفی گوت: پا من دقیت نهز گهلهک بمینم، شهوری گوتی: بوچی ته مرن نهقیت؟ وی گوت: بهلکی روژدهکی نهز ب دورستی توبه بکهم و کارهکی چاک بکهم. پاشی وان گوته وههییی: تو چ دبیژی؟ وی گوت: نهز تشتهکی ناهلبزترم، نهز پتر حهز ژ وی تشتی دکهم یی خودی حهزکری.

هنگی سوفیانی شهوری رابوو ب ناڤ چاقین وی قه ماچی کر و گوت: نهز ب رهبیی کهعبی کهمه، نهقهیه رووحانییهت!

خوړاستکرن ل سهر ریکي (نستيقامه ت)

د قورنانا پيروز دا خودايي مهزن خوړاستکرن ل سهر ریکي و بهرانبهري وي د نیک نايه تي دا کوم دکه ت، دهمي ديپرت: ﴿فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (هود: ۱۱۲) يه عني: نهی پيغه مبهري تو و نهوي د گهل ته توبه کري و هسا خو ل سهر ریکي راست بکهن، وهکي فهران ل ته هاتييه کرن، و هوين پي ل وان توخوبان نه دانن يين خودي بو ههوه دانان.

ژ في نايه تي ناشکهر دبت هندي (نستيقامه ته) کو خوړاستکرن ل سهر ریکييه، دژي (طوغياني) يه کو دهرياسکرن توخوبانه د ههر تشته کي دا، و خوړاستکرن ل سهر ریکي ژي نیک ژ وان قويناغيين ریکييه يين ريشنگي ریکا چوونا بهر ب خودي فه لي ددان.

فيجا گرنگيا نستيقامه تي چييه؟

گرنگيا خوړاستکرن:

سوفيانې کورې عبداللهي ديپرت: من گوته پيغه مبهري -سلا ل لي بن- گوته کي د نيسلامي دا بو من بيژه نهز پسارا وي ژ نیکي دي نه کم، وي گوته: ﴿بيژه: من باوهری ب خودی ئينا، پاشی خوړاست بکه﴾ (موسلم فه دگوهيت).

چوون بهر ب خودئی قه

مرۆقی دهمی کارهکی گرنگ ههبت، و نارمانجهکا مهزن ل بهر بت، گاڤا ریتکا خو زانی، و قهست کرئ، ئەو ب مجدی دئ لی دته پئ، و ههر گازییهکا ژ رهخ و رویان قه بیتئ، بو هندی دا وی ژ چوونی لیقهکته، یان هتا موژیول کته، ئەو لی نازقرت، و گوھ نادهتی، و دئ بهردهوامیی دته چوونا خو.. ئەفه ب کورتی مهعنا یا وی گۆتنبیه، یا پیغهمبهری -سلاڤ لی بن- نیشا سهحابیی خو دای، پیغهمبهری -سلاڤ لی بن- دقیت ههڤال و دویکهفتیین وی هندهک مرۆقین (عهمهلی) و خودان کریار بن، و گهلهک خو ب قهههبالغا گۆتن و دان و ستاندنن خرش قه موژیول نهکهن: ﴿قل: آمنت بالله﴾ بیته: من باوهری ب خودئ ئینا.. یهعنی: ریتکا خو بزانه و باش بنیاسه، و قهست بکی، ﴿ثم استقم﴾ پاشی خو راست بکه، یهعنی: ریتکا خو یا راست بگره، و ههپه، و ته خهم ب وی رهپوهوی نهبت ئەوا ههڤالین شهیطانی ل دۆر و رهخین ته دکهن، چونکی ئیک ژ مهزترین نارمانجین وان ئەوه ئەگهر ئەو نهشین ته لیقهکهن ژئ ته موژیول بکهن، قیجا هشیار به!

خوواستکرن چاوايه و د چ دایه؟

ههر ئیکئ ریتکا خودئ گرت و بهر ب وی قه چوو، شهیطان (یان ئیک ژ کادرین حزبا وی!) دئ خو هاقیتته د ریتکا وی دا و کاری بو هندی کته کو ئیک ژ دویان ب وی بدهته کرن: یان (تهفربطی) کو وی ژ چوونی سست بکته دا لیقه ببت، یان ژئ (ئیفراطی) کو ئەو هند زیده بدهته بهر بهرئ خو هتا بوهستییت قیجا لیقه ببت. و وهکی هوبن دبینن دووماهییا ههردویان ههر ئیکه. توندییا د کارئینانا دینی دا، و توندییا د خوډویرکنا ژ دینی دا، ههردو ژ ریتبازا شهیطانینه، و چارهیا دورست بو فان ههردو دهردان ئستیقامه و خوواستکرنا ل سهه ریتکا خودییه، لهو (شیخ الإسلام ابن تیمیة) دبیترت: ((أعظم الكرامة لزوم الاستقامة)) یهعنی: مهزترین قهدر خودئ ددهته عهبدئ خو ئەوه ئەو بهرئ وی بدهته ئستیقامهتی.

و (شیخ الإسلام الهروی) دهمی بهحسی نستیقامهتی دکهت، چند تشتهکان دهسنیشان دکهت، کو بیی وان نستیقامهتا دئیته و گوتن و کرباران دا ب جه نائیت، دهمی دبیت: ((الاستقامة على الاجتهاد في الاقتصاد، لا عاديا رسم العلم، و لا متجاوزا حد الإخلاص، و لا مخالفا نهج السنة)) یهعنی: خوراستکرن دقیت د هندئ دا بت کو:

- مرؤف ل دویف شیانا خو بوهستینت، و سستییی د کاری دا نهکته.
 - و ئابوری د کاری دا بکته، دا نه بهر ب (ئیفراطی) فه بچت کو تهعداییی ل خو بکته، و نه بهر ب (تهفریطی) فه بچت کو کاری خو زهعی بکته.
 - و وی بکته یا زانین بهری وی ددهتی، نه کو ب نهزانین بکفته ریکی.
 - و د چوونی دا بهری وی ل کناری خودی ب تنی بت، کو ئیخلاص ل نک ههبت.
 - و د ههر حالهکی دا ئه ل دویف سونهتی بچت، و یی دویر بت ژ بیدعی.
- ههر کهسی ب فان شهرتان بدهته ری، و نه ب فی لایی فه چهپ بدهت نه ب لایی دی فه ئه وی دورست دا ری، و جزایی وی دی ئه بت ئه دی گههته ئارمانجی، وهکی خودی سوز دای:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ ﴾ (الأحقاف: ١٣-١٤).

صهبر و شوکر

نیشهکا باوهریبی صهبره.. و نیثا دی شوکره:

- چونکی راستییا باوهریبی ئهوه تو بهر ب وی باشییی قه بچی یا خودی بهری ته دایی، و خوژ وی خرابییی بدیهه پاش یا وی گوتیبیه ته نیتزیک نهبه، و حهتا تو بشییی فان ههردو نارمانجان ب جه- بینی ته ههوجهیی ب (صهبری) ههیه، و نهگهر تو شیای وان ب جه- بینی، ئهو دئی بهری ته دهته (شوکرئ).

- یان چونکی باوهری ناقهکی کۆمکهره بۆ: گۆتن و کربار و نیهتی، و ئهول سهردو تشتان یا ئاقاگرییه: کرنا وی کاری طاعهتی خودی تیدا هه، و ئهقه راستییا (شوکرئ)یه، و هیلانا وی کاری بی ئهمرییا خودی تیدا هه، و ئهقی (صهبر) بی دقیت.

قنجا طهبر چیه؟ و شوکر چیه؟

صهبر د بنیات دا پهیشهکا کۆمکهره بۆ سی مهعنايان: گرتن و دژواری و کۆمکرنی. گرتنا نهفسی و کۆمکرنا وی ل سهرتک ب دژواری ژ هریانی، ل دهمی هاتنا ههر تشتهکی بۆ وی نهخۆش بت، لهو هندهک زانایان دگۆت: ((صهبر ئهوه ته ئهدهب و تۆرهیهکی باش ههبت دهمی بهلایهک ب سهردا بیت))، و هندهکان دگۆت: ((صهبر ئهوه تو خو نهرازی نهکهی ل سهردههرا خودی)).

و شوکر ژى د بنيات دا تشته که خو ل سهر سى ستوينان دگرت: کو تو نعتيرافى ب وئى قهنجيبى بکهى نهوا د گهل ته هاتييه کرن، و مه دحيتن وى بکهى يئى قهنجى د گهل ته کرى، و وئى قهنجيبى بو خو بکهيه هاريکار بو کرنا وى تشتى يئى نهو قهنجىکار پى ژ ته رازى بيت، لهو هندک زانايان دگوت: ((شوکر نهوه تو مننه تى بيىنى، و حورمه تى بپارتى، و ب خدمه تى رابى)).

ل سهر قى بناخه يى صهر و شوکر دو تشتين پيکقه گرديينه، چونکى بنياتى کارى نهوه تو فه مانا خودى ب جه بيى، و خو ژ بى نه مرييا وى بدهيه پاش، و کرنا قى چهندي صهر پى دقيت، و ب کرنا وئى شوکر پيک ديت، و ژ بهر قى په يوه ندييا موکوم خودى ملين وان هردويان د نايه ته کى دا دانه ئيک ده مى گوتى: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ (ابراهيم: ۵).

ساي رهنگين صهبراي، و رهنگاي چيتر و تامتر:

سى رهنگين صهبرى هه نه:

۱- صهبرال سهر طاعه تى خودى: د قى ژيانى دا هتا مروث بشيت گوهداريا فه مانين خودى بکه ت، و نه مريى وى ب جه بينت، نهو دى تووشى گه لهک نه خووشى و ته نگا قيبان بت، و گه لهک ناسته نگ دى که قنه د رپکا وى دا، و چى گاغا نهو شيا بينا خو فره بکه ت، و رپکا خو بپرت هتا بگه هته نارمانجا خو نهو ژ وان که سان نيته هژمارتن بين صهبر ل سهر طاعه تى خودى کرى.

۲- صهبرال سهر خو دوير کرنا ژ بى نه مرييا خودى: کو نهو بشيت بهر هنگاريا وان پالده ران بکه ت بين وى ب نک بى نه مرييا خودى قه پالده دن، و بهرى وى دده نه گونه هکاربيى، و نهو د قى دنيا يى دا گه لهکن، هندک

جاران نهو ژ وان کهسان پهیدا دبن بین ل دۆر و پهختین مرۆقی دژین، و هندهک جاران ژى نهو ژ نهفسا مرۆقی ب خو دهردکهفن، و بهلکی نهغه نهخوشر و ب زهحهتر بن.

۳- صهرا ل سهرا وان موصیبهتان بین خودی مرۆقی پی دجهپینت: وهکی نیش و نهلم و مرن و شکهستن و ههژاری و هتد.. ژ رهنگین نهخوشییان.

و ههردو رهنگین ئیکى پهیوهندی ب کهدا مرۆقی قه ههیه، و مرۆقی دهستهکى هلبژارتنى تیدا ههیه، بهلى رهنگى سیبى نه ژ کهدا مرۆقییه، و وی چو دهست تیدا نینه، لهو ههردو رهنگین ئیکى -وهکی زانا دبیزن- چیترو تمامترن ژ رهنگى سیبى، وهکی دى بو مه ئاشکهرا بت.

طهبر وهك قویناغهكا ریکى:

مرۆف دهمى د قى دنیایی دا قهستا خودی دکهت، و بهر ب وی قه دچت، ههوجهییا وی ب فان ههر سى رهنگین صهبرى ههیه؛ چونکی نهو ههر سى رهنگین ئاتافى ب سهرا وی دا دئین بین نهف ههر سى رهنگین صهبرى پی دقین، دهمى توریکا خودی یا ئیکانه ژ ناف هزاران ریکین شهیطانى و ههقالین وی د قى دنیایی داب و خو هل دبیزری، گهلهک (شوبهه) و (شهوهت) دى کهقنه پیشییا ته، و ل فان ههمى جهان تو دى خو ل بهرانبهرا شهراى خودی بینى، نهوی جار دبیزته ته: نهف تشته یی دورسته بکه.. و جار دبیزته ته: نهف تشته یی دورست نینه نهکه.. و هنگی تو دى کهقییه ژیر پیهستهکا دژوار ئیکهمین جار ژ لایى نهفسا ته قه، پاشی ژ لایى وان کهسان قه یین نیزیکی ته و ل دهور و بهرتن ته دژین، پاشی ژ لایى شهیطانى و سولطانى قه، قیجا تو دى چ کهی و دى لایى راستى هلبیزری یان یی چهپى؟

ئهگهر ته لایب چه پئی هلبژارت، ئهو تو ژ ریکا چوونا بهر ب خودی قه لیتفه بووی، و هنگی مه ناخفتن د گهل ته نینه، بهلی ئه گهر ته لایب راستی هلبژارت، دئی ته ههوجهیی ب صهبرهکا زیده ههبت، ههتا تو بشیی ئاستهنگین ریکئی دهرباس بکهی، و ب سهرفهرازی بچییه ری.

ژ بلی فان نهخوشییان یین دئینه ریکا ته ژ بهر هلبژارتنا ته بو چوونا ل سهر ریکا راست، هندهک نهخوشییین دی ژی ههنه، وهکی: ترسی و برسی و ههژارییی و مرنا خوشتشییان.. خودی دئی وان ئینته ریکا ته؛ دا صهبرا ته و راستگویییا ته پئی بجهربینت، و تشتهکی ئاشکهرايه کوزیرئی ئهصلی بو خهلکی ئاشکهرا نابت ههتا ب ئاگری نهئیتته جهرباندن! ل قی دهمی نهفسا ته یا خراب، و ئهو خهلکین ل دۆر و رهخین ته دژین دئی دودلییی بو ته چی کهن، و بیژنه ته: سهحکی، ته ریکا خودی یا هلبژارتی، و د گهل هندی ژی خودی فان نهخوشییان ددهته ته! هنگی ژی دئی ته ههوجهیی ب صهبرهکا زیده ههبت، ههتا تو بشیی ئاستهنگین ریکئی دهرباس بکهی، و ل ریکا خو لیتفه نهبی.

و ههر چاوا بت صهبرال سهر (شوپهت و شهوهتان) ب زهحمهتتره ژ صهبرال سهر (موصیبهتان)، (شیخ الإسلام ابن تیمیه)ی -خودی ژی رازی بت- گهلهک جاران دگۆت: صهبرا یوسفی ل سهر نهگوهدانا ژنا عهزیزی د وی تشتی دا یی وئی ژئی دخواست، تامتر بوو ژ صهبرا وی ل سهر هاقیتنا برایین وی بو وی د چالی دا و فرۆتتا وی و دویرئییخستنا وی ژ بابی وی، چونکی ئهقه هندهک تشت بوون بیی کهدا دهستی وی ب سهر وی دا هاتبوون، بهلی صهبرا وی ل سهر نهگوهدانا ژنا عهزیزی ب رازیبوون و هلبژارتنا وی بوو، و ههتا ئهو شیای قی صهبری ب دهست خو قه بینت، وی بهری ههر تشتهکی بهرهنگارییا نهفسا خو و دلچوونین خو کر.

چوون بهر ب خودی قه

هر وهسا وی دگوت: صهبرال سهر کرنا طاعه تی تمامتر و چیتره ژ صهبرال سهر نه کرنا هرامی؛ چونکی مه صلحها کرنا طاعه تی ل نک خودی خوشقیتره ژ مه صلحها نه کرنا هرامی، و خرابیا نه کرنا طاعه تی ل نک وی کریتتر و نه خوشتره ژ کرنا هرامی..

و مه عناقی گوتنا وی یا دووماهییبی نهوه: دهمی تو بهر ب خودی قه دچی، و تو کهفتیبیه بهرانبر ئیک ژ دو تستان: یان دقیت تو ئیک ژ وان واجباتان نه کهی یین خودی گوتیبیه ته بکه، یان ژی ئیک ژ وان هرامیبیان بکهی یین خودی گوتیبیه ته نه که.. گونهان چ ژ وان ههردویان مهزنتره؟ بهرسف: گونهها نه کرنا واجبه کی.

مه رته به یین صهبری:

هتا ریتنگی ریکا خودی ب دورستی بگهته صهبری، دقیت نهو ب سهر سی دهرجه یان بکهفت، نهو دهرجه یین دبیترنی: مه رته به یین صهبری، نهو ژی نهقه نه:

یا ئیک: صهبر ب خودی:

و نهقه نهوه مروف بزانت و باوهری ههبت کو صهبرا وی ب خودیبیه نه ب وی ب خویه، یه عنی: نه گهر خودی صهبری نه دهته وی نهو نه شیت صهبری بکهت، لهو د ههر نه خوشیبیه کا ههبت دا دقیت نهو دوعایب بو خو ژ خودی بکهت کو خودی صهبری بدهتی، خودی د نایه ته کی دا دبیتر: ﴿وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ (النحل: ۱۲۷) یه عنی: تو بیهنا خو ل سهر وی نه خوشیبیه فرده بکه یا د ریکا خودی دا دگهته ته، و بیه نفرده ییا ته ب تنی ب خودیبیه.

يا دوپل: صهبرا بو خودی:

یہ معنی: دہمی ټو صهبری دکیشن و بیہنا خو ل سہر نہ خوشییان فرہہ دکت، دقتیت پالدهری وی بو ځی چندی ځیانا خودی بت، و مہسہدا وی پی کناری خودی بت، دا ټو پی نیزیکی وی بت، نہ کو ژ بہر ہندی بت دا ہیزا نہفسا خو بہرچاٹ بکت، یان دا خہلک مہدحین وی بکن، و بیژن: ټو نہ مروځہکی لاوازہ.

يا سييل: صهبرا د گہل خودی:

و ټه ټه مہر تہبہیا بلندتر و ب زہمہ تترہ، و مہعنا وی ټوہ ټو ہند بیہنا خو فرہہ بکت ہتا بشیت فرمانا خودی د ہر تشتہکی دا ب جہ بینت، ب رہنگہکی و ہسا کو کس وی ل وی جہی نہ بینت پی خودی نہقتیت وی لی بینت، یان خو ژ وی جہی بدہتہ پاش پی خودی دقتیت وی لی بینت. و ټو وی ب فی رہنگی بت ټو نہفسا خو ل سہر مرادا خودی و ہقف دکت، و ټه ټه صهبرا مروځین راستگوہ، شیخ جونہیدی بہغدادی دبیزت: ((چوونا ژ دنیا پی بہر ب ناخرہتی ځہ یا خو ش و ب ساناہیہ ل بہر خودان باوہری، و پشتدانا وی بو خہلکی د ریکا خودی دا کارہکی دژوارہ، و چوونا ژ نہفسی بہر ب خودی ځہ کارہکی ب زہمہت و دژوارہ، و صهبرا د گہل خودی ب زہمہ تترہ)).

بهرل دارا طهبرل يل شرينه:

ټم ہمی دزانین کو صہبر دارہکا گہلہکا تہعلہ، و تاما وی د دہځی دا زیدہ یا نہخوشہ، بہلی تشتی دقتیت ټم ژ بیر نہکہین ټه ټہ کو وی دارا ہندا تہعل بہرہمہی گہلہکی شریں پیځہ دقتیت، گہلہک جاران دی تشتہکی کہیہ د دہځی خو دا تامہکا نہخوش ژئی دقتیت، پشتی دہمہکی دی ہند بینی تاما وی خوش ہوو!

مه‌لایی جزیری به‌حسی به‌ری دارا صه‌بری بۆ مه دکهت، و دبیت:

صه‌بری به‌ری شیرینه، وه ئوستادی خه‌به‌ر دا

لهو دل مه ب ته‌حلی و غه‌مان خورره‌م و شا‌گرت

ئه‌گه‌ر ته بقیته ئه‌و ته‌علییا ژ خه‌م و دهردان دگه‌هته ده‌قی ته، پشتی ده‌مه‌کی نیزیکی تامه‌کا شرین بده‌ته دلّی ته، هنده‌ک صه‌بری ب کارینه، به‌لی ژ بیر نه‌که حه‌تا ئه‌و شرینیی بده‌ته دلّی ته دقین سی تشت ل نک ته هه‌بن:

ئیک: دقیت تو بیرا خۆل وی جزایی مه‌زن بینیه قه بی کو سه‌را صه‌برا ته دی گه‌هته ته، و دنیایی یا ب مه دایه زانین کو هه‌ر که‌سه‌کی بیرا خۆل خۆشییا دو‌ماهییی ئینایه قه ته‌حه‌مولا نه‌خۆشییا به‌راهییی یا کری.

دو: دقیت تو هیثیه‌کا مه‌زن د دلّی خۆ دا بچینی کو ئه‌ف نه‌خۆشی و ته‌نگافی تشته‌کی به‌روه‌خته، و پشتی ده‌مه‌کی نیزیکی دی خۆشی و به‌رفره‌هی ئیت.

سه: حه‌تا نه‌خۆشییا نوکه هه‌زا ته د دهرحه‌قا خودی دا خراب نه‌کهت، و ته ژ ره‌حما وی بی هیثی نه‌کهت، بیرا خۆل وان هه‌می نعه‌تان بینه قه یین خودی به‌ری و نوکه ژی د گه‌ل ته کرین، ئه‌و نعه‌تین ژ به‌ر گه‌له‌کییا وان تو نه‌شبی به‌ژمیری..

دبیزن: جاره‌کی تبلا ژنه‌کا خودیناسه‌کی ژئفه بوو، ئینا وی کره‌که‌نی، هنده‌ک ژئ عه‌جیب‌گرتی بوون و گۆتنی: تبلا ته چوو و تو یا دکه‌یه هندی؟! وی گۆت: شرینییا وی خیری یا ژئ دگه‌هته من، تاما ته‌علییا وی

چوون بهر ب خودای قه

نههیتلا ل بیرا من. و نهفه ئیشاره ته که ژ وئ بۆ مه قامی وی مویته لایی بی صه بری ل سه ر نه خوشی بی دکیشته، و تاما شریبیا شوکری ژئ سه ح دکه ت.

شوکر و ههر پینج پیکی وئ:

شوکری پینج پیپک و قاعیده بۆ هه نه نهو خو ل سه ر دگرت:

یا ئیکه: نهوئ ب کارئ شوکری رادبته خو بنده ستی وی بکه ته بی قه نجی لی کری.

یا دوپه: هه ز ژئ بکه ته و قیانا وی د دلئ خو دا هه لگرت.

یا سییه: ئعتیرافی ب قه نجی و نعمه تا وی بکه ته.

یا چاره: مه دحین وی سه را قه نجی بی وی بکه ته.

یا پینجه: نهو وان قه نجی یان د وئ ریکئ دا ب کار نه ئینت یا خودانی قه نجی یان پی خوش نه بت.

تشتای طه بری و شوکری نههیتلا:

مه زنتربن تشتئ صه بری ل نک خودانی نههیتلا نهوه: نهو خو ل بهر نعمه تی و موصبیه تی نه گرت، ده می نعمه ته ک دگه هتئ نهو به طران بیت و ده ستئ خو ژ دانئ بگرت، و ده می موصبیه ته ک ب سه ر دا دئیت نهو بکه فته و خو ل سه ر قه ده ری نه رازی بکه ته.

چوون بهر ب خودای فیه

و مهزنترین تشتی شوکری ل نک خودانی نههیلت نهوه: نهو وی نعمهتی یا خودی د گهل کری بکهته ریک دا کو بی نهمرییا خودی پ بکهت، و یا ژ وی ژی کرتتر نهو نعتیرافی نهکته کو نهو نعمت فنهجییه که خودی د گهل وی کری، و هزر بکهت هندی نهو بی ژ ههژییه لهو نهف نعمته یا د گهل هاتییه کرن.

و ل دووماهییی گوهی خو بدی خودایی ته چهند بی هتیایه کو تو شوکرا وی بکهی:

د نههره کی دا خودای مهزن دییژت:

(نهوین من ل پیرا خو دئینه فیه و زکری من دکهن نهو یین ل دیوانا من، و نهوین شوکرا من دکهن، نهز دئ ل وان زیده کهم، و نهوین گوهدارییا من دکهن نهز دئ قهدری وان گرم، و نهوین بی نهمرییا من دکهن نهز وان ژ رهحما خو بی هیفی ناکهم، نهگهر وان تویه کر نهز خوشتشییی وانم، و نهگهر وان تویه نه کر نهز دخترۆی وانم، نهز وان ب موصیبه تان موبته لا دکهم، دا وان ژ کیماسییان پاقر بکهم).

ههژاری

دهمی تول سهر پرتکی دچی.. و ته ئارمانج ئهو بت ب سلامهتی پرتکا خو دهرباس بکهی، و بگههیییه وی جهی یی هیقییا ته یا مهزن لی ب جه دئیت، کو دیتنا خوششیییه ب چاڤ، بلا د گهل هر پیگاڤهکا تو دهافیتی ل بیرا ته بت کو تو فهقیرئ بهر دهستی ویی، و نهگهر ئهو دهستی ته نهگرت و ته ب نک خو ڤه نهبت و ل سهر سفرا کهرهما خو ئاماده نهکته، ل بیابانا ڤی دنیا یا گهرم ژ فهقیرییی تین و برس دئ ته ودرگیرن..

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾﴾ (فاطر: ١٥) یهعنی: گهلی مرؤقان هوین

د دهمی تشتان دا ههوجهی خودینه، و خودی یی بی منهته ژ ههوه و ئهو یی هیژای مهدهحانه.

و دهمی خودیناس دبیژن: فهقیری ئیک ژ قویناغین پرتکا چوونا بهر ب خودی ڤهیه، بلا کهس وه هزر نهکته ئهو دبیژن: سالکی ڤی پرتکی دڤیت یی دهستقالا بت ژ مالی دنیا یی، و وی چو نهبت، نه.. ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ مهعنا وی ئهو نینه: کهسی ژ ههوه چو ژ مالی دنیا یی نینه، نه.. ل نک خودیناس و پرتنگین پرتکا وی ههژاری ئهوه مرؤڤ عهبدینییا خو بو خودی بنهجه و بهرچاڤ بکهت، و باش بزانت کو ئهو چاڤهلینهکا ب تنی ژی ژ وی بی منهت نابت، و ما فهقیری ژ ڤی زندهتر چیهه؟ کو ته باوهری ههبت کو ته بیی وی تشتهک نینه، و تو بیی وی تشتهکی نائینی، نه بهس هنده.. بهلکی تو بیی وی تشتهک نینی، و نهگهر ئهو نهبا، ئهو ههبوونا ته ههی ژی ته نهدهوو.

داستیای ههژاریی ل نک شارهزاییڼ ریکای:

پسیار ژ خودیناسهکئی شارهزا ب ریکئی هاتهکرن: کهنگی فهقیر ههژی ناغئی فهقیرییی دبت؟ وی گۆت: نهگهر تشتهک ژ وی یی وی نهبت. گۆتن: چاوا نهو چی دبت؟ وی گۆت: نهگهر نهو یی وی بت نهو یی وی نابت، و نهگهر نهو یی نهبوو نهو یی ویییه! زانایی مهزن ئبن قهیییم دبیترت: نهغه باشتین گۆتنه دهبرین پی ژ فهقیرییی هاتییهکرن.. و بهلکی هندهک ژ ههوه بیژن: نهغه چ گۆتنا ئالوزه وی خودیناسی گۆتی؟ دا نهف گۆتنا وی ل بهر ههوه زهلال ببت، دقیت نهو وی ژ نهزمانی وان بو نهزمانی مه وهرگیرین؛ چونکی وان، و مهخسهدا من ب وان عارف و خودیناسن، گهلهک حهز ژ درپژکرنا ئاخفتان نهدکر. وی دقیت بیژته مه: دهسی ریتفنگ قهستا خودی دکهت، دقیت ل قویناغا فهقیرییی بدانت، و هنگی نهو دی ل وی قویناغی دانت نهگهر تشتهک ژ ههوايي نهفسی یان پشک و بارین وی ل نک وی نهمینت، و نهو ژئ دهستقلا ببت، و گاڤا پسیار ژئ هاتییهکرن: نهو چاوا چی دبت؟ وی گۆت: نهگهر تشتهک ژ ههوايي نهفسا وی بو وی ما، مهعنا نهو بو خودی یی صافی نینه، و نهگهر تشتهک ژ ههوايي نهفسا وی بو وی نهبوو، مهعنا نهو صافی بو خودییه.

ل سهرفی بناخهیی نهو فهقیری یا نهو بهحس ژئ دکهین، ههقدژ نینه د گهل هندئ کو هندهک مالی دنیايي یان حهتا گهلهک د دهستی مرۆقی دا بت، نهو فهقیری تشتهکئی (ذاتییه) ژ ناغۆییا مرۆقی دزیت، نه کو تشتهکئی (عهرضییه) ب ریکا نهبوونا مالی دگهته مرۆقی، نهو فهقیری نهوه تود ههمی حالهتان دا ههست بکهی کو ته ههوجهیی ب خودی ههیه، و تو ژ وی یی بی منهت نینی، یهعنی: ته باوهری ههبت کو فهقیری بهردهوام سالۆختهکئی ذاتی تهیه، کانئ چاوا بهردهوام دوهولهمندی وهصفهکئی خودی یی ذاتییه. وهکی (شیخ الإسلام ابن تیمیه) د مالکهکا شعری دا دبیترت:

و الفقر لي وصف ذات لازم أبدا
كما الغنی أبدا وصف له ذاتي

ئەگەر تە ئەفە زانی تو دئی زانی کو ئەو فەقیرییا ئەم ل فئیری بەحس ژئ دکهین دەوله مەندی ب خۆبه، چونکی دەمی تو فەقیرییا خۆل بهر دەستی خودی رادگههینی، ئەو تو یی دەوله مەندییا خۆ ب وی رادگههینی، و ئەفەیه دەمی مرۆفەکی خودیتاسهکی فەقیر دیتی، گۆت: فەقیری و رەزیلی؟! وی گۆت: نه، بهلکی فەقیری و سەر فەرازی!

دهستپیکا فەقیرییا:

ئەو فەقیرییا خودیتاس شیرەتی پی ل هەقالین خۆ دکهن ژ هندی دەست پی دکهت کو ئەو نهفسا خۆ ژ بهر خۆ بکهن، و وی تهسلیمی خودانی وی پی ژ راستی بکهن، لەو تو دبینی ئیک ژ وان چو جارن ژ بهر نهفسا خۆ یان بو نهفسا خۆ هەفکری نه دکر، و ئەفە سهروهی خودیتاسان پیغه مبهری خودی -سلاف لی بن- وهکی صهحابیین وی بهحسی وی دکهن، چو جارن کهربین وی بو نهفسا وی فنه دبوون. ئەگەر کهربین وی فهبان، یان عیجز ببا، ئەو بو خودی ب تنی بوو. و بونداری کوری حوسهینی دگۆت: هەفکری پی بو نهفسا خۆ نهکه، ئەو نه یا تهیه، وی بو خودانی وی بهپتله وی چ دقیت بلا وه لی بکهت.

راکرنا سی ئاستهنگان:

دنیا، ئەوا دقیت مرۆف خۆ ژئ بی منهت بکهت، دا فەقیرییا وی بو خودی ب تنی بت، د زاراشی خودیتاسان دا هەر تشتهکه ژ بلی خودی، لەوا ئەو دبیزن: فەقیرییا مرۆفی بو خودی هندی دخوازت مرۆف دەستی

خۆل بهر دنیایی فیه نه گرت. و ئەو ب خۆ دنیا -ب وی مهعنا یا مه نوکه گوئی- ب سی تستان فه ژ مرۆقی دئیه گریدان: دلی، و ئەزمانی، و دەستی. و ههچییه بقیته دنیا وی ب نک خۆ فه نهکیشت، دقیته ئەو فان ههر سی ئەندامان د دهر حهقا دنیایی دا ژ کار بیخت، و بهلکی هوبن بیژن: چاوا؟

بو بهرسف دی بیژن:

دەستی خۆ ژئی بکیشه، و مهخسه دا مه ئەو نینه تو دەستی خۆ ژ وی بهردهی، نه.. مهخسه دا مه ئەوه وی نهگه، ئەگه هندهک ژئی كهفته دەستی ته بهخیلییه پی نهکه، و ئەگه هندهک ژئی نهگه ههشته ته دەستدزیییه نهکه دا بگههینییه خۆ.

و دلێ ته ژئی بلا ئیخسیری قیانا وی نهبت، و عشقا وی بلا ئیکا هند ژ دلێ ته چی نهکهت کو ئەو جهی خودی د وی دلێ دا بگرت، و مهعنا قی ژئی ئەو نینه تو عهری خۆ ههمییه ب هندی فه ببۆرینی کو قیانا وی پالدهی و بکهیه نهقیان، ئەفه کارهکه ب کهسی فه ناییت، بهلکی یا دورست ئەوه ته هند ئەو بقیته هندی کو قیانا وی دلێ ته بندهستی خۆ نهکهت، و ژ چوونا ل سهه ریکی سست نهکهت.

و ئەزمانی ته بلا وهفکرییه مه دحین وی نهبت، چونکی ئەگه ته دیت ئیک گهلهک یی مه دحین ئیکی دکهت و ههر بهحسی وی دکهت، تو دی زانی کو ئەو ههز ژ وی دکهت.

خوگرتن ب وهریسی موکم نه

موکمترین وهریس وهریسی خودییه، خودئی د قورئانی دا دبیتژت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (آل عمران: ۱۰۳) و ل جهه کئی دی دبیتژت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ (الحج: ۷۸)، و خوپیته گرتن نهوا قورئان په یفا (اعتیصامی) بو ب کاردینت و فهرمانی پی ل مه دکهت، هندئی دگه هینت کو مه ههوجهی ب تشته کئی وهسا ههیه مه بیاریژت و وی تشتی ژ مه بدهته پاش یی نه م ژئ دترسین.. و ئاشکه رایه کو ههر کهسه کئی ل ریکه کئی بدهته ری دقیت ههر ژ سهری نهو هزرا هندئی بکهت وی تشتهک ههبت خو پیته بگرت، دا خو پی بیاریژت؛ چونکی چو ریکیین بی ترس نینن، و ریکا چوونا بهر ب خودئی ژئ فه وهکی ههر ریکه کئی یا تژییه ژ وان تشتین ریفتنگ ژئ دترست، قیجا چاوا نهو دئ شیت خو پاریزت ژ وان تشتان؟ دقیت وی په نایه کئی ب هیز ههبت ل دهمی تهنگافییی خو پیته بگرت، و ریبه ره کئی شارهزا یی وی ژ ههر جهه کئی ترس لی ههبت بدهته پاش. یه عنی: دقیت وی دو تشت ههبن:

- نهو ریبه ری وی ژ سهرداچوونی دپاریژت، و نه هیلت نهو ریکا خو خهلهت بکهت.

- و نهو په نای یی هند هیزی دده تی کو نهو یی ب سلامهت بت ژ ریگر و ئاستهنگان.

و نهف ههردویه ب هندئی دئ ب دهست وی کهفن نه گهر وی خو ب وهریسی خودئی یی موکم فه گرت، قیجا

وهریسی خودئی یی موکم چییه؟

عبداللاهی کورپی عهباسی دبیژت: (وهریسی خودی دینی وییه)، و عهبدللاهی کورپی مهسعوودی دبیژت: (وهریسی خودی کۆما موسلمانانه)، و عهطائی کورپی ئه‌بو ره‌باحی دبیژت: (وهریسی خودی په‌یمانا وییه) و موقاتل دبیژت: (وهریسی خودی ئه‌مر و طاعه‌تی وییه)، و وه‌کی ئه‌م دینین ئه‌ف گۆتینین وان هه‌می نیژیکی ئیکن. و خو‌پیشه‌گرتنا ب خودی و وه‌ریسی وی قه ئه‌وه مرۆف خو به‌پیلته ب هیقییا وی قه و باوهر بکه‌ت کو ئه‌وه یی مرۆفی دپاریژت، و هه‌رده‌م دوعا و داخوای ژ وی بکه‌ت کو ئه‌وه خراییا وی تشتی ژ مرۆفی بده‌ته پاش یی مرۆف ژیی دترست.

فیقییای خوگرتنا ب خودای و وه‌ریسی وای قه:

بۆری د گهل مه کو قورئان دو جاران فه‌رمانی ب ئعتیصامی ل مه دکه‌ت، جاره‌کی دبیژت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِاللهِ﴾ یه‌عنی: خو ب خودی قه بگرن، و جاره‌کا دی دبیژت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ﴾ یه‌عنی: خو ب وه‌ریسی خودی قه بگرن، و خوگرتنا ب خودی قه ب کورتی ئه‌وه مرۆفی ب دلی باوهری و قه‌ناعه‌ت هه‌بت کو ب تنی خودییه دشی‌ت وی بپاریژت و نه‌هیلته چو نه‌خوشی و ترس بگه‌هنی، له‌وه هه‌وار و دوعایین وی ژ خودی ب تنی بن، و هیقی و ترسا وی ژ خودی ب تنی بن. و خوگرتنا ب وه‌ریسی خودی قه مه‌عنا وی ئه‌وه مرۆف طاعه‌تی وی بکه‌ت: ئه‌مرین وی ب جه‌-بینت، و خو ژ نه‌هیپین وی بده‌ته پاش، و ده‌می ئه‌وه قی چهندی دکه‌ت دقیت ئه‌وه ژ به‌ر هندی بکه‌ت چونکی خودی فه‌رمانا یی کری، نه‌ چونکی ئه‌ف تشته عه‌ده‌ته یان ئه‌وه چیتر و ب مفاتره بو وی. و خوگرتنا ب خودی قه هیز و پاراستنی دده‌ته مرۆفی، و خوگرتنا ب وه‌ریسی وی قه هیدایه‌ت و پرتیشانی دده‌ته وی، و هه‌ردو پیکه‌ه ئیکا هند ژ وی چی دکهن کو ده‌می ئه‌وه به‌ر ب خودی قه بچت ئه‌وه ب هیز بکه‌فته پیککی و ژ چه‌پدان و ریبه‌رزه‌بوونی یی پاراستی بت.

مه زنگرنا پیروزیان

خودایی مهزن د قورئانی دا دبیرت: ﴿ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْم حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ﴾ (الحج: ۳۰) و پشتی هنگی ب دو نایه تان دبیرت: ﴿ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْم شَعِيرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ (الحج: ۳۲) و ئەف هەردو نایه ته ل سەر هندی کۆم دهن کو ههچییه (حورومات و شهعائرتین) خودی بیاریزت، ئەو بو وی ل نک خودایی وی باشه، و ئەو ل بهرچاڤ ژێ نیشانا تهقوایا دلییه.

و (حورومات) ئەو تشتن یین لازمه (حورمهتا) خو ل نک مروقی ههبت، و مهخسهه ب (حورمهتی) ریز و ئحتیرام و قهدرگرتنه، تشتهک ئەگەر ل نک ته یی (موختهرم) بت تو دئ وی پاریزی، و بهایهکی بهرچاڤ دهیی، و تو قهبویل ناکهی ئەو زهعی بیت، و (شهعائر) فهرمائین خودینه ژ ئەمر و نههیان، و پالدا نا (حورومات و شهعائران) بو خودی د قان هەردو نایه تان دا هندی دگههینن کو ئەو ئەو تشتن یین خودی ب بها ئیخستین و فهرمان یی کری، لهو دهمی مروڤ وان دپاریزت و بهایی ددهتی و کاری یی دکهت، مروڤ ژ بهر خودی و بو خودی وی چهندی دکهت، نه ژ بهر تشتهکی دی، مهعنا: ریز و ئحتیرام و قهدر و بها دووماهییهی هەر بو خودی دزڤرت نه کو بو وی تشتی ب خو یی ریز لی دئینهگرتن... بو نمونه: قهدرگرتنا کهعی یان بهری رهش، ژ بهر ذاتی کهعی و بهری نینه، بهلکی ژ بهر وی خودایه یی فهرمان ب قهدرگرتنا وان ل مه کری، و ئەف مهعنایه بوویه ئیمامی عومه د مهسهلی دا دیتی دهمی گوئییه بهری رهش: ئەز دزانم تو بهرکی نه چو مفایی دگههینی و نه چو زیانی، و ئەگەر من نه دیتبا پیغه مبهری -سلاف لی بن- تو ماچی کری، چو جارن من تو ماچی نه دکری!

و مروث نه گهر یی زانا بت ب شریعتی خودی نه وی د کیتابا وی و سوننه تا پیغه مبهری وی دا هاتی، دئی زانت کو خودی هندک توخوب داناینه و فرمان ل به نییپن خو کریمه کو نه و ان دهریاس نه کهن و پی لئی نه دانن، و نهغه نهو تشتن یین وی حهرامکرین، ههر وهسا وی هندک حقه و حقوق ژی د ناقبهرا مروثان دا داناینه، و ژ وان خواستییه نهو ریژی لئی بگرن، و بیاریژن، و ژ بلی قئی چندی وی هندک دهم و هندک جه ژی بو مه دهسینشان کرینه و بهری مه دایه گرتنا ریژی ل وان، وهکی: مزگهفتان و ره مه زانی بو نمونه.

بوچای نهه (حوروماتین خودای) بیاریژن؟

و ل قیبری مهسهلهک هیه ژ کهفن وهره گلهک جاران نهو ژ لایئ هندک کهسان فه دئیتته هلیخستن، نهو ژی نهغه هیه: دهمی فرمان ل مه دئیتته کرن کو نهه حورومات و شه عائرین خودی بیاریژن، یه عنی: طاعت و عیاده تی وی بکهین، نهری نهه وی چندی بکهین چونکی نهه یی ههژی هندیه کو حوروماتین وی بینه پاراستن، یان ژی ژ بهر هندی دا نهو مه خهلات کهت و جزا نهدهت؟

هندک کهسان ژ خهله تی و نه زانین دگوت: نهه نه ژ بهر طه مه عییا به حهشتی و ترسا جهنه می طاعتی خودی دکهین، بهلکی نهه طاعتی وی دکهین ژ بهر کو نهو یی هیژای طاعتیه، و نه گهر به حهشت و جهنه مه نه بانه ژی نهه ههر دا طاعتی وی کهین.. و نهغه نه نهو ریکه یا پیغه مبهری خودی ل سهر چوون و نیشا دویکه فتیبین خو داین، راسته خودی یی ههژییه طاعت و په رستنا وی بیتته کرن، بهلئی ههر وی ب خو به حهشت و جهنه مه ل دووماهییا ریکی یین داناین، و فرمانا ل مه کری نهه نهقی بخوازین و خو ژ نهقی بیاریژن، و وی عه مهل یی کریمه نه گهر بو وی چندی، و نهو گوتنا دی (موباله غه یه کا نه مهقبوله) د تهقوایی دا.. خودی بهری مه بدهته حهقییی د ههر مهسهله یه کی.

ل بهرچافگرنا نه گهران

بهري نوکه مه گوتبوو کو خودايي مهزن بو ههر تشتهکي نه گهرهک دانايه، و ب بهرچافگرتن و ب جهينانا وان نه گهران تشتهکي دژي تهوچيد و تهوهککولا ل سهر خودي نينه، بهلکي نهو پشکهک ژ تهوچيد و باوهری ئينانا ب خودييه، و نهفه دهليلهک بو ههوه..

پسپارهک ژ صهحايبيان و بهرسفهک ژ پينغه مبهري:

ئيمام عهلي -خودي ژي رازي دبت- دببترت: جارهکي پينغه مبهري -سلاف لي بن- د گهل جهنازيهکي بوو، دارکهک د دهستي دا بوو وي ل عهردي ددا، و گوت: ﴿ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ ﴾ يهعني: کهسهک ژ ههوه نينه نه گهر جهي وي ل جههنه مي و جهي وي ل بههشتي نه هاتبته نفيسين، صهحايبيان گوت: قيجا ما نهو خو نه هيلينه ب هيقيا نفيسينا خو فه و کاري بهيلين؟ وي گوت: ﴿ اعْمَلُوا فِكُلِّ مِيسْرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ، أَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَيَسِّرْ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ ﴾ يهعني: کاري بکهن، چونکي ههر ئيک دي بو وي کاري ئيته ساناهيکرن يي نهو بو هاتييه ئافراندن، نه گهر نهو ژ خهلکي دلشاديي بت کاري خهلکي دلشاديي دي ل بهر وي ئيته ساناهيکرن، و نه گهر نهو ژ خهلکي بهختره شيبی بت کاري خهلکي بهختره شيبی دي ل بهر وي ئيته ساناهيکرن. پاشي وي نهف ئايه ته خواند: ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ۝ فَسَنِّيْرُهُ لِيُسْرَى ۝ ﴾ (الليل: ۵-۷).

و ژ فئی همدیسې و ژ وان نایه تان یین پیغه مبهری -سلاډ لی بن- (نستشهاد) پی کری ناشکرا دیت کو خودی همی مه خلووقاتین خو ب ریتک و پیکي و تهرتیب نافراندینه، و وی بو ههر کاره کی نه گهرک دانایه و گریدانه ک د ناقبه ری دا چیکرییه، و وی چو تشت ژ قهستا و (صودفه) و بی تهقدیره کا بهروهخت د زانین و حکمه تا خو دا چی نه کرینه.. وی دهر د ب نه گهرین وی دا، و دهرمان ژی ب نه گهرین وی دا، و چو تشت ژ قهستا و بی نه گهر نه دایه، فیجا ل سهر ریکا نه گهران هره، دا کاری بو ته هاتییه تهقدیر کرن ب دهست خو بیخی.

نه گهران ب کارینه، بهلای خو نه هیله ب هیقیای قه:

و د گهل کو پینشییه تو نه گهرا ب کارینی، وه کی خودی و پیغه مبهری وی -سلاډ لی بن- فرمان پی ل ته کری، بهلی د گهل هندی ژی دقیت تو خو ب نه گهران ب تنی پشتراست نه کی، و هیقی و ترس ته ژ وان نه بت؛ چونکی نه وی ب دورستی خودی دنیاست دزانت کو نه گهر ب دهستی خودینه، و ژ دانانا وینه، فیجا بلا دلای ته ب وی قه بی گریدای بت بی نه گهر داناین نه کو ب نه گهران ب خو قه؛ چونکی نه وی نه گهر داناین ل بهر وی یا ب زحمهت نابت نه گهران راکهت.

ل سهر فی بناخه بی (تهوه ککول) دقیت ل سهر خودی ب تنی بت، چونکی د هه بونی دا ژ بلی (مه شیئه تا) وی چو نه گهرین تمام و واجب نینن، وی ب هه زکرنا خو نه گهر دانان، و ب فرمانا خو ژ مه خواست نه م وان نه گهران ل بهر چاډ وهریگرین، بی کو نه م (تهوه ککولا) خو بدهینه سهر، فیجا ههر جاره کا دلین مه تهو حیدا تمام د گهل بنه جهرکن و ل بهر چاډ گرتنا نه گهران کو مکرن، نه و نه م دورست یین ل سهر ریکی دچین.. ریکا چوونا بهر ب خودی قه.

قه کرنا ئالۆزیه کای:

دهمى ئەم ديبژين: حوكمى خودى ل سهر تشتى يى هاتيه دان و زانينا وى پى ههيه بهرى ئەو چى بيت، مهنا وى ئەو نينه قيجا هه ما ئەم دى دەستين خو ژ كارى و ب جهئينا ئەگه ران قه كيشين، و هه ما دى روينه خوارى و خو هيلينه ب هيشيا هاتنا وى تشتى قه؛ چونكى مانى ئەو هه ر دى ئيت! نه.. خودى زانويه و حوكم دايه كو فلان تشت دى ئيت ژ بهر ب كائينا فلان ئەگه رى، مهنا: حوكم و زانينا وى د كهفن دا ههيه كو چبوونا وى تشتى نهجامى ب كائينا وى ئەگه ريه، قيجا ب كارنهئينا ئەگه رى خيلافى وى تشتويه يى حوكم و علمى وى ئيجاب كرى، و هه چيى ل هيشيا هندى ما كو پى ب جهئينا ئەگه ران كار پهيدا بيت، ئەوى ههزا وى د گه ل هه قيبى يا گونجاي نابت.

و دهمى ئەم بهحسى ئەگه ران دكهين دو مهسهله هه نه دقيت ژ بيرا مه نهچن، بهرى نوكه ژى مه بهحس ژى كريبه، بهلى ل قيرى دى كورت كهين:

يا ئيكى: چى نابت ئەم خو بهيلينه ب هيشيا ئەگه ران قه، و تهوهككولا خو بدهينه سهر، و وى خودايى و مهشيه تا وى ژ بير بكهين يين ئەگه ر دانين.

يا دوين: ب جه نهئينا ئەگه ران ب جه نهئينا فهرمانا خوديه، و ئەو بهرى خودانى ددهته گونهه و زولمى و هه تا كوفرى ژى.

و پيغه مبهه -سلاف لى بن- د شيره تهكا خو دا ئيشاره تى ددهته قى چهندي دهمى ديبژت: ﴿يى رژد به ل سهر وى تشتى مفايى ته تيدا بت، و داخوازا هاريكاريى ژ خودى بكه، و بيزار نه به﴾.

زادی ریکی

هەر ریکه‌کا مرۆف بچتی دقیت هەر ل دهسپیکێ هزرا خود وی زادی دا بکهت بی کو پیتقییه ئهو د گهل خو ببهت دا پی بگههته قوبناغی و ب ریشه نه‌مینت، و بی گومان ریکا چوونا بهر ب خودی ژێ قه ئیک ژ وان ریکانه، و چونکی ئهو ریکه‌کا درێزه، و گه‌له‌ک نه‌خۆشی تیدا دکه‌فنه به‌را ریتنگی، لازمه ریتنگ بی زاد قه‌ستا وی نه‌کهت، دیسا دقیت ئهو زاده‌کی وه‌سا کیم د گهل خو نه‌بهت کو وی نه‌گه‌هینته قوبناغی؛ چونکی ئهو ریک:

به‌هره‌کا کویره گه‌له‌ک خو‌ش مه‌له‌قان لی غه‌رقین

سه‌فه‌را مه‌هله‌که‌یه و کووره ریه و یا نه‌په‌نی

و گه‌له‌ک زاد هه‌نه پیتقییه ریتنگی قی ریکی بو خو ئاماده بکهت، و د گهل خو ببهت، به‌لی ل قیری ب تنی ئهم دی به‌حسی سی ژ گرنه‌ترین وان زادن که‌ین، ئهو ژێ ئه‌فه‌نه:

۱- قیان و محه‌به‌ت. ۲- هیفی و رجا. ۳- ترس و ته‌قوا.

چوون بهر ب خودای فه

فیان و مه‌ه‌به‌ت

ژ که‌شن و‌ه‌ره شاره‌زایتن ب قی ریکئی، و زانایتن ب دلان، حیبه‌تی ماینه د دانانا پیناسه‌یه‌کا تمام دا بۆ (قیانئ) کانئ ئەو ب دورستی چیه؟ (ئبن قه‌ییم) دبیرت: هه‌ما فیان ب خو‌خو پیناسه‌ دکه‌ت، چونکی دانه‌نیاسین وئ پتر ل بهر مرۆقی ئالۆز دکه‌ت، هه‌بوونا وئ پیناسه‌یا وئیه، و قیان ب تشته‌کی نایته‌ سالۆخدان ئاشکه‌راتر ژ هندئ کو ئەم بیژنی: قیان، به‌لئ د شیان دایه مرۆف به‌حسئ ئەگه‌ر و نیشان و به‌ری وئ یئ شربن بکه‌ت.. و ئەقه‌یه یئ ئەزمان پیقه وه‌ستیاین، و په‌یف د ده‌ر حه‌قئ دا زنده‌ بووین، و هه‌ر ئیکی ل دویش حالئ دلئ خو‌بارا خو‌تی کری.

و به‌لکی غه‌ربترین تیگه‌ه‌شتن بۆ قیانئ ئەو بت یا وی ئەوئ گۆتی: ((فیان: مه‌یلا دلئ یا به‌رده‌وامه‌ بۆ وی یئ دل پیقه‌ هاتیه‌گر‌تدان)) و ده‌مئ ئەو دبیرت: ئەو مه‌یلا دلئ یا به‌رده‌وامه‌، مه‌عنا وئ ئەوه‌ ئەف مه‌یله‌ ب گه‌ه‌شتن و ویصالی ب دووماهی نایت، و ل سه‌ر قئ بناخه‌یی شاعره‌کی عه‌ره‌ب دبیرت:

وَمِنْ عَجَبِ أَيْ أَحْسَنُ إِلَيْهِمْ وَأَسْأَلُ عَنْهُمْ مَنْ لَقِيتُ وَهُمْ مَعِي
وَتَطْلُبُهُمْ عَيْنِي وَهُمْ فِي سَوَادِهَا وَیشتافُهُمْ قَلْبِي وَهُمْ بَيْنَ أَضْلَعِي

یه‌عنی: یا عه‌جیب ئەوه‌ ئەز ژ وان خه‌ریب دهم، و پسپارا وان ژ ده‌ور و به‌رین خو‌ دکه‌م، و ئەو یین د گه‌ل من، و چاقئ من ل وان دگه‌رپیت و ئەو یین د ببیکا وی دا، و دلئ من ژ وان خه‌ریب دبت ئەو یین د سنگئ

من دا. مه‌عنا: نیتزکییا وان ژ من، ناگرئ مه‌یل و خه‌ریبیا من بو وان ناهه‌مرینت، و نه‌فه دژوارترین حاله‌تین
قیانینه.

قیان ده‌سپیکا هه‌ر کاره‌کیه:

حه‌ز و قیان بناخه و ده‌سپیکا هه‌ر کاره‌کیه، و نه‌گه‌ر ژ هه‌ز و قیانی نه‌بت چو کار په‌یدا نابن، خو ده‌می
مرۆف کاره‌کی وه‌سا دکه‌ت یی مرۆفی یی نه‌خۆش و که‌رب ژئ قه‌دبن ژئ، مرۆف وی کاری دکه‌ت ژ به‌ر هه‌ز و
قیانا وی بو هه‌فدژئ وی، ده‌رمانه‌کی نه‌خۆش ده‌می ئیک قه‌دخۆت، تشتی وی بو قی کاری پالده‌ت هه‌ز و قیانا
وییه بو نه‌هیلانا ئیشی.. و وه‌کی قی ده‌می مرۆف کاره‌کی وه‌سا دکه‌ت یی بو هه‌وایی نه‌فسی یان دلئ نه‌خۆش
بت، نه‌و ژئ ب هه‌ز و قیان دئیته‌کرن، راسته‌ نه‌و کار ب خو بو مرۆفی یی نه‌خۆشه و مرۆف هه‌ز ژئ ناکه‌ت،
به‌لئ پا چونکی دووماهییی تشته‌کی وه‌سا پیته‌ دئیت یی مرۆف هه‌ز ژئ دکه‌ت، مرۆف وی کاری دکه‌ت، ژ به‌ر
هندئ هه‌می بزاف و لقینین جیهانا بلند و نزم ب هه‌ز و قیانی قه‌ دگرئداینه، له‌و ژ هنده‌ک عارفان دئیته
قه‌گوه‌استن کو جیهان ب قیانی و بو قیانی لفت، به‌لکی هنده‌ک هیشتا ویته‌تر دچن و دبیتن: جیهان ب قیانی و
بو قیانی په‌یدا بوویه.. و راستییا قیانی لقینا نه‌فسا هه‌ژنکه‌رییه بو خوشتقییی وی، له‌و قیان لقینه‌کا بی
راوه‌ستیانه.

جاره‌کی ل ده‌می هه‌جئ کومه‌کا خودیناسان ل مه‌که‌هئ گه‌هشتنه ئیک، نه‌وین ب عه‌مر ژ وان به‌حسئ قیانی
کرن، و کانئ راستییا وی چیه؟ پشتی هه‌ر ئیکی یا خو گوئی، وان به‌ری خو دایی جونه‌یدی به‌غدادی یی بی
ده‌نگه، و نه‌و ژ وان هه‌مییان بچوبکتر بو ب عه‌مری قه، ئیکی گوئ: نه‌ی گه‌نجی عیراقی، تو ژئ یا خو بیته.

چوون بهر ب خودای قه

وی گۆت: عهدهکئی های ژ خو نهمای، ههردهم خودایی وی ل بیرا وی بت، یی پراوهستیای بت د خزمهتا وی دا، وی ب دلئی خو بینت، قیجا دهمی دئاخفت ئەو ب وی دئاخفت، و دهمی تشتهکی دبیرت ژ وی خه بهر بدهت، و ئەگەر لقی ب فهرمانا وی بت، و ئەگەر پراوهستیای د گهل وی بت، لهوا ئەو ب خودییه و بو خودییه و د گهل خودییه.. هنگی چاقین وان خودیتناسان تهر بوون، و وان گۆت: ته تشتهک نههیلا لی بیته زندهکرن!

حهتا قیان بو ته بیته زادی ریکئی:

سالکین ریکا چوونا بهر ب خودی قه بری، و گههشتینه ئارمانجی، چانتکین خو تژی کرپوون ژ زادی قیانا خوشتی، لهو ل دهمی چوونی وان ههست ب برس نهدر، و فیقییی خرابی ریکئی دلین وان ب نک خو قه نه دکیشان، و ژ چوونی گیرۆ نهدرن.. و مخابن ئەم نهشیاینه وی بکهین یا وان کری؛ چونکی مه خو فیری قیانئ نه کرییه، و مه چانتکئی خو ژئی تژی نه کرییه، و بهلکی هندک ژ ههوه بیژن: چاوا دئ خو فیری قیانئ کهین؟ و وی ژ کیقه ب دهست خو بیخین؟

ئهوین بهری مه ل قئی ریکئی چوون، و سه ربۆرا خو بو مه قه گپرای، نیشا مه دایه کو ئیک ژ مه هنگی دئ شیت وی کهت یا وان کری، ئەگەر وی ئەف هه دهه ئەگه ره ل نک خو پهیدا کرن یین قیانئ دکیشه دلی:

ئیک: ئەو تشتی وی دقیت بلا ل نک ته خوشتقیتر بت ژ وی تشتی یی ته دقیت، ما تو نابیرئی: من ئەو دقیت؟ ئەری قیانا مروقی بو ئیکی کهنگی دئ یا دورست ئەگەر مروف ههز ژ وی تشتی بکهت یی ئەو ههز ژئی نه کهت، و وی بکهت یا وی نه قیت؟

دو: بلا بهحسی وی ههردهم ل سهر نهزمان و دلجی ته بت، و نارمانجا ته ژ ههر کار و حالهکی نهو بت؛ چونکی ب سهرپور هاتییه زانین کو نهگهر ئیکی ههز ژ ئیکی کر ژ بهحسی وی ناوهستییت، دبیزن: دهسی قهیس دین بووی و کهفتییه سهحرایج، نهو ژ مرۆقان درهقی، و نهگهر ئیکی قیابا خو نیزیکی وی بکهت، دا ناخی لهیلابی ئینت، هنگی نهو د جه- دا دما، و گوھی خو ددایج!

سه: ههفالیینیا وان بکه یین ههز ژ وی دکهن،.. ل میرگین وان بدانه، و گوهدارییا گوئین وان بکه، و هندی ژ ته بیت چاڅ ل وان بکه، دا توژی ژ وان بییه هژمارتن؛ ناخری مرۆف دجی د گهل وی بت یج مرۆف ههز ژئ دکهت، و هشیار بی! بلا دلجی ته ب وان تهنا نهبت یین نهیارهتییا وی دکهن، و بهرئ خهلکی ژ ریکا وی ددهنه پاش، و خودجی دهسی دقیت مه ب سوئنا ب ناگرئ جههههسی بترسینت دبیزت: مهیلی بو زالمان نهکهن.. و زولم ژ وئ مهزتر نینه مرۆف نهیارهتییا ریکا وی بکهت یج مرۆف دای.

چار: ههر تشتهکی ل بهر دلجی ته بو ئاستهنگ و نهو ب نک خو قه کیشا، و نههیتلا نهو ب نک وی قه بچت، خو ژئ بدهت پاش، وی تشتی ژ ریکا دلجی خو لاده، و وی بهافیزه؛ چونکی نهفینداری راستگو چو جارن قهبول ناکهت تشتهک ههبت بکهفته د ناقههرا وی و خوشتییی وی دای.

پنج: شریینیا قیانی هندی دخوازت مرۆف هندهک جارن بمینته ب تنی د گهل خوشتییی خو دویر ژ چافین رهقیان؛ دا ههست ب تاما خوشا ناخفتنا د گهل وی بکهت، قیجا تو د گهل وی بکهفه خهلووی و بمینه ب تنی؛ دا تاما موناجاتا وی سهح بکهی، ب تاییهتی ل وان دهمین نهو (تهنهزولجی) تیدا دکهت، و ته بو حوضورا خو قه دخوینت، وهکی سیئیکا دووماهییی ژ شهقی، بلا خهول بهر دلجی ته ژ موناجاتا وی شریتر نهبت.

شهش: و نهفه ژ ههمیبی عهجبیره، چونکی مرؤف نهشیت ب نهزمانی دهربرینی ژئی بکهت، و ههما بهس نهو راستییا وی دزانت یی دیتی: بلا دلئی ته ب ههمی قه ل بهر دهستی وی یی شکهستی بت.. و بیورن چونکی ب من قه نائیت فی حالهتی ب ناخفتنی بو ههوه تهصویر بکهم، خودئی وی ب رزقی مه ههمیبیان بکهت.

دهفت: وی ب ناڤ و سالوختهین وی بنیاسه؛ چونکی نهگهر ته نهو ب دورستی نیاسی مسوگهر تو دئی حهز ژ وی کهی، و نهو ههژارتین نهقیانا وی د دل دا هلگرتی ههمی نهون یین نهو نهنیاسی، نهگهر نه.. وان وه نهذکر.

ههشت: و نهگهر ته بقیته وی ب دورستی نیاسی، و سالوختهین وی بزانی، بهردهوام کیتابا وی بخوینه، هزرتین خو تیدا بکه، و خو د مهعنایا وی بگههینه، ههر وهسا حهدیستین پیغهمبهری وی -سلاف لی بن-؛ چونکی کهسهک ژ وی و پیغهمبهری وی پتر نهشیت وی ب ته بدهته نیاسین.

نهف: قهنجیبی وی بلا ههردهم ل بهرچاڤ و سهه هزرا ته بن؛ چونکی نهو پتر دئی بهری ته دهنه قیانا وی.

دهه: ب سوننهتین زیده خو نیزیکی وی بکه، پشتی کرنا فهرضان، چونکی نهو عهبدی ژ دهرهجا (مهحهبیهتی) بلند دکهنه دهرهجا (مهحبووییهتی)، تو حهز ژ وی دکهی بهلی.. بهس دئی چاوا ئیکا هند کهی نهو حهز ژ ته بکهت؟ نهگهر ته تشتهکی زیدهتر ژ وی کر یی وی ل سهه ته واجب کری. نهفین هوسا حوکه ددهت!

ب قان ههر دهه نهگهران ههژیکهر گههستن، و ب نک خوشتقی قه چوون، و یا گرنگ نهوه تو بزانی نهف چهنده ب دو شهرتان پیک دئین:

کو رح بو قی چهنده یا ناماده بت ... و چاشی دلئی یی قه کری بت.

نیشانین چهژیکهر و چهژیکریان:

گومان تیدا نینه کو قیان و چهژیکرن نه ب تنی گوتنا دهقییه، و نهگهر مهسهله گوتنا دهقی بایه، ههر ئیک دا وی بیژت یا بو وی خووش، بهلی شهرع و عهقل ههردول سهر هندئ پیکهاتینه کو ههر گوتنهکا (موددهعی) بیژت، دقیت دهلیلهکی ل سهر بینت، و ل دریزیا دیرۆکی گهلهک کهس ههبوینه ب ناخی قیانا دلی ناخفتینه، و دلین وان دتری بوینه ژ کهر ب و نهقیانی، گهلهک کهسان خیرقهیی زوهدی یی دانایه سهر ملین خو، و دلین وان تابعین قاروونی بوینه د حرصا ل سهر مالی دا..

قیجا چاوا تو دئ زانی کو تو ئیک ژ چهژیکهر و چهژیکریین خودی یی؟

گوھی خو بد قی نایهتی: ﴿ فَسَوْفَ يَا آلِ اللَّهِ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ﴾ (المائدة: ۵۴) خودی د قی نایهتی دا بهحسی مللهتهکی دکهت پاشی دئ ئیت، پشتی هاتنه خوارا قی نایهتی، خودی حمز ژ وان دکهت، و نهو ژی حمز ژ خودی دکهن، سالوختهتین وان چنه؟

نایهت چار ژ گرنگترین سالوختهتین وان دهژمیرت:

چهنگی وان ل بهر خودان باوهران یی شکهستییه، و نهو د گهل وان دنرم و هلیمن، نهقه **ئیلک**.

دو: د گهل کافران دسهرهرازن، خو ل بهر وان کیم ناکهن، و وان ژ خو چیتیر نابین.

سه: ب دهقی و دهستی و نهفسی و مالی جیهادی د ریکا خودی دا دکهن.

چار: نهو د ریکا خوشتقییی خو دا پوبته ب لومهکرنا لومهکهران ناکهن.

هیقی و رجا

هیقی ئەو سەرماڵه یی هه می گاغان ریتنگین ریکا خودی ژ عارفان دلێ خو ژێ تژی دکر؛ چونکی وان دزانی بهردهوامییا چوونا بهر ب خودی قه ب سی زادین سهرهکی دبت: ب فیان و هیقی و ترسی، و ئەگەر فیان ب گوهدانی قه یا گرتدای بت، و ترس ب گونههی قه.. هیقی ل ههردو حالهتان دهووی خو دبینت و ب کارێ خو پرادبت، ههه چهنده بۆچوونین خودیناسان دژیکجودانه کانێ کی ژ ههردو هیقییان تامتره: هیقییا قهنجیکاری کو خیرا قهنجییا خو ببینت، یان هیقییا گونههکاری تۆبههکر کو خودی لی نهگرت و ل خهلهتییا وی ببۆرت؟

یهحیایی کورێ موغادی دگۆت: ((نیزیکه هیقییا من ژ ته د گهل گونههان ب سهر هیقییا من ژ ته بکهفت د گهل باشییان؛ چونکی دهمی ئەز باشییان دکهم، ئەز پالدهمه سهر ئیخلاصی، و چاوا ئەز دئ شیم ئیخلاصی ب تمامی ب دهست خو ئیخه، و ئەز ب کیماسییان یی هاتیمه نیاسین؟ بهلی دهمی ئەز گونههان دکهم ئەز خو دهیلمه ب هیقییا لیبۆرنا ته قه، و چاوا تول وان نابۆری و لیبۆرین سالۆخهتهکی تهیه؟ خودایی من شریترین دان د دلێ من دا هیقییا ژ تهیه، و شریترین ناخفتن ل سهر ئەزمانی من مهدهحا تهیه، و خوشتقیترین دەم ل نک من ئەو دهمه یی ئەز تیدا دگههمه ته..)).

و ناشکهرایه کو فیانا مرۆقی بۆ خودی چهند یا پتر بت هیقییا وی ژێ ژ وی دئ یا پتر بت؛ چونکی هیقی ل سهر فیانی دئیته ئاڤاکن. و ئەگەر بای هیقیی گه مییا ههژیکه ران پال نهدهت ههه زوی رهشه پیلین دنیا یی دئ وی نقۆکهت.

داستیا هیقیی:

هیقی پالدهره که دلان بهر ب واری خۆشتقی فیه پالدهت، و چوونا ل سهر قی ریکتی ل بهر وان شرین و سقک دکهت، هندهک دبیژن: هیقی ئەوه ته باوهری ب مردینییا خودی ههبت، و ههردهم بهری ته ل دانا وی بت. بهلی وه نهبت بیته هزرکرن کو هیقی ئەوه مرۆف خوزی و خۆشخۆشکان بدهته بهر دلی خۆ؛ چونکی ئەفه د گهل کسلانی و بیخیرهتییی پیدا دبت، و خودانی خۆ پال نادهت کو ئەو کاری بکهت و خۆ بوهستینت، بهلی هیقی ئەوه یا د گهل کار و خۆهستاندن پیدای دبت، یهعنی: مرۆف کاری بکهت و خۆ بهیلته ب هیقییا دان و کهرهما خودی فیه.

و ئەگەر ههوه بقیت جودایی د ناقههرا خوزی و هیقیی دا بزنان گوهداری قی نمونهیی بکهن:

ئەگەر مرۆفهک ههبت چو نهبت، و ل مالا خۆ روینته خواری و ههز بکهت کو وی زهقیهک ههبا بو خۆ چاندبا و بهرهمهکی زنده پیقه هاتبا، و وی ئەو بهرهم فرۆتبا و مالهکی مشه گهشتبایی، و چی تشتی وی دقیت بو خۆ پی کرپیا.. ئەفه ههمی بیی ئەو ژ جهی خۆ بلقت!

و مرۆفهکی دی ههبت زهقیهکا وی ههبت، و بکیلت و تۆقی لی بجینت، و سهخبیرییی لی بکهت، و ههز بکهت کو زهقییا وی بهرهمهکی باش پیقه بیت، دا ئەو وی بهرهمی بفرۆشت و مالهکی پی ب دست خۆ بیخت. ئەوا مرۆقی ئیکی دکهت خوزییه و یا ژ قهستایه، و نابیژنی: هیقی، و تو دهمی دکهقییه سهر ریکتی.

ئەگەر ته بقیت هیقییا دانا خودی بکهی، بلا حالی ته وهکی حالی مرۆقی دوپی بت، کاری بکه و بلا ته باوهری ههبت کو دانا وی دی گهته ته.

سئ رهنگین هیقیان:

زانا دبیتن: سئ رهنگین هیقیان هه نه، دو ژئ دباشن، و ئیک ژ غوروروی دئیتته هژمارتن:

یا **ئیک**: هیقیان وی کهسییه یئ کارئ باش دکهت، و خو ژ گونهه و خرابییان ددهته پاش، و هیقی دکهت کو خودی کارئ وی ژئ قهبول بکهت، و دانهکا باش بدهتی.

یا **دوی**: هیقیان وی کهسییه یئ گونهه کرین و ب ناڤ خرابیی قه چووی، پاشی هشیاریوی و ل خو زقپی و تۆبه کری، و بهرئ وی مایه ل لیپۆرین و عهفوا خودی.

یا **سی**: هیقیان وی کهسییه یئ پشت دایه باشیی، و ههتا گوهان د گونههان دا نقۆبوی، و چو جارن هزرا لیقه بوونی نههاتییه سهر دلی، و د گهل هندئ ژئ بیژت: خودی یئ ب رهحمه و ئەزئ ژئ ب هیقیمه! ئەقه غورور و هیقیان ژ درهوه، و کئ ژ ههوه دیتییه گهمی ل عهردی هسک چووی؟!

گرنگیا هیقیان:

گرنگیا هیقیان ژ هندئ دئیت ئەو کهسئ قهستا چوونا بهر ب خودی قه دکهت هه می دهه مین خو وی ههوجهیی ب هیقیان ههیه، و ئەگه دهه کهئ ب تنی ژئ ئەو ل سهر قئ ریکئ بی هیقی بمینت ئەو ژ خه م و قههرین خو دا دئ چته هیلاکئ.. گاڤا ئەو خهلهت دبت و گونههئ دکهت هیقیان وی ئەوه خودی لی نهگرت، گاڤا عهیب و کیماسییهک ل نک وی پهیدا بوو هیقیان وی ئەوه خودی وی ستاره بکهت، گاڤا وی باشییهک کر هیقیان وی ئەوه خودی ژئ قهبول بکهت، و ده می ئەو ل ریکئ دچت هیقیان وی ئەوه ئەو راست بچته ریکئ و ب چو چهپ و چوبران دا نهچت؛ دا ژ ری دهرنه کهفت، و ده می ئەو هزرا خو د دووماهییا ریکئ دا دکهت هیقیان وی ئەوه

ئەو بگههته خودای خۆ و دەرجهیهکا بلند ل نک وی وەرگرت.. و ما ژ بلی ئەقین مه گۆتی حالهتهکی دی ههیه ریتنگی ریکی تی بیۆرت؟!

ههدهك گومان ل دۆر ههقییه:

دهمی بهحسی ههقییه دئیتهکرن، ههدهك کهس ژ نهزانین و تیگههشتنا خۆ یا خهلهت تووشی ههدهك گومانان دبن، و مهسهله ل بهر وان ئالۆز دبت، و نزانن چاوا دئ ژئ دهرکهشن، ل قئیری ئەم دئ ئیشارهتی دهینه ههدهك ژ وان گومان و شوپهتان.

ئیک ژ وان ئەقهیه: ههدهك کهس هزر دکهن خواستنا ههقییه تشتهکی نهیی گونجایه د گهل باوهری ئینانا ب هندی کو خودی ل دویف ههزا خۆ -نه یا مه- تهصهرروفی د ملکئ خۆ دا دکهت، مادهم ته باوهری ههیه کو خودی وئ دکهت یا وی دقیت، چاوا تو دئ ههقییا خۆ ب تشتهکی قه گریدهی یئ ته دقیت؟

و ئەو ب خۆ مهسهله یا وهسا نینه، چونکی ههقیکار ب ههقییا خۆ دخوازت خودی وی تشتی خوشتقیتر ل نک خودی ب خۆ بو وی بکهت، و ئاشکهرایه کو قهنجی ل نک خودی خوشتقیتره ژ دادییی، و لیبۆربن خوشتقیتره ژ تۆلقهکرنی، و ستارهکرن خوشتقیتره ژ ههتکبرنی، و رهحما وی ههردهم بهری غهزبا وی راکرییه. قئيجا ههقیکار ههقییا خۆ ب هندی قه گریدهت کو خودی وئ بو وی ههز بکهت یا ل نک خودی ب خۆ خوشتقیتر، و ئەو تشتهکی وهسا ناخوازت یئ ژ تهصهرروفا خودی دهرکهفت بت.

و ههدهکین دی ههنه هزر دکهن ههقی خواستنا پشک و بارین نهفسیه، دهمی تو ههقییا تشتی ته پی خوش ژ خودی دکهی، ئەو تو یئ بارا نهفسی دخوازی، و ریتنگین ریکا خودی دقیت ژ نهفسین خۆ دهرکهفت بن، و

چوون بهر ب خودای قه

ههوايي نهفسی ل پشت خو هیتلا بت، قیجا چاوا ئەم ژ وان بخوازين كو ئەو بارا نهفسی بخوازن و هیقییا خو پیئفه گریئدهن؟

و دا بۆ مه ئاشکهرا بیت كو (هیقی) و (بارا نهفسی) دژێكجودانه، هه‌ما بهسه ئەم قی حدیسا قودسی قه‌گیڕین ئەوا خودای مەزن تیدا دبیتژت: ﴿يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي، غَفَرْتُ لَكَ عَلَىٰ مَا كَانَ فَيْكَ، وَلَا أُبَالِي﴾ (ترمذی قه‌دگوھیژت) یه‌عنی: ئەی کورێ ئاده‌می هندی تو دعایێ ژ مه‌ بکه‌ی، و تو یێ ژ من ب هیقی بی، ئەز دێ گونه‌هین ته‌ بۆ ته‌ قه‌شیرم ئەگه‌ر چ بن، و ئەز پویته‌ پی ناکه‌م.

قیجا ئەگه‌ر هیقی ئەو بارا نهفسی یا خراب با، وه‌کی هوبن هزر دکهن، ئەری چاوا خودی (مه‌غفره‌تا) خو یا بی توخوب دا پیئفه گریئدهت؟

بهره‌مه‌ هیقیی:

دارا هیقیی گه‌له‌ک فیقیی باش پیئفه دئین، ل قیئری مه‌ دقیت ئیشاره‌تی بده‌ینه هنده‌کان ژێ:

* ده‌می تو هیقییا خو ب ئیکی قه‌ گریئده‌ی، ئەو تو یی دده‌یه زانین كو ته‌ هه‌وجه‌یی ب وی هه‌یه، و ژ تمامیییا په‌رستنا مرۆقی بۆ خودی ئەوه‌ مرۆف هه‌رده‌م هه‌وجه‌یییا خو بۆ خودی ئاشکه‌را بکه‌ت، مه‌عنا: هیقیی تمامیییا عبودیییه‌تا مرۆقی بۆ خودی به‌رچا‌ف دکه‌ت.

* وه‌کی د حدیسا قودسی یا بۆری دا بۆ مه‌ ئاشکه‌را بووی خودی هه‌ز دکه‌ت به‌نیی وی هیقییان ژ وی بکه‌ت، و د هنده‌ک هه‌دیسی دێ دا هاتییه‌ كو خودی ل وی که‌سی ب غه‌زه‌ب دئیت یی دوعا و هیقییان ژ خودی

نهکته؛ چونکی نهفه دته رهنگهکی خومهزنکرن و بی منهتیبی ژ وی، مهعنا: هیفی ژ بلی کو مهغفرهتی ب دهست مروقی فه دئینت، نهو غهزهبا خودی ژی ژ مروقی ددهته پاش.

* هیفی نهو زاده بی شیانا چوونا بهردهوام ل سهر ریکا خودی ددهته مروقی، و ههر ریکهکا مروقی لی بچت، نهگهر ل دهسپیککی وی هیفی نهبت کو دی دهرباس بت، و گههته نارمانجی نهو نادهته ری و دی ل چوونی لیقه بت.

* هیفی و قیان ئیک یا دی پهیدا دکته، هندی قیانا ته بو ئیکی زیدهتر بت هیقییا ته ژ وی دی زیدهتر بت، و بهروفاژی وی چهندی ژی هندی هیقییا ته ژ ئیکی زیدهتر بت قیانا ته بو وی دی زیدهتر لی ئیت.

* هیفی تاما ب جهینانا مرادی ل بهر دللی مروقی شریتر لی دکته؛ چونکی نهگهر تول هیقییا تشتهکی خوش بی کو ژ خوشتقییی ته بگههته ته، و پشتی ترس و نهخوشی و وهستیانی ته دیت نهو تشت گههشته ته، تاما وی ل بهر ته گهلهک دی خوشتر بت ژ تاما وی نهگهر نهو بی هیقیکرن و ب خافلهتی فه گههشته ته.

* هیفی مروقی پالدهت کو پتر لهزی د چوونی دا بکته، دهمی تول ریکهکا نهخوش دچی، و ئیک دیبته ته: نهو نارمانجا ته دقیت یا نیزیکه.. نهف گوتنا وی هیقییا گههشتنا زوی د دللی ته دا پهیدا دکته، لهو تو دی بینی پیپین ته بو چوونی سفکتر لی هاتن.

* هیفی خودانی خو بلند دکته مهقامی شوکری کو نیشکی پهړستنییه، چونکی نهگهر وی هیقییا تشتهکی ههبوو، پاشی دیت نهو تشت بو وی ب جههات، نهف چهنده دی وی بو هندی پالدهت کو نهو شوکرا خودی بکته سهرا قی نعمهتا وی د گهل وی کری.

هیقی شهوق و لهزته:

ئەو رینگی چانکی خو ژ زادی هیقی تژی بکەت، بەری قەستا ئارمانجا خو بکەت، شەوقەکا دژوار د لئی وی دا دئی پەیدا ب، و وی بو پیشقە پالدهت، و (شەوق) ب خو سەفەرا دلپیه د دویف خوشتقی دا، و ئەوی دلی خو ژ شەوقی تژی کربت قەت راناووستت هتا چاچین خو ب دیتنا خوشتقیی خو روھن بکەت، گاڤا گەشتی ژ نوی هەست دکەت دلی وی رحەت بو، و ژیا نا وی ب تام کەفت، لەو تو دئی بیی ئەو د هەر تشتەکی دا بی زاهده ب تنی د وی تشتی دا نەبت بی وی زویتر بگەهینتە ئارمانجی.

هیقی شەوقی پەیدا دکەت، و شەوق خودانی پالدهت کو ئەو پتر خو ل سەر ریکی بوەستینت دا زویتر بگەهتە ئارمانجی، و بی نەقیت بیژین خووەستاندن یا ب وەستیانه، بەلی هەر هیقییە ئیکا هند ژ رینگی چی دکەت کو ئەو خوشتقی ب وی وەستیانی بیهت؛ چونکی هەر جارەکا وی ب دلی خو بەری خو دا خوشتیا دووماهیی وەستیانا بەراهیی دئی ل بەر سقک بت.. بازگانەک دەمی ریکەکا درێژ ددهتە بەر خو و زەحمەتەکا زبده دبینت، هەر جارەکا بیرا خو ل وی فایدە ئیناقە بی ب قی وەغەری دئی گەهتی، و دلی خو تژی هیقی کر کو مسۆگەر ئەو دئی گەهتە فایدە، هەر نەخوشتیەکا ئەو دبینت دئی ل بەر وی سقک بت، نە بەس هندە، بەلکی ئەو خوشتیەکا زبده ژی دئی دبینت. و هندی مرۆف بزانت کو ئەف ئەگەرە زویتر دئی وی گەهینتە ئارمانجی، ئەو ئەگەر پتر دئی ل بەر وی شرین بت، و ئەو تشتی وی، ئەگەر نەهیلت یان لاواز بکەت پتر دئی ل بەر وی رەش بت.

﴿ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴾ (الكهف: ۱۱۰).

ترس و تهفوا

ئبن قههیم -خودئ ژئ رازی بت- دبئزت: مهتهلا وی دلئ ل سهر رٲکا خودئ دچت، مهتهلا طهیرهکیه، فیان سهرئ ویه، و هیئی چهنکهکئ ویه، و ترس چهنگئ دی، ئهگر سهر هاته برین، طهیر دئ مرت، و ئهگر ئیک ژ ههر دو چهنگان هاته قوصاندن، ئه طهیر نهشبت ب دورستی بفرت، لهو ههر طهیرهکئ نیچیرئ یئ ههبت دئ خوئ تئ وهرکهت و وی نیچیر کهت!

هندهک زانایین سهلهفان ههز دکر کو هندی (طهیر) یئ ساخلهم بت و ل سهر هئزا خوئ بت، چهنگئ ترسئ یئ وی یئ ب هئتر بت، و چی گاڤا ئهه کهفته بهر مرنئ و ررژا وهغهرئ هات، دگوتن: بلا ئهه چهنگئ هیئیی ل نک خوئ ب هئتر لئ بکهت. و یا دورستتر ئهه ههر دو چهنگئین وی ل ههمی دهمان وهکی ئیک ب هئز بن، چونکی چی گاڤا چهنکهک لاواز بوو فرین یا دورست نابت.

بهری نوکه مه بهحسئ سهری کر، کو مهحبهته، پاشی مه بهحسئ چهنگئ ئیکئ ژ کر، کو هیئیه، ما ل ویرئ ئهه بهحسئ چهنگئ دویئ ژئ بکهین، کو ترسه.. فئجا ترس چیه؟ و چاوا ئهه دبهته زادئ رٲکا چوونا بهر ب خودئ فه؟ و چاوا ئهه ترسهکا وهسا ل نک خوئ پهیدا بکهین کو کاری ل فیانئ نهکهت؟

ئهفه دئ بابهتئ سوجهتا مه یا فئ جاری بت..

ترس و گرنګیا وی:

ټیک ژ گرنګترین زادین رټکې یتین پیتثیه مرؤف د گهل خو بیهت ده می بهر ب خودی قه دچت ترسه، چونکی نهو مفایه کې مهزن دگه هینته دلی، ژ بهر قی چندی خودی نهو یا کریه تشته کې فہرض ل سہر مه، ده می گوتی: ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ﴾ (المائدة: ۴۴) یه عنی: هوین ژ مرؤقان نہ ترسن و ژ من بترسن.

و ترس د بنیات دا نهو دل قه لرزت ده می بیرا تشته کې ب ترس بکته، و مه خسه د ب ترسی ل قیری نهو پټنګی رټکا خودی -ژ بهر ته خسیری و گونہ هین خو- ہزرا هاتنا غہزب و عہزبا خودی د دنیا یی دا ب سہر وی دا بکته، و کو نهو ل ناخره تی -نه گہر لی نہ پورت- وی ببه ته جہنہ می.

و ترسا ژ خودی تشته کې مه قصود نینہ ژ بهر ترسی ب خو، به لکی نهو تشته کې مه قصودہ ژ بهر وان مفایین پیقہ دین، یه عنی: نهو رټکه نہ نارمانجہ. لهوا ل ناخره تی ده می به حہشتی دچنہ به حہشتی ئیدی وان چو ترس نامینت و نهو ب خہم ناکهفن، بهر وفاژی قیانی نهوا هنگی زیدہ تر لی دئیت، و نه قہ ژ بهر ہندیہ چونکی ترس ب کریاران قہ یا کریدایہ، و قیان ب ذات و صیفاتان قہ، مرؤقی نهو دقیت ژ بهر وی و سالو خہ تین وی، و ژ وی دترست ژ بهر کریارہ کا وی یا بو مرؤقی نہ خوش کو نہ کو ژ وی بگہہتہ مرؤقی، لهو گاغا وی ل ناخره تی مرؤف برہ به حہشتی و گوتی: ئیدی چو تشتین ته پی نہ خوش بن ژ من ناگہہنہ ته، ترسا وی ژ وی نامینت، و قیانا وی بو وی زیدہ تر لی دئیت.

ل سہر قی بناخہ یی پیک و مه قامی قیانی بلندتر و بہرہ و امترہ ژ پیک و مه قامی ترسی، قیان دمینت و ترس رادبت.

و ترسا مروّقی یا دورست ژ خودی ئەو ترسه یا وی ژ کرنا گونههین ناشکەرا و قەشارتی ددەتە پاش، و هەر جارەکا ئەو ژ قتی دەرەجی زێدەتر لێ هات ئەو دێ بته تشتەکی خراب و نەدورست چونکی ئەو دێ خودانی خو بی هیفی کەت.

ترسهکا نه ل بیر:

و مەخسەدا مە ب وی ترسی ترسا مروّقییە ژ کریارین وی یین باش! و بەلکی ئەف ئاافتنا مە ل بهر گەلەک کەسان یا غەریب بت، کو مروّف بترست ژ گونەهین خو، ئەفە تشتەکە بارا پتر ژ خەلکی بیرا خو لێ دیننە فە، و دوعا یی بو خو ژ خودی دکەن کو ئەو وان ژێ بیاریزت، بەلێ کو مروّف کارین باش بکەت و بهر ب قەنجییی فە بچت، و بترست ئەفە رەنگەکی (مەکرێ) بت د گەل هاتییه کەرن.. ئەفە تشتەکە بارا پتر ژ خەلکی بیرا خو لێ نائیننە فە!

(شیخ الإسلام الهروی) بەحسی قتی ترسی دکەت و ناقتی وی دکەتە (خوف المکر) و دبیترت: ئەو د گەل وان نەفەسین مروّقی دبیت و دچت ئەوین زێدە ب ناف هشیارییی فە چوین و تاما شربینیا وی دیتی. و بو زەلال کرنا قتی گوتنا وی دێ بیژین: دەمی کەسەک دویر ژ غەفلەتی ب هشیاری ل رپکی دچت، تاما شربینا چوونا دورستا ل رپکی، و نیزیکییا ژ حوزووری و گەهشتنا ئارمانجی دێ تژی دەقی وی بت، و دویر نینە نقۆبوونا قتی د قتی خوشی و شربینیی دا وی بهر ب رەنگەکی بی منەتی و غورووری فە بیەت، حەتا ئیکا هند ژ وی چی بکەت ئەو هزر بکەت کو هەندە خلاص ئیدی ئەو بوو ژ مروّقین (واصل)، قیجا ئەو هند خو ببینت هشیارییا دلی د گەل شربینیا وی ژێ هاتە ستانن، و ئەو ژ بهر دەرگەهی حوزووری هاتە دەرێخستن، و ل سەر دەقی کۆرە رپکەکی ئەو ما ب تنی.

گهلهک کس هه نه، وهکی مه دیتی و گوھ لئی بووی، که یفا وان ب وی حالی راست هاتیبه یئی نهو تیدا، و خه لکی ژئی حه سویدی پئی بریبه کو نهو گه هشتینه فئی دهره جئی ژ هشیاریبی، پاشی د ناڤه را چاڤ و بروییان دا - وهکی دئیته گوتن- حال ل وان یئی هاتیبه گوهارتن و ل شوینا نهو بهر ده و امییبی بدنه چوونا خو یا بهر ب ریکا خودی فیه، شهیطانی نهو بین فیه ژاندين، و هه یفا چارده شه ثییا وان نهو شه ثین وان بین تاری روھن دکر، هاته غه ییراندن، و تاریبی ژ هه می ره خان فیه دۆر لئی گرت، و نهو هافیتنه د بنی بیرا غه فله تی دا.. و نه فیه کهنگی؟ ل وی ده می تاما شرینا هشیاریبی یا تژی ده فی وان!

فیبجا پیتیبیه ل سهر ههر ئیک ژ مه ل وی ده می نهو دورست ل سهر ریکی دچت ژئی، نهو ژ (مه کرا) خودی پشت راست نه بت، و هندی نهو ل سهر ریکی بت و نه گه هشتته ئارمانجی نهو یئی ب ترس بت و ژ فتنی ئیمن نه بت، و ههر ژ بهر فئی چهندی صه حابییه کی دگوت: نه گهر هوین چاڤ ل ئیکی بکه ن، چاڤ ل وان بکه ن نهوین مرین، چونکی نهوئی زیندی بت ژ فتنی یئی ئیمن نابت.

و ده می مرؤف سه رهاتیبین خودیناس و زاهدان د گهل ترسی دخوبنت، مرؤف تشته کی عه جیب دینت، د گهل وی هه مییبی یا ل نک وان ترسی دلین وان تژی کریسو، دا بیژی: هه ما جه نه م بهس بو وان یا هاتیبه چیکرن، و نه م د گهل وی هه مییبی یا ل نک مه هه ی، نه م وه سا ژ خو دپشتراستین دئی بیژی: هه ما به حه شت بهس بو مه یا هاتیبه چیکرن.. ئیک ژ مه دبیژت: بوچیبه بترسم، ما من چ گونه هه نه؟!

صه حابییبی پیغه مبه ری -سلاف لئی بن- یئی نیزیک، راویبی حه دیسا د ئیسلامی دا، نه بوو هورهیره ده می ب نساخییا مرئی که فتی، کره گری، هنده کان گوئی: بوچی تو دکه یه گری؟ وی گوت: نه ز نه بو فئی دنیا یا هه وه

ناکمه گری، بهلی گریبا من بو دويراتييا وهغهری و کیمیا زادییه، و نهزی گهشتیمه وی ئیشاری یا کو نهز دی سهرئهقراز چمه بهحشستی یان سهرنشیف چمه جههنه می، و نهز نزانم نهز دی بو کیر لایی نیمه برن.

و خهلیفی راشد عومه ری کورئ عهبدلعزیزی ده می نساخبوی دختوره ک بو ئینا دا بهری خو بدته تی کانئ ئیشا وی چیه؟ پشتی دختور ژ نک دهرکهفتی گوته تی: ئیشا وی چیه؟ وی گوته: ئیشه کا وهسایه چو دهرمان بو نینه، ترسی دلئ وی یی قه گرتی.

و فوضه یلی کورئ عیاضی دبیت: جاره کی هنده ک مرؤقان گوته سوله یمانئ ته میمی: تو یی هوئی و هوئی.. و کهسی وه کی ته نینه. وی گوته: وه نه بیژن! نهز نزانم کانئ خودای من دی چ ل من کهت، من گوته ل وی بوویه نهو دبیت: ﴿وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ (الزمر: ۴۷) یه عنی: ل رؤژا قیامه تی نهو بو وان ژ خودئ ئاشکه را بوو یا وان د دنیا یی دا چو هزر بو نه کری.

نهفه حالی وان بوو د گهل ترسی، و نهو رونا هیبیتن ریکی بوون.. و هوین حالی مه ژی دبینن و نهو نهوین بیتن ههین!!

بوچی نهو ناترسین؟

نهفه پسپاره که ل قیری خو دهاقیته مهیدانی، نهری بوچی د گهل قی غه فله تا مهزن یا نهو تیدا دژین نهو ناترسین، و نهو خودیناسیتن مه هنده ک نمونه یین کورت ژ سیره تا وان قه گیرای د گهل هشیارییا وان یا مهزن نهو هند ژ خودئ دترسیان؟ یان ژی بلا پسپارا خو ب رهنه کی دی بکهین: نهری نهو چ تشتن یین دبنه نه گهر کو مرؤف ژ خودئ نه ترست؟ یان ترسا مرؤف ژ خودئ لاواز بیت؟

بۆ بهرسف دئی بیژین:

نیک: هیثییین ژ دره و دریز و خوزییین چو پیته نهئین، و هیثییین ژ دره و ئهون مرۆف چو باشییان نهکته و هزر بکته دئی چته بهحشستی، وهکی وی یی چو زهقی نههین و خوزییان راهیلت کول دهمی دورینی هند دهرامته بۆ وی بیت ئه و پئی دهوله مهند بت.

دو: غوروور و کهیفهاتنا مرۆقی ب کاري وی یی باش، کو هزر بکته مادهم وی هندهک باشی کرینه دقیت خودی وی ببهته بهحشستی، و ژ جهههه می پپاریزت، و ئهوی ل نک خو پشتراست بت کو وی هند حهقی ل سهر خودی ههی کو خودی وی نهبهته جهههه می، ترسا خودی ل نک وی نامینت یان دئی لاواز بت.. ته باشی یین ههین بهلی، بهس کی دبیزت: ته ب ئیخلاص و تهقوا ئه باشی کرینه، و کی دبیزت: خودی ئه و ژ ته قهبولکرینه؟

سه: چهژیکرنا دنیایی ب رهنگهکی وهسا کو مرۆف ب هه می فه بته پالی وی، و ههما ئارمانجا وی یا سهههکی ئه و ئهقرۆ ب هه ریکه کا ههبت ئه و بۆ خو خوش بکته، و حهتا سوياهی خودی کهریمه! ئهقه ژی ترسا خودی ل نک مرۆقی ناهیتل، چونکی قیانا خودی و ئاخهتی د گهل عشقا دنیایی دلهکی دا کۆم نابن.

چار: کرنا گونههان، ب تایهتی گونههین بچویک ئهوین خه لک چو هزاران بۆ نهکن، و ب چاقهکی کیم بهری خو ددهنی، ئهقه دهمی دکهفنه سههریک ستوبر دبن، و دلئی خودانی رهق دکهن، و ئه و دلئی رهق بت ترسا خودی کاری لی ناکته.

پنج: ههقالینییا مرۆقین غافل و گونههکار، ئهوین هه می دهمی خو ب سوحبهت و ترانه و موژویلاهییان فه دبۆربن، ئهقه ژی دبهته ئهگهرا پهیدا بونا دلرهقیی ل نک خودانی.

چاوا دئی ترسئی ب دهست خو ئیخین؟

بهروفاژی ئەفا بۆری، هندهک تشتین دی هه‌نه بۆ مرۆف دهنه هاریکار کو ئەو ترسا ژ خودئی د دلی خو دا په‌یدا بکهت، ژ وان تشتان:

ئیک: نیاسینا خودئی ب په‌نگه‌کی دورست، و نیاسینا سالۆخه‌تین وی، ب په‌نگه‌کی وه‌سا کو هیقییا وی ب سالۆخه‌ته‌کی ژ سالۆخه‌تین خودئی ئیکا هند ژ وی چی نه‌کهت ئەو سالۆخه‌تین وی یین دی ژ بیرا خو بیهت، وه‌کی وان ئەوین هیقییا وان ب ره‌ما خودئی عه‌زبا خودئی ل بیرا وان نه‌هیلت.

دو: دقیت مرۆف ته‌خسیرییا خو یا بۆری د دهر حه‌قا خودئی دا ل بیرا خو بینته فیه، و هه‌زا خو د وان هه‌می گونه‌هان ژ دا بکهت یین وی کرین، و وان هه‌قه‌به‌ری قه‌نجی و نعمه‌تین خودئی بکهت، دا بزانت کو هندی ئەو باشییان بکهت ئەو نه‌شیت حه‌قی قه‌نجییین خودئی ژ سه‌ر خو پراکهت، قیجا چاوا ئەو دئ گه‌هته وئ دهرجی کو وی حه‌ق ل سه‌ر خودئی هه‌بت؟!

سئ: هه‌زکرنا ته د مه‌زنییا خودئی دا، و شیانا وی یا بی توخوب، پاشی کو تول بیرا خو بینیه فیه کو پۆژی چهند جارن تو بی ئەمیرییا وی دکه‌ی، ئەفه ترسا ژ وی دئ ل نک ته په‌یداکهت، چونکی ده‌می مرۆف بی ئەمیرییا ئیکی وه‌سا دکهت بی کو د هه‌ر گاهه‌کی دا دشیت مرۆفی تی بیهت، ئەو ترسه‌کا زیده‌تر بۆ وی چی دکهت.

چار: هه‌زکرنا د مرنی دا، و ئەو پاشه‌پۆژا د دویف دا دئیت، ئەگه‌ر هات و ئەو یا وه‌سا نه‌بوو وه‌کی مرۆفی دقیت، ئەفه ژئ ترسئی ل نک مرۆفی په‌یدا دکهت، و ئیکا هند ژئ چی دکهت ئەو هه‌رده‌م خو هه‌وجه‌یی وی خودایی بکهت بی پاشه‌پۆژ د ده‌ستان دا؛ دا ئەو وئ پاشه‌پۆژی بده‌ته مرۆفی یا ئەو پی سه‌رفه‌را دبت.

حه تا تو بگه هیه نارمانجی ژ فان رینگان نه به

ههر ریتکه کا مرۆف لی بچت، گه له ک رهنگین رینگان دئ لی بینت، و سه ربۆر و عهقل حوکی ب هندئ ددهن، کو نه هه می رهنگین رینگان ب کیر هه فالینییی دئین بو وی که سی بقیته ب سلامه تی بگه هته نارمانجا خو، چونکی هنده ک رهنگین رینگان هه نه راسته یین که فتینه سه ر ری، به لی ده مه کی درتیر پیته ناچت نه و چ ژ زانین یان ژ نه زانین فه دمینن، و ژ ری دهر دکهن، و ل چوونی لیته دین.. و ل سه ر ریتکا چوونا بهر ب خودی ژ ی فه هنده ک رهنگین رینگان هه نه دقیت مرۆف هشیاری وان بت، نه بته ئیک ژ وان، و نه ژ ی هه فالینییا که س ژ وان بکه ت؛ دا مرۆف ب سلامه تی دهر یاس بیت، و بگه هته نارمانجی..

و ل قیرئ ئه م دئ بیرا هه وه ل هنده ک ژ فان رهنگین رینگان ئینین.

یئ ئیکئ: عاشقئ صوره تئ مه جازئ:

وه کی بللی، ئه وی ل ناف باغی ب جوانییا گولی فه دئته گرتدان، و ههر جاره کا گوله کا ته ر دیت، دادده ته سه ر و ئاوازان پی فه ده یت، و وه سا د خو دئینته دهر کو ئه و عاشقه کی دلسوتییه، به لی چونکی عشقا وی بو گولی ژ وی عشقییه یا بو دیمه نه کی مه جازی دئته پیشکیشکرن، ههر جاره کا گولا وی چرمسی، ئه وی ده یت، و قه ستا گوله کا دی یا ژ نوی فه بووی دکه ت، و د گهل ئی گولی و د گهل یا دی ژ ی ئه وی یئ راستگو نینه،

چوون بهر ب خودای قه

چونکی نهو دزانت نهفه ژی وهکی یا دی دئی چرمست، و نهگهر ته بقیت بیبه خودان قیانهکا چرمسینی نهنیاست، ژ مهجازی دهباسی حهقیقهتی بیبه، و ههز ژ وی (مهجووبی) بکه بی نه گوهورین و نه فهنا ژئی نهگرت، چونکی ههر قیانهکا دی یا ههبت ژ بلی قیانا وی (نهقشهکی بی بهقایه) وهکی مهلایی جزیری ناچی لی دکهت، بهلکی نهو نهخش بی خوشکوک و تازه بت، بهلی ههر جارهکا ته بیرا خو ل هندی ئینافه کو نهو نامینت، دلی ته دئی تژی خه م بت:

حوبیی جسمانی دو پوژن	گهر چ دل پور پی دسوژن
خه ف جهگهر پهیکان دنوژن	مثلی نهقشی بی بهقایه
گول هتا سوهرن ب طی قه	بین ته بهسسوم پیتشه پیتشه
بولبولی سهرخهوش د نیتشه	نهغمه و نال و نهوایه
ههر چ جلو بوو ژ ناچی	نووگولهک دی گرت خوناچی
وی ژ دل چوو موحه تا قی	نهو ب یا دی را ته بایه
ههر کهسی موحهت ژ رووچه	موتهلای نوورا سووووحه
وی د دل دا سهه د جووووحه	جهذبه و لهرزین و تایه

د چوونا خو دال سهه رینکی، ریتنگ گلهک جه- و دیمه نین وهسا دبینت یین چاڭ و دل پیتشه دئینه گریدان، و تژی خوشی دبن، بهلی ههر جارهکا نهو ل بیرا خو دئینته قه کو نهو رتبار و نه ئاکنجییه، کاری وان

دیمه‌نان ل سهر چاڤ و دلای وی کیم دبت، و نهو پسیاری ژ خو دکهت: نه‌ری جوانییا وان -ژ بلی خوشییه‌کا به‌روه‌خت- دای چ مفای گه‌هینته من؟ ما عقل قه‌بویل دکهت نه‌ز ب جوانییا فان دیمه‌نان قه موژیل بېم، و نارمانجا خو ژ بیر بکه‌م حه‌تا هه‌قالین ریکې هه‌می من دهیلن و دچن، و نه‌ز باش دزانم کو نه‌و دیمه‌ن ملکې من نینن و نابنه ملکې من؟

هنده‌ک که‌سان تو دای بینی عشقا ژنی، یا مالی، یا دنیا‌یی، دلین وان ده‌سته‌سهر کرییه، و یا ژ وان قه نه‌و هندی نه‌و بشین خزینه‌یین خو ژ فی عشقی پتر داگرن، نه‌و د فی دنیا‌یی دا پتر دای ده‌وله‌مه‌ند و دلخوش بن، و ژ نه‌زاین و ساده‌ییا هزرا خو نه‌و ژ بیر دکه‌ن کو کومکرنا د دنیا‌یی دا وه‌کی قه‌خوارنا ئاڤا ده‌ریاییتیه، چه‌ند مرؤف پتر قه‌خوت، پتر تیننی دبت.

و ل ده‌سپیکې ژی مه‌ گو‌ت‌وو: عاشقی دنیا‌یی و وان خوشییین وی، دقیت ژ بیر نه‌که‌ت کو نه‌و عشقا دویمه‌ییا وی (فیراق) بت، خه‌م و که‌سه‌را وی دای ژ خوشییا وی پتر بت، و نه‌گه‌ر ته‌ به‌رده‌وامییا موحبه‌تی دقیت م‌حبوبه‌کی به‌رده‌وام بلا ته‌ هه‌بت، و مه‌ سه‌ره‌اتییا وی نیمامی زاهد ژی قه‌گپرا نه‌وی روزه‌کی ل حه‌له‌قا وه‌عطی خو روینشتی، و دیتی مرؤفه‌کی شه‌پزه هات، چاقین وی دسور بوون ژ گرییی، نیمامی گو‌تی: ته‌ خیره بوچی تو دکه‌یه گری؟ وی گو‌ت: خوشتییه‌ک من هه‌بوو نه‌و بو من وه‌کی رحی بوو، مرنی ژ من ستاند و نه‌ز هیلامه ب تنی. نیمامی گو‌تی: خوشتییه‌کی وه‌سا بو خو په‌یدا بکه مرن قپرا نه‌گه‌ت!

قپجا تو ژی هشیاری خو به‌! ل سهر فی ریکې وه‌ نه‌بت تو خو بکه‌یه نیخسیری صوره‌تی مه‌جازی، یان هه‌قالی عاشقین صوره‌تی مه‌جازی نه‌گه‌ر ته‌ حه‌قیقه‌تا به‌رده‌وام بقیت.

یای دویژ: مهغروورای ب پاقرای و جوانییا سهرقه سهرقه:

غورورور رهنهگهکی خاپاندنییه، و ئاشکهرایه کو مرؤف هند ب پیسی و کریتییی نائیینه خاپاندن هندی کو ئه و ب پاقرای و جوانییی دئیینه خاپاندن. و ب تنی ئه و کهس دئیته خاپاندن ئهوی زانین و تیگههشتتا وی یا کیم بت، و کریتترین رهنهگه کیمییا زانین و تیگههشتتنی ئهوه مرؤف تشتی ب قهلیپی وی یی سهرقه سهرقه ب تنی هلسهنگینت ییی بهری خؤ بدهته کاکلی و بزانت کانای ئه و یا ساخلمه یان ژ یان نه.. ژ بهر قی چهندی پیسترین ههقالی ریککی یی کارهکی خراب ل مرؤفی دکهت، ئه و کهسه یی ب پاقرای و جوانییا خؤ یا سهرقه مهغروور بیت، و گرنگییی نهدهته دل و ناخوژییا خؤ، د گهل هندی ژ یی ئه و هزر بکهت هنده وی چو کیماسی نهماینه.

پترییا مرؤفان -ئهگهر نهبیژین ههمی- دهمی ب نک خودی قه دچن، چانتکی خؤ ژ باشی و خرابییان دادگرن، و ئهقه تشتهکی دویر نینه ژ نفسی مرؤفی ئهوی خودی ئه و ل سهر دوریانا د ناقبهرا عهقلی و نهفسی دا دانای، بهلی خرابی و ترس ژ چ دئییت؟

ئه و ژ هندی دئییت دهمی مرؤفهک باشییین خؤ دهرمیرت و حسیب دکهت، و گونههین خؤ ژ بیر دکهت، ههتا وه هزر دکهت کو خیرین وی گهلهک پترن، ب تاییهتی دهمی ئه و ل بیرا خؤ دئیته قه کو ههر خیرهک ب دههانه، و گونهه ب ئیککی! مهعنا: سهدا سهد خیرین وی دی پترن، و چی گاڤا خیر پتر بوون بهههشتا وی دی مسوگهر بت.. و هوسا ئه و ب باشییین خؤ یین سهرقه سهرقه دی ئیته خاپاندن، ههتا پی دچته هیلاکی!

مرؤفهک رؤژی چهند جارهکان زکر و تهسبیحاتان دی ب ئەزمانی خؤ کهت، و ب تزیییین خؤ هزمیرت، و بیژت: ئهقرؤ من سهد و هنده جارن یی گوئی: (سبحان الله)، و ئهگهر وی دره و غهیهت و ئاخفتنن خؤ یین

سه قهت د دهر حهقا به نییین خودی دا ب تزیییتن خو هژمارتبان دوبر نینه دهه جارکی نهو ل مورکین تزیییان زقریبا قه، و تیرا نه کربا، بهلی گرفتاری نهوه وی باشییتن خو یین هژمارتین، بهلی خرابییتن خو ب چو قه نه گرتینه و نه هژمارتینه، هتا قه ناعه ته کا و هسا بو چیبوی کو وی چو گونه ه نینن.

و یی ژ فی ژ یی خرابتر نهوه یی باش دزانت کو خرابییتن وی ژ باشییتن وی پترن، د گهل هندی ژ یی ده می نهو خو دهلسه نگینت، نهو دبیت: نهز مرؤقه کی نه یی خرابم، و وهک دهلیل ل سهر قی چهندی نهو دی بو ته به حسی باشییتن خو کت، کو بهری هه مییان دلی وی یی پاقر و صافییه، نهو دلی کس ژ مه نه دیتی! و نه گهر تو بیرا وی ل هندهک یان گلهک خرابییتن وی بینیه قه، و بیژیی: پا نه قه چنه؟ نهو دی بیژت: جامیر خودی هند یی ب هیجهت نینه، و نهو یی غه فور و ره حیمه!

و نهم دزاین نهو یی غه فور و ره حیمه، و نهم کس یی ژ ره حما وی بی هیقی ناکهین، چونکی ههر جار ره حما وی بهری غه زبا وی رادکته. بهلی پا ژ قه ستا وی خه لات و جه لات ب نه مر و نه هییان قه گری نه داینه. و گرفتاریا مه زن د مه سه لا مه غرووریا ب کاری سه رقه سه رقه دا نهوه نهف رهنگی مه غرووریا ژ هه می کسان پتر ل نک مرؤقین زانا و عیباده تکهر و زاهد و خیرکه ران پهیدا دبت؛ چونکی نهون یین ل بهر چاف کاری باش دکهن، و خه لک و نهو ب خو ژ یی هزرا باشیی ژ خو دکهن، و نه گهر نهف رهنگین مرؤقان یین خه لک وهک ریبه رین دینی و قه نجیبی بو خو دهر میرن ب کاری خو یی باش مه غروور بوون، نهری خه لکی عامی قه ستا کی بکهن؟

قیجا هتا مرؤف پاراستی بمینت ژ فی رهنگی خرابی مرؤقان، کو مرؤف ب خو نه بته نیک ژ وان، و نه بته هه قالی وان دقیت مرؤف بهری ههر تشته کی حوکی ب قالبی سه رقه ل سهر کس یی نه دت، و ده می کسه ک

چووی دا ل نک ئمامی عومهر شاهدهییی بۆ ئیکی بدهت، عومهری گۆتی: تو وی دنیاسی؟ وی گۆت: بهلی.. عومهری گۆتی: ته سهفههک یان تجارهتهک د گهل وی کرهه؟ وی گۆت: نهخیر، عومهری گۆتی: نه کو ته ئهو دیت بت ل مزگهفتی سهری خۆ هژاند بت؟ وی گۆت: بهلی، عومهری گۆت: هههه، تو وی نانیاسی!

پشتی ئی چهندی ئهگهر تو بهشی خه لکی هه میی ب حالی خۆ یی سهرفه بخاپینی، تو نهشی خودی ب وی حالی بخاپینی؛ چونکی ئهو زانیی ب تشتی بهرچاڤ و نه بهرچاڤه، و تو نهشی خۆ ب خۆ ژی بخاپینی؛ چونکی یا دلێ خۆ تو باش دزانی، لهو ب وان مه دحان نه ئی خاپاندن یین خه لک بۆ ته دکهن ژ بهر دیتنا وان بۆ کاری ته یی ب سهرفه، و نه زانیی وان ب وی تشتی قهشارتی ژ ته، زاهدکی مه زنی تابعییان دگۆت: ئهگهر خه لکی زانیی دلێ مه یی چاویه دا بهران ل مه بارین!

و هه ر گاف بلا ل بیرا ته بت کو ئیکه مین تشتی ته رازییا ئاخه رتی وی دکیششت تشتی قهشارتییه ژ ته کو ئیخلاصا دلاییه، ئهگهر ئهو ساخه لم ده رکهت ژ نوی کاری ته یی دی دی ئیته کیشان، و ئهگهر ئهو قه لپ ده رکهت، هه ر کارهکی ته هه بت دی ئیته هاقیتن، و دی بته به لا ب ته قه، چونکی دی بۆ ته ئیته گۆتن: هه ره نک وی یی ته ئه ف کاره بۆ کری، بلا ئهو جزایی ته بده ته ته! و به لکی هنگی حالی وی یی ته ئهو کار بۆ کری گه لهک ژ حالی ته یی باشت نه بت.

و تشتی دی یی دقیت تو ژ بیر نه کهی ئه قه یه کو راسته باشی خرابیی ژ دبهت، به لی پا دقیت ژ بیرا مه نه چت کو هندهک خرابی ژ هه نه، نه هه ما بهس باشییان ژ دبهن، به لکی هه ما وان ئیکجار ژ بن دبهن، لهو خودانی وان ژ خوساره تان حسیب دبت: ﴿ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿۵۳﴾ (المائدة: ۵۳).

یای سییای: نهوای هیقییین خو ب دنیا یا فانی قه گریدهت:

نهگه مرۆف ب دیتنهکا سهرفه سهرفه بهری خو بدهته دنیا یی، دئی بینت نهو گهلهک یا خوش و شربنه، و وی ب قئی خوشی و شربنیا خو قه شیا به چاقان ب نک خو قه بکیشته، و دلان بیخته داقتین خو. بهلی ههر جارهکا مرۆف ب دیتنهکا ب هزر قه بهری خو بدهته دئی بینت مهتلا وی مهتلا هنگینهکی زهرکریه.. مه نهفیت بیژین: نهو ریقنگی ب نک خودی قه دجت، لازمه فیانا دنیا یی ب ئیکجاری ژ دلای خو بهاقتیت، نه.. خودی دنیا بو مه یا چیکری دا نهو بته قوبناغهکا گرنگ د چوونا مه دا بهر ب وی قه، کو قوبناغا کارییه، و نهگه نه دستان ب تمامی ژ دنیا یی بشوین، دئی چاوا شیین وی ئا فاکهین دا بته جهی کاری بو مه؟! دنیا نهو زهقییه یا دقت نهو توفی ئاخرهتی لی بچینین، و نهگه جوتیار چاقی خو نهدهته زهقییی و سهخییرییهکا باش لی نهکته، چاوا دئی ل هیقییا هندی بت بهره مهکی باش ژ بیته؟! مهعنا: نهو نایبژین: دنیا یی ژ حسییای خو بهاقتین، و دلین خو ژ نه فیانا وی تری کهن، نه.. نهقه تشتهکی دژی وی فیطرهتییه یا خودی مرۆف ل سهر داین، بهلی نهو دبیژین: دهمی هوبن ل قئی دنیا یی ددهنه ری بلا ههردهم ل بیرا ههوه بت کو نهو تشتهکی (فانییه)، و هندی نهو بو ته بت، ههر دئی دههک ئیت نهو ژ ته بیته ستانن، و بو ئیککی دی بیته دان، و نهگه نهف قانونا دان و ژیستاندن نهبا، تو باش دزانی نهو نهدهگه هشته ته؛ چونکی دا بو یین بهری ته ههرمینت. نهف مهعنا یا قهشارتی -و یا ئاشکهره د عهینی دهمی دا- بلا ژ بیرا ته نهچت، کو دنیا د گهل خوشی و شربنیا وی بو کسی نهمایه و نامینت، و ل سهر قی بناخهیی پیغه مبهری خودی -سلاف لی بن- شیرت ل صهحابیین خو ذکر و دگوته ئیک ژ وان: ﴿كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ﴾ (بوخاری قه دگوهیزت) یهعنی: د دنیا یی دا تو یی و هسابه ههر وهکی تو مرۆفهکی غهریب، یان ریقنگی ریکی.

و دهمی تو قویناغا دنیایی دهرباس دکهی، ئەگەر ل بېرا ته بت کو تو مرۆڤهکئی غه ربیبی ل قئی دنیایی، یان ریتنگی، خه ما ته یا سه رهکی ئەو نابت تو جهی خۆل قئی دنیایی خوش بکهی، ههر وهکی دئی ههر لی مینسی، بهلکی تو جهی خۆل وئ هند دئی خوش کهی هندی ئەو خوشی بو ته بېته هاریکار کو تول چوونا خۆ یا بهر ب نارمانجی قه زېره کتر و ب هیتتر لی بی.

مرۆڤئی عه قلهکئی تمام و هیممه ته کا بلند ههبت، وهکی کوندی که یفا خۆب کا قله گوندی نائینت، و د ناش خرابیبی دا ل گهنجینه یان ناگه پیت، بهلکی وهکی بازی بلند دفرت و بهری وی بی لی ل ههوا نیچیرا خۆ بگرت، بهری خۆ بده لهشی وئ دنیایی ئەوئ تول عاشق بووی جههکئی پاقر ما یه بهری ته که سئ دهست نه کرتی؟ قیجا ئەفه چ عشقا پاقر ژ دره وه ته هیقیبیتن خۆ پینقه گرتداین؟

د ریکا خۆ دا، دهمی تو بهر ب خودئی قه دچی، گه لهک که سان دئی بینسی هیقیبا خۆ یا مه زن ب دنیایی قه گرتدایه، و بهری ئەو ته بخاپینن دا ئەو خۆب خۆ بخاپینن، ئەو دیتن: نارمانجا مه ئەوه ئەم دنیایا خۆ ئا فاکهین؛ دا بشیتن ئاخه تا خۆ دهوله مه ند بکهین.. بهلی ئەو راست نابیتن؛ چونکی ئەوئ با وهری ب ئاخه تی و هاتنا وئ ههبت، د دنیایی دا نه ل سه ر ریتازا فیرعه ونی و نه یا قاروونی ناچت، و ئەوئ بقیثت د گهل موسایی دهریا یا ب ترسا قئی دنیایی بپرت، و ژ سه حرایا وئ یا هسک و زوها دهرباس ببت، چئ نابت بو وی ئەو د گهل سامری گۆلکهکئی ژ زېر و زینه تی فانی هاتیبه دورست کرن بو خۆ بکه ته خودا وهندهکئی ژ دره و!

وهکی خۆشتقیبی خودئی ئیبراهیمی -سلاف لی بن- بلا دوریشمی ته ههردهم ئەو بت: ﴿لَا أُحِبُّ الْأَفْلَیْنِ﴾ (الأنعام: ۷۶) ئەز ههز ژ وان ناکه م بیتن ئا فا دبن.

يا چاراي: نهوې هيممه ته كا بلند نهبت و ب كيميې رازي ببت:

نهبوونا هيممه ته كا بلند ل نك وى مروځي بهر ب خودي فه دچت، ئيك ژ مهزنترين نهگه رين پاشقه مانا وييه، و رازي بوونا وى ب كيميې و دهره جا نرم د ناف پښنگين قى ريكى دا، ب هيزترين نهگه رين كهفتن بيان دهر كهفتنا وييه ژ ريكى.. لهو دځيت مروځ يې هسيارى خو بت، نه بته ژ وان بى هيممه تان يېن چو گرفتاريې د مانا ل پاشييا كاروانى دا نه بينن.

هيممه ت نهو پالده رى (مه عنه وييه) يې خودانى خو بو پيشفه پالده ت؛ دا نهو ب رهنگه كى باشر نارمانجى ب دهست خو فه بينت، و نهگه نهف هيممه تا وى بهر ب خودي فه بلند ببت، نهو دى ژ وى رهنگى بت يې نهو دبترينى: (هيممه تا بلند)، و هيممه تا خودان باوهرى سى دهره جه نه:

يا **نيكا**: نهو يا دلې وى ژ هندى دپارتزت كو نهو ل وى تشتى فانى عاشق ببت يې دكهفته ناقبه را وى و خوشتقيې وى يې باقى دا، لهو تو دبينى نهو پشت دده ته ههر تشته كى وى ژ نهفينا وى يا دورست موژيل بكهت؛ چونكى نهو وى حسيب دكهت ئاسته ننگه ك د ريكى وى و گه هشتنا نارمانجى دا.

يا **دوي**: نهو يا بهرده وام وى پالده ت كو ل سهر ريكى چوونا بهر ب خوشتقى فه پتر پيشفه بچت، و هندى ژى بيت زنده تر وان كاران بكهت يېن وى زويتر ب نك نارمانجى فه دبه ت، و خو ژ وان كاران دوير بكهت يېن بهرى وى ژ نارمانجى وهر دگيرن، يان گيرو دكهن.

يا **سيي**: نهو يا خودانى خو پالده ت كو نهو نيكا هند بكهت كو پشتى نهو دگه هته نارمانجا خو، و ب ديدارا خوشتقيې خو دلخوش ژى دبت، نهو ل ديوان و حوضورا وى ل پيشيې بت، و جهى وى د ناف

کەسێن تاییهت و نیزیکی دا بت، نه کو ههما بهس بگههت؛ چونکی ئەو ب کیمیایی رازی نابت، و سهبرئ ل سهه هندی ناکهت کو گهلهک کەس ژ وی نیزیکنتر بن!

و پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- ههردهم بهرئ ههقالین خو ددا ئی دهره جهیا بلندتر ژ هیممه تی، وهکی دگوتی: ﴿فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسْأَلُوهُ الْفَرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ، وَأَعْلَى الْجَنَّةِ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ﴾ (بوخاری شه دگوهیترت) یه عنی: ئەگەر ههوه داخوازهک ژ خودی کر، هوبن داخوازا فیردهوسئ ژئ بکهن؛ چونکی ئەو ناقجیترین و بلندترین جهی بههشتییه، و د سهه دا عهرش خودییه، و رویارتن بههشتی ژ ویرئ دزین.

و ئاشکه رایه کو ئەوی ئارمانجا وی فیردهوس بت، ئەو دئ کاری فیردهوسئ کهت.. بهلی ئەگەر ئیک ژ مه مرادا وی ههما بهس ئەو بت ژ دهرئ بههشتی دهرباس ببت، دئ کاری چ کهت؟

د کهفن دا یا هاتییه گوتن: ((مرؤف خو ل چ جهی بدانت، دئ ل وی جهی بت))، و تو خوزییا کیژ جهی راهیلی مهعنا تو خو ل وی جهی ددانی، گهلهک کەس ههبوون دهاتنه نک پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- داخوازا مالی دنیا یی ژئ دکر، جارهکی وی گۆته ههقالی خو رهیبهیی ئەسلهمی: داخوازهکی ژ من بکه. وی گوتی: ئەز داخوازا ههقالینییا ته ل بههشتی دکهم.. ئەفه چونکی ئەو خودانی هیممه تهکا بلند بوو.

و ئیک ژ شیره تین شیخ عبدالقادرئ گهیلانی -خودئ ژئ رازی بت- ل شاگردیهکی خو کری ئەفه بوو: ((جحتلو! خه ما ته ههما بلا خوارن و فهخوارن، و جلک و ژنک، و خان و مان نهبت، ئەفه هه می خه میتن نهفسی و لهشینه، ئیجا پا کا خه ما دلی؟ خه ما ته ئەو تشته یی ل نک ته گرنک بت، ئیجا بلا خه ما ته خودایی ته بت، و ئەو تشته ل نک وی هه ی)).

یای پینجای: نهوی دل د دهسههلات و خوئینانهپیشای دا ههئای:

مه گۆت: پیتقییه مروقی هیممهتهکا بلند ههبت، بهلی مخابن یا ئەم دبیین هیممهتا بلندا خهلكی زهمانی ههمی د دنیا یا وان دا یا کۆمبووی، خه ما وان یا مهزن نهو نهو ل بهر چاقین خهلكی بینه پیش، و د دهسههلاتی دا نهو بگهههه رتزا ئیککی؛ چونکی ههمی هزرا وان نهو ههشتنا وان بو رتزا ئیککیه یا دلشادیی بو وان پهیدا دکهت، و خولی ب سهری قی هزری وهر بت! کهنگی دهسههلات و هاتنهپیشا د دنیا یی دا عاشقهکی خو تیر کریه؟ نهو تاما شربنا کورسیکی ب سالان ب دهقی خودانی خو دا کری، ب ئیک گاقی دچت دهمی نهو ژ کورسیکی دئیته خواری یان وی ژئ دئینه خواری، و ههستهکا وهسا ل نک پهیدا دکهت کو ههر وهکی وی دهمهکی ب تنی ژئ خوئییهک ژئ نه دیتی.

دبیزن: جارهکی مروقهکی فهقیر ل سهه ریکهکی یی نقستی بو، مهوکی سولطانی هات دا د ویری را ببۆرت، هندهک ئیلچی بهری مهوکی دچوون، گاڤا وان نهو فهقیر دیتی هندهک پین لیدان و ب لهز هشیار کر و گۆتی: خو ژ ریککی فهده نهفه سولطانی مه یی مهزن یی دئیت.. وهختی نهو هشیار بووی، وی دیت سولطان نیزیکی بو، ئینا وی قیا دهرسهکی نیشا سولطانی بدهت، لهو وی ب عیجزی فه گۆت: نهفه چیه، بزچی ههوه نهز هشیارکر، بلا ههوه نهز هیلابامه د خهو.. گاڤا سولطانی گوهد لی بووی، نهو ب نک خو فه بر و گۆتی: ته خیره بزچی تو هنده عاجز بووی؟ وی گۆت: من خهونهک ددیت نهز سولطانهکی مهزن بووم، خودانی قهسر و دهسههلاتهکا بهرفرهه بووم، و تژی بهر دهستی من ئیلچی و خولام و خزمهتکار بوون.. سولطانی گۆتی: ناخری نهو خهون بو، ههر تو دا ژئ رابی و هشیار بی. هنگی فهقیری گۆتی: ب خودی یا ته ژئ وهکی یا منه، خهونهکه ههر دی رۆژهک ئیت تو ژئ هشیار بی.

و سولطانهکئی دی یی مهزن هه بوو دگوتئی: سولطان مه محمودی غه زنه وی، سیم- و پینج سالان حوکم کربوو، و ژ ئیرانی هه تا هندستانی ل بن حوکمی وی بوو، پشتی مری، مرۆقهکئی زاهد ئهو د خهونا خو دا دیت، پسپار ژئی کر: ئهی سولطانی مه زنی زهمانی خو! حالی ته چیه؟ وی گوت: ب قی گازیی برینین من دهرنه که، ل قیژی چو جه- بو سولطانیی نینن، سولطانی من خه یالهک بوو چوو، بیژه من: ئهی بیژاری زهمانی خو! چونکی ل قیژی سولطانی بهس یا وییه، خوزی ئهز گولیچن بام نه کو سولطان!

قیجا ئهی ریشنگی ریکا خودی! خه ما ته بلا ئهو نهبت د دهسهلاتی دا تو بییه پیش، یان ده می تو دچییه جههکی خه لک هه می ب سهرتبلان ئیشارهتی بدنه ته.. چو سه عادهت د قان ههردو (موصیبهتان) دا نینن، و ژ بیر نه که نیتزیکه ئهو رۆژ بیت یا خودی ب هه می مه زنییا خو قه ژقان پی دایه مه و خودانین دهسهلات و شوهرت و دهوله مه ندیی، ده می گوتی: ﴿إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿١٣﴾ لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿١٤﴾ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿١٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿١٦﴾﴾ (مریم: ۹۳-۹۶) هه ر ئیکئی ل عهرد و عهسمانان رۆژا قیامهتی دی ئیته بهر دهستی خودی عه بدهکئی شکهستی، وی ئهو هه می هژمارتینه، و کهس ژ وان ژ وی خلاص نابت، و ئهو هه می رۆژا قیامهتی دی ئینه نک وی کت.. بهلی ئهو کینه بین خودی قیانا وان دهافیتته دلان؟ خودی گوت: ئهون یین باوهری ئینای و کارین چاک کرین. قیانا دورست ئهو، نه یا قیانا مه صلحهتی ئهوا منافق و دوروی ژ درهو بو خودان دهسهلاتان ئاشکهرا دکهن هندی ئهو ل سهر کورسیکی بن.

خودی قیانا خو ب رزقی مه بکهت، و مه ژ وان حسیب بکهت یین ئهو ههز ژئی دکهت.

ژندهر

- ۱- تعريف عام بدين الإسلام، علي الطنطاوى.
- ۲- منطق الطير لفريد الدين العطار النيسابوري.
- ۳- طريق المهجرتين و باب السعادتين، ابن القيم.
- ۴- مدارج السالكين، ابن القيم.
- ۵- روضة المحبين و نزهة المشتاقين، ابن القيم.
- ۶- يوم تبلى السرائر، عبد العزيز بن ناصر الجليل.
- ۷- فهوژارتنا دلان ژ دهغهلى خرابى و گونههان، تحسن دؤسكى.

نافه رۆك

بهر پهر	بابهت
	<p>ل جهی دهسپیکئی: سی ریکتین ئاشکهره و سی رهنگین مرۆفان ل دورپانا ریکئی رئبه رین ریکئی مرۆف د نایبههرا نهفسی و عهقلی دا کهنگی دی بهر ب خودئی فه چین؟ بهری تو بهر ب خودئی فه بچی ئهو دلی دقیت ته ههبت پینج تیکده رین پاقریبا دلی قویناغین ریکئی تۆبه کرن زوهد</p>

تهوه ککول
رازیبوون
خوړاستکرن ل سهر ریکئی (ستتیکامهت)
صهبر و شوکر
ههژاری
خوځرتن ب ودریسی موکم فیه
مهزکرننا پیروزییان
ل بهرچاځگرتنا نهگه ران
زادی ریکئی
فیان و مهجهبیهت
هیقی و رجا
ترس و تهقوا
حهتا تو بگههییه نارمانجی ژ فان رتفنگان نهبه

چوون بهر ب خودای فه